

OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA

Draga, prijetna in koristna šola!

Prenovljeni in spočiti, polni zagona in energije ali pa utrujeni od počitniške mrzlice in potovanj, morda naveličani avgustovskega lenarjenja, bomo učenci in vzgojitelji v kratkem stopili v šolske učilnice.

Jokajoči malčki, ki se bodo prvič v vrtcu za več uric odtrgali iz ljubečega maminega naročja ali babičinega objema. Igrivi prvošolčki, polni pričakovani, veseli nove šolske torbe in potrebščin, in nekoliko manj veseli šolarji višjih razredov osnovne šole. Nižješolci, že zdolgočaseni zaradi perspektive vsakodnevnega šesturnega pouka, dijaki, ki ponosno in z nadihom nekakšne zrelosti - kot jo pač vsaj prve dni zmore štirinajstletnik - prestopajo prvič prag višje šole in samozavestni maturantje, sicer že nekoliko zaskrbljeni zaradi mature.

Pa tudi šolniki vseh vrst in stopenj, od katerih so se nekateri že vpeljali v delovno vzdušje na poletnem seminarju, ki je letos potekal v Kranju, večina pa na septembrskem seminarju, ki se je slovesno začel v Gorici z otvoritvenim predavanjem profesorja in prevajalca Aleša Debeljaka in se je kasneje odvijal ločeno po delovnih skupinah za vzgojitelje, učitelje in profesorje.

Kaj novega povedati ob tako pomembnem in obenem tako običajnem dogodku, kot je vsakoletni začetek novega šolskega leta? Težko je zapisati nekaj misli, ki bi zajele široko pojavnost zamejske šolske stvarnosti. Kajti zavedam se, da jo presojamo zelo različno, odvisno pač, če nanjo gledamo z vidika učencev, staršev, učiteljev ali profesorjev, vodstvenih in upravnih organov. Vsak bi pač o šoli povedal svojo resnico.

Dovolite pa, da najprej opozorim na dejstvo, da postaja šolanje (tudi šoloobveznih otrok) vse dražje in da pomeni zlasti za številnejše družine, ki jih je tudi pri nas nekaj, začetek šolskega leta hudo finančno obremenitev. Ne gre samo za učbenike, marveč tudi za pomožne priročnike (kar pogledate v knjigarne, koliko stanejo samo večjezični slovarji, ki jih mora imeti vsak višješolec!), za potrebščine, kot je npr. lahko risalni pribor z raznovrstnimi svinčniki, šestili, črtali, risanko. Da ne govorim o šolskih torbah, ki jih med televizijskimi risankami in otroškimi nanizankami reklamizirajo že od julija dalje, da si - hočeš, nočeš - marsikateri otrok zaželi čudovito torbo z Barbiko, Miki miško, znamke Invicta ali Seven, za katero je treba odšteti nad sto tisoč lir! Potem je tu še enomesečni avtobusni abonma za srednješolce, nova obleka za novo šolsko leto, ker so lanska zimska oblačila premajhna, izdatnejša malica, morda tudi stroški za (nadomestek!) kosila, ko gre za podaljšano bivanje v osnovni šoli, popoldanske dejavnosti in predavanja na višjih šolah. Vsak naj temu seznamu doda še stroške, za katere sam ve (npr. material za ročna dela, ekskurzije).

Z zornega kota (večine) učencev in dijakov pa pomeni začetek šolskega leta konec brezskrbnih počitnic, igre in zabave, pravzaprav neko nujno zlo. Tedaj pomislim, da je v latinščini isti izraz *ludus* označeval zabavo ali igro kot tudi šolo. Kakršnakoli je že najprej bila rimska šola: zasebna, elitna, omejena na ozki krog patricijev, namenjena samo moškim, etimologija besede dokazuje, da je (bilo?) učenje povezano z radoživim ukaželjnostjo, radovednostjo, igro, zabavo. Kvintilijan, prvi javno plačani učitelj govornišva v Rimu (1. stol. po Kr.), pa je v svojem delu *Institutio oratoria* močno poudarjal pomen javnega šolstva, predvsem ker goji socializacijski moment in s tem spodbuja zdravo ambicijo, radovednost in tekmovalnost med učenci.

STRAN 16

MAJDA ARTAČ STURMAN

GORIŠKA NADŠKOFIJA SPREJELA TRI NOVOMAŠNIKE

POZDRAVLJENI, NOVOMAŠNIKI!

DANIJE DEVETAK

Trenutek milosti in velik dogodek za skupnost Slovencev na Goriškem, za Družbo Jezusovo in njeno slovensko provinco. V soboto, 4. septembra, so bili v goriški cerkvi sv. Ignacija na Travniku posvečeni v duhovnike Franček Bertolini, David Bresciani in Mirko Pelicon, trije mladi jezuiti, po rodu Goričani. Izredno številna udeležba ljudi iz zamejstva in Slovenije, pa tudi znancev iz Rima in mašnikov drugih narodnosti, je v svečanem in prazničnem razpoloženju dokazala, kako velik pomen ima še vedno - zlasti za zamejce - posvečenje novih duhovnikov v času, ko mlajših in krepkih delavcev na utrujeni in žejni zamejski božji njivi močno primanjkuje.

POSVEČENJE

V soboto popoldne se je evharistično slavlje začelo s procesijo kakih petdeset somaševalcev, ki jih je vodil apostolski administrator msgr. A.V. Bommarco. Med njimi so bili tudi diakoni Franček, David in Mirko, ki so stopili do oltarja umirjeno in resno, kot bi se hoteli z modrimi otroškimi očmi in v pričakovanju na uresničitev božje obljube globoko zavedati vsakega trenutka, vsakega prehojenega koraka na tej sveti zemlji. Z mogočnim petjem in gorečo prošnjo "Gospod, vodnikov nam daj!" so jih na koru sprejeli naši cerkveni pevci pod vodstvom Tiziane Zavadlav. Slovenski provincial Družbe Jezusove p. Lojze Cvikel se je nato obrnil na msgr. Bommarca s pozdravnimi besedami. Povedal je, da so trije mladi jezuiti kot sinovi tega kraja polni življenjskega dinamizma. Začutili so klic, da se izročijo Gospodu, ki jim je spremenil življenje. Z zaupanjem so se podali na pot in na dan posvečenja želijo postati podobni Kristusu. "To je milost, zastonjski dar."

STRAN 11

DRAGA '99 IN 9. DRAGA MLADIH

MED ŽIVLJENJSKIM UTRIPOM MANJŠINE IN KLJUČNIMI VPRAŠANJI SLOVENSTVA

IVAN ŽERJAL

34. študijski dnevi Draga '99 v organizaciji Društva slovenskih izobražencev, ki so se končali v nedeljo, 5. t.m., popoldne, pod velikim šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, so potekali pod geslom škofa Antona Martina Slomška *V pravici je naša prihodnost in naša zmagava*. Vendar samo v tem geslu ni mogoče zaobjeti celotnega tridnevnega dogajanja pod Draginim šotorom, v nasprotju z Drago mladimi, ki se je tudi letos osredotočila

le na en vidik. Draga je namreč po svoji tradiciji raznolika, saj so si predavanja na teh študijskih dnevih praviloma med seboj tematsko različna.

DRAGA '99

Zaradi tega je vsako leto težko zaobjeti v enem članku vse povedano. Pa vendar bi lahko rekli, da je bila letošnja Draga prvenstveno po eni strani v znamenju pozornosti do življenjskega utripa slovenske narodne skupnosti v Italiji preko orisa pomembnega obdobja njene zgodovine ter pogleda na današnje stanje skozi oči mlajše gene-

racije. Po drugi strani pa se je Draga lotila nekaterih bistvenih vprašanj sodobnega slovenskega trenutka.

Za zamejskega poslušalca so bile teme na prvi okrogli mizi z naslovom *Kakšna prihodnost za slovensko manjšino?*, ki je bila v petek, 3. t.m., in na kateri so spregovorili Milan Bufon, Marko Štavar, Peter Černic in Breda Susič, znane. Bistveno sporočilo srečanja pa je bilo, da mladi čutijo potrebo po jasnih ciljih oz. po viziji, z njimi pa je potrebno tudi spet zgraditi odnos, ki je z leti zmanjkal.

Prof. Bojan Pavletič je na drugem Draginem srečanju v soboto, 4. t.m., udeležencem privlačno in prepričljivo posredoval zgodovino Južnega Sokola - letos praznujemo 130-letnico ustanovitve - ter pri tem poudaril predvsem narodnobudiljski in narodnoobrambni pomen te organizacije, ki je presegal športnega. Med razpravo se je pokazalo, da je ohranjanje narodne identitete in gojenja zdravih vrednot še vedno prvenstvenega pomena za zamejski šport.

STRAN 6

02 Drago Legiša HELMUT SCHMIDT O RUSIJI

MED VSEMI JEZIKI MORA SLOVENCEM NAŠ MATERIN JEZIK NAJLJUBŠI BITI... BRATJE IN SESTRE MOJE! SLOVENC BOM SLOVENCEM NOVE BESEDE IZ LJUBEZNI MATERNE GOVORIL, V SLOVENSKEM JEZIKU, KATEREGA JE TUDI SV. DUH APOSTOLOM GOVORITI DAL. VSELEJ SO SLOVENC BESEDO BOŽJO RADI ZVESTO POSLUŠALI; ZAUPAM, DA TUDI VI.

ŠKOF ANTON MARTIN SLOMŠEK

03 Jurij Paljk / intervju ALEKSIJ PREGARC

04 Danijel Devetak SLOMŠKOVE KORENINE...

06 Peter Szabo YZ - LETO 0

07 David Bandelli S PESMIJO BO SVET BOLJŠI

09 DVOJNI PRAZNIK NA KOLONKOVCU

10 Harjet Dornik VPISI IN NOVOSTI NA SREDNJIH ŠOLAH

12 Erika Jazbar NEURESNIČENA ŽELEZNICA

13 Dorica Makuc V ČAST ČEDERMACU IZ BAŠKE GRAPE

14 POLITIČNO OZADJE V ZLOMU TKB

15 Igor Cotič CILJ DOBERDOBSKIH NOGOMETAŠEV

VSEBINA

SVET OKROG NAS

HELMUT SCHMIDT O RUSIJI

ITALIJA BO IMELA LE POKLICNE VOJAKE

Italijanska vlada je odobrila zakonski predlog, ki odpravlja obvezno služenje vojaškega roka. Že fantom, rojenim leta 1986, ne bo treba obleči vojaške suknje. To pomeni, da bo Italija z letom 2005 imela le poklicne vojake, ki bodo tako moškega kot ženskega spola. Kot vedno pri tovrstnih odločitvah so mnenja deljena. Večina je sicer za vladno odločitev - vsaj tako kaže - vendar ima marsikdo pomisleke. Ti zadevajo predvsem vprašanje, kako bo odslej z delom, ki so ga zlasti na socialnem področju opravljali fantje, ki iz razlogov vesti niso hoteli biti vojaki.

Končal se je tridnevni seminar, ki ga že nekaj let ob tem času prireajo v turističnem mestecu Cernobbio ob jezeru Como. Udeležujejo se ga politiki in ekonomisti. Letos je med drugimi nastopil senator Gianni Agnelli, častni predsednik Fiat-a. V svojih izjavah je dejal, da je Italija na področju konkurenčnosti v zadnjih petih letih nazadovala za kakih 9% v primerjavi s svojimi evropskimi partnerji. "Vzrokov za takšno stanje je več - je naglasil - a bi na prvo mesto postavil politično nestabilnost, kar je treba odpraviti z odobritvijo spremembe volilnega zakona, ki naj omogoči izvolitev trdnih parlamentarnih večin". Nastopil je dalje gospodarstvenik Cesare Romiti in zagovarjal potrebo po novem sporazumu o stabilnosti, ki so ga bile sklenile države članice Evropske denarne zveze. Sporazum obvezuje države članice, da si odločno prizadevajo za uravnoteženo in po možnosti celo aktivno državno bilanco. Javni primanjkljaj ne sme v nobenem primeru presežati meje 3% kosmatega notranjega proizvoda. Kdor tega ne spoštuje, ga čakajo stroge sankcije. S tem predlogom sta se med drugimi strinjala ekonomist Modigliani in komunist Bertinotti, medtem ko so bili proti Agnelli, evropski komisar Monti in tudi minister Fassino. Gianni Agnelli je naglasil, da bi ga objel občutek sramu, če bi moral zahtevati revizijo sporazuma o stabilnosti. Finančni minister Visco pa je dejal, da si ustvarja mite, kdor misli, da morejo le manjše davčne dajatve odpraviti gospodarske težave.

Z Giannijem Agnellijem se je strinjal tudi predsednik vlade D'Alema. Za odobritev "novih pravil politične igre" je nujno sodelovanje med večino in manjšino, torej med vlado in opozicijo. V tej zvezi prihaja v poštev predvsem Berlusconi, ki pa ne more vztrajati pri zahtevi, naj ostane vse po starem, ker zadeva pravico do enakopravnosti pri uporabljanju sredstev množičnega obveščanja. Berlusconi kot založnik ima zdaj privilegiran položaj, saj je pravi mogočnejši na področju televizije in založništva.

DL

IZ CERNOBBIA

POZIV ZA VLAGANJE V PALESTINI

Na seminarju v Cernobbio sta bila tudi palestinski predsednik Yasser Arafat in bivši izraelski ministrski predsednik Shimon Peres, ki je zdaj minister za deželno sodelovanje. Arafat je v soboto, 4. t.m., v kraju Sharm El Sheikh v Egiptu podpisal sporazum z izraelskim ministrskim predsednikom Barakom. Tako Arafat kot Peres sta pozvala italijanske podjetnike, naj vlagajo v Palestini. Shimon Peres je naglasil, kako koristi Izraela zahtevajo, da postane Palestina neodvisna in demokratska država. Italijanska podjetja, zlasti ENI in Pirelli, naj bi v ta namen dala pobudo za ustanovitev konzorcijev zasebnih podjetij, ki bi vlagali predvsem v gradnjo velikih infrastruktur, kot so ceste, železnice itd.

V Rimu je Yasser Arafat obiskal tudi papeža Janeza Pavla II., ki ima konec prihodnjega meseca na sporedu romanje v sveto deželo, s postankom tudi v Betlehemu. Arafat je baje sporočil, da bo v kratkem podpisan sporazum med Palestinci in Vatikanom, ki bo uredil položaj in delovanje Cerkve na palestinskem ozemlju.

DL

"KOMUNIZEM JE UNIČIL VSE"

DRAGO LEGIŠA

Sredstva množičnega obveščanja še vedno posvečajo največjo pozornost številnim primerom korupcije v Rusiji in ugotavljajo, da vodijo glavne niti celo v sam vrh ruske oblasti. V tej zvezi se predvsem omenjajo predsednik Boris Jelcin in njegovi hčeri, zlasti najstarejša, 39-letna Tatjana. Vse to vzbuja precejšnjo zaskrbljenost v vsem zahodnem demokratičnem svetu, kjer se zavedajo, da je Rusija velika država, ki se je pred kratkim otresla komunističnega totalitarnega oklepa.

Milanski *Corriere della sera* je v nedeljo, 5. t.m., objavil daljši intervju z bivšim nemškimi kanclerjem Helmutom Schmidtom, ki je bil na čelu zahodnonemške politike od leta 1974 do leta 1982, ko je njegovo mesto prevzel drugi Helmut, ta pa je bil krščanski demokrat Kohl. Schmidt je najprej ugotovil, kako so takoj po padcu komunizma prihajale v bivši sovjetski imperij trume raznih svetovalcev, bančnikov in podjetnikov, ki so si domišljali, da bodo z največjo lahkoto sklepali posle in pri tem seveda mastno zaslužili.

Prepričani so bili, nadaljuje bivši kancler, da je dovolj uporabiti kakšen čudežni kapitalistični recept, morda celo slabo prepisan v kakšni šoli v ameriškem Chicagu, pa se bo bivša Sovjetska zveza spremenila v zanesljivo in učinkovito zahodno državo. Toda zmotna je bila velika, saj je Rusija v resnici nerazvita dežela, s katero je treba ustrezno ravnati. Ruska omika je sicer res dala izreden doprinos na področju glasbe, književnosti in umetnosti na splošno, vendar neizpodbitno drži, da je v tej deželi popolnoma odsotna kakršnokoli oblika politične, pravne in podjetniške kulture. Komunizem je namreč uničil vse! V tem pogledu je Rusija mnogo na slabšem od Kitajske, saj je tu komunizem trajal 30 let manj, kar je velika prednost. Poleg tega imajo Kitajci izredno bogastvo, ki ga pred-

stavljajo milijoni in milijoni rojakov, razkropljenih po vsem svetu. Med temi pa najdemo tudi podjetnike z izrednim talentom.

V Rusiji tega žal ni. Najde se kak podjetnik, ki ima dobro voljo, a nič več. Zato Schmidt meni, da je treba z Rusi, ki so med drugim zelo ponosen narod, ravnati zelo spoštljivo, kar pa še ne pomeni, da jim moremo popolnoma zaupati. Tudi otroke moramo spoštovati, a jim ne dajemo bonbončkov vsakokrat, kadar zanje prosijo.

Kancler Schmidt se sicer ne spušča v analizo sedanjih dogodkov v Moskvi, poudarja pa, da glavni problem nikakor ni Jelcin. Našel se bo naslednik, s katerim se bo treba pogajati. Vsekakor drži, da bo moralo izginiti nekaj rodov, preden se bo Rusija približala zahodnim standardom na pravnem in ekonomskem področju. Do tistega trenutka pa se je treba izogibati paternalističnim stikom, kar je do zdaj značilno za Američane. Rusi se morajo poudarja nemški politik, sami učiti iz svojih napak. Izključuje pa možnost vojaškega udara, ker da osrednja oblast še vedno nadzoruje rusko vojsko. Omenjena osrednja oblast sicer utegne izgubiti nadzorstvo nad kakim posameznim vojaškim oddelkom. Zadeva je vsekakor kočljiva, saj ne smemo pozabiti, da ima ruska vojska v svojih rokah na desetine jedrskih konic.

MANJŠINE V ETRU

ANDREJ BRATUŽ

Večkrat se soočamo z vprašanji narodnih in jezikovnih manjšin. Itak pa je ta problem eden od glavnih, ki ga moramo tako ali drugače vedno obravnavati. Večkrat smo že pisali o manjšinskem položaju v Franciji. Pri tem smo sicer lahko ugotovili, da imajo tam kljub vsemu manjšinski jeziki (bretonski, baskovski, alzaško-nemški, katalonski, flamski, okcitanski in korziški) še vedno premo mesto v javni rabi (šola, uradi itd.), zlasti kar zadeva državno priznanje istih. Zadnje čase je sicer Francija sprejela *Listino o deželnih in manjšinskih jezikih*, ki so jo pred časom odobrile evropske institucije. S tem v zvezi smo tudi že pisali o polemikah, ki so v državi nastale.

Slovenci v Italiji imamo kar dobro urejen položaj radijskih in televizijskih oddaj. To s strani državne ustanove RAI, česar recimo v Franciji za manjšine še ni. Seveda še manjka sprejem slovenskih televizijskih oddaj v videmski pokrajini, kar se bo - upajmo - v kratkem uresničilo. Nekaj je tudi zasebnih radijskih postaj, ki v celoti ali delno oddajajo v slovenščini.

Kaj naj še zabeležimo v zvezi s francoskimi izkušnjami? O vsem tem je letos od avgusta dalje veliko pisal pariški *Le Monde*. Tu naj se le zaustavimo ob dveh primerih, ki jih ta ugledni dnevnik omenja. To sta *Radio Pays*, nato pa še bretonska postaja *Kreizh Breizh*. Ta ima sedež

nekje v Bretaniji (Saint-Nicodeme, Côte d'Armor), mali vasici s 168 prebivalci. Že iz časov okoli protestniškega leta 1968 so se okoli tega kraja zbirali razni umetniki, pisatelji, glasbeniki. Danes predstavniki te radijske postaje govorijo, da sicer nočejo biti le izraz malega bretonskega kulturnega okolja. Dejansko oddaja ta postaja v dveh jezikih, bretonskem in francoskem, in to s skoraj enakomerno porazdeljenim časom. To je "eden od ključev njegovega uspeha" pripominja *Le Monde*. Posebno za mlade bretonske poslušalce v deželi je to dragoceno sredstvo za okrepitev njih bretonskega jezikovnega znanja. Direktor te postaje še dodaja: "Pozor! Govorimo v bretonščini, a to nima nobene zveze s politiko. Poleg tega ima ta radio lepe kulturne oddaje. Znani bretonski kitarist izjavlja, da ima postaja najboljšje oddaje bretonske glasbe.

Druga znana postaja te vrste pa je *Radio Pays*, ki oddaja v kraju Montreuil v okolici Pariza. Z oddajami so začeli Okcitanci, nato pa je ta oddajnik postal tudi radijska postaja za Baske, Korzičane, Katalonce, Flamce, Alzačane ter Bretonce. Urnik te postaje je zelo raznolik in razvejan ter ima zato tudi veliko poslušalcev.

To je le nekaj primerov radijske oz. medijske politike za manjšine v Franciji, ki je v marsičem podobna tudi našim razmeram.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

POIŠČIMO IN IZKORISTIMO NOVE PRILOŽNOSTI

Letošnja Draga je že s svojim prvim dnevom zelo plodno usmerila svoj pogled v vprašanje, kakšno prihodnost ima lahko naša manjšina. Šlo je za razmišljanje mlajših generacij, zato so bili utrinki pomenljivi, marsikdaj presenetljivi in v tej presenetljivosti zelo spodbudni. Jasno je bilo povedano, da je ta čas za nas v manjšini prelomen in v tej prelomnosti nikakor lahek. Prevelika je bila sprememba, ki se je zgodila, preveč skokovito je bil vzgib vsesplošnega razvoja. Povsod spremembe in spreminjanja, povsod preseganje prejšnjega obdobja, ki se je tako naglo umaknilo, toda izvedenci opozarjajo, da smo se do sedaj v glavnem le poslovili od starega, novo pa smo komaj pričeli osvajati.

Tudi naša manjšina se je znašla v povsem novi situaciji. Njena prejšnja moč je bila v posredniški vlogi na prehodu med zahodno in vzhodno Evropo. Zaradi obstoja ideologij je bila tudi naša manjšina deležna notranjih delitev. Toda razdlogov za takšno stanje ni več, živimo v sosedstvu mlade slovenske države, ki bo v naslednjih letih vse bolj del nastajajoče nove Evrope. Naša posredniška vloga se je še posebej z gospodarskimi izgubami, ki smo jih utrpeli, docela ukinila, odprle so se nove poti, na katere moramo stopiti čim-

prej ter hitreje zapuščati dediščino preteklega. Postati moramo izvirnejši, iznajdljivejši, rasti moramo iz sebe, naša moč je v kulturi, v ustvarjalnem podjetništvu, ki naj ne bo odsev drugih središč, ampak nas samih in naše življenjske moči. Večinski narod, s katerim živimo, se zelo hitro odpira naši stvarnosti, odpirajo se nove možnosti vsesplošnega odpiranja in to ne le na politični, ampak celostni življenjski ravni. Prav bi bilo, da bi se znali tovrstnemu odpiranju učinkovito odzvati. Da bi bili sposobni ustvariti koristne odnose z vsemi, od katerih smo odvisni in so oni odvisni od nas. Plodno bomo morali zato strniti vse pozitivne ideje znotraj manjšine in jih strniti v eno skupno voljo. S svojimi zamislimi in pogledi se moramo nujno smejeje obračati na vse, s katerimi je povezana naša stvarnost. Prav bi nadalje bilo, da bi bili sposobni samozavestno in aktivno posredovati svoje ugotovitve, spoznanja in predloge vsem: državi Sloveniji, predstavništvom večinskega naroda, institucijam nove Evrope. Prišel je torej čas, ki nam daje povsem novo in pomembnejšo vlogo. In te vloge v svoje lastno dobro nikakor ne bi smeli prezreti ali celo zavrniti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / ALEKSIJ PREGARC

"ISKREN SOGOVORNİK SVOJİH BRALCEV"

JURIJ PALJK

Gospod Aleksij, predstavite se našim bralcem.

Rodil sem se v Ricmanjih pri Trstu leta 1936, kjer je še danes moje stalno pribežališče in v bistvu moj dom. Kaj vse sem počel v življenju, je že znano in zapisano, v bistvu - sem samouk.

Mimo tega, da bi v mladih letih lahko prevzel pomembno funkcijo pri znanem trgovskem podjetju, sem se pač odločil, da bom ubral umetniško pot, koder so me poleg gledaliških mentorjev prav tako spodbujali in spremljali literarni strokovnjaki. Pri meni je namreč zlitje poustvarjalstva-ustvarjalstva dozorelo v trdno stvarnost, ki se strogo dopolnjuje. Po gledališkem šolanju v Trstu, izpopolnjevanju in igranju v Ljubljani, nato v Novi Gorici pa spet v Trstu (vmes je bil Radijski oder), je moj gledališki in zlasti recitacijski profil postal taisti, ki ga nemara poznajo že vsi Slovenci tako doma kot v inozemstvu. Tako je pač moje poustvarjalno življenje, velikokrat za javnost komaj zaznavno, drugič polnejše in vredno zaznambe.

Vir ustvarjalstva se je vame pretakal po drugačnih strugah, ta zažubori v izpovedi, ki je nezadržna in hkrati vprijoča po pristnosti in odkritosti za vsako ceno. Nič mi ni bilo dražje v življenju kot soočanje s premenljivostjo človekove čudi, njegovo odzivanje na dogajanje okrog sebe, na porog nekaterih in na sočustvovanje drugih, spregovoril sem o svojih najhujših trzajih in o slabostih, ki nam nadevajo in snemajo maske; toda - Dol z masco! je bil zame imperativ. Intenzivno mislim na človekovo vpetost v vse, kar ga obkroža, tako da je to lahko zaznavno v vsaki moji pesmi. Vprašanje pa je, če to lahko vsak bralec odkrije, če pa tega ni, sem za večino ljudi nerazumljiv in potemtakem neprebrljiv. Verjamem pa, da sleherni ljubitelj poezije lahko najde v vsaki zbirki vsakega avtorja nekaj, kar ga privede do zopetnega branja. Seveda se tu omejujem na lirsko izpoved, marsikaj pa sem povedal tudi v svojih dramah in - zakaj ne - v svojih dolgoletnih prispevkih v dnevnikih, tednikih, revijah itd.

Zvedeli smo, da sta tik pred izidom dve vaši novi knjigi. Nam lahko poveste, za kakšni deli gre in kje bosta knjigi predstavljeni?

Res gre za dve novi knjigi. Prva je pesniška trijezična zbirka *Moj veliki mali svet / Il mio grande piccolo mondo / My Big Little World*, ki jo je v veliki meri založil Jaro Mihelač s pomočjo nekaterih mojih prijateljev-sponsorjev, druga pa *Blagi izzivi (Trideset let zapažanj)*, torej izbor moje tridesetletne publi-

Aleksij Pregarc je v naši sredi dobro znan kulturni delavec, saj ga poznamo kot pisca dramskih besedil, poezije, igralca in nenazadnje kot razmišljujočega človeka, ki se je s svojimi zapisi oglašal tudi na kulturnih straneh našega tednika. Zvedeli smo, da sta tik pred izidom dve njegovi novi knjigi in tudi zato smo ga povabili na pogovor.

cistične dejavnosti, v založbi Branko iz Nove Gorice, s podporo Združene Kraške banke. O predstavitev se še nisem pogovarjal, prvi tak poskus pa bo na vileniški prireditvi, ob koncu okrogle mize o Trstu, v četrtek, 9. t.m., predvidoma po 12. uri.

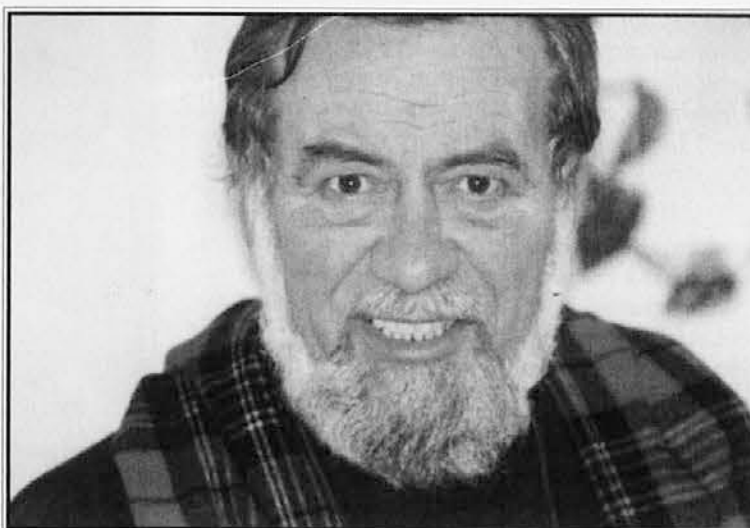
Veliki mali svet je torej naslov zbirke poezij, ki se odlikuje po tem, da je izšla v treh jezikih. Je že naslov morda sam dovolj zgovoren, da nakazuje na našo, slovensko stvarnost v Italiji in vašo ujetost v njej?

Prvi del vprašanja. Izdaja v treh jezikih je odgovor na naše brezglavo vključevanje v multikulturni svet, ki nas lahko šteje le za tihe spremljevalce, ne pa protagoniste, ali jasneje, v slepo multikulturnost nas lahko vodijo le kulturo-politiki, ki so tako ali drugače (eksistenčno) vezani na politična izhodišča, ta pa jim predlagajo danes take, jutri drugačne politične centrale; pri tem nujno bledijo naša istovetnost, naša izvornost, naš kulturni vpliv. V moji novi zbirki gre za nevsiljeni slovenski protagonizem, kar je lepo poudarjeno v uvodnem zapisu. Neki moj prijatelj, ki se je že pred časom seznanil z besedilom zbirke, pravi, da je to novi humanizem. Upam, da je tako, zakaj čar poezije lahko zaveje tudi iz umiranja samega sebe in iz pozitivnega odnosa z bližnjim. Če ni to le znak starosti ali alibi za moje prejšnje spodrsrljaje...?!

Drugi del vprašanja je večpodmiski: res sem ujet v našo stvarnost v Italiji, vendar menim, da je čas našega jamranja mimo in v tem smislu je izziv Trstu v mojem tekstu jasen.

Blagi izzivi pa je zbirka vaših razmišljanj, zapisov, ki ste jih objavljali tudi v našem tedniku. Kdaj so začela razmišljanja dozorevati in kaj vas je spodbudilo, da ste prijeli za pero?

Blagi izzivi so se kar sami zapisali. Moj dolgoletni upor vsakršni duhovni prevladi, kulturnim in političnim manevriranjem, mešetarjenju z etiko, zgrešenimi kulturnimi nastavki, zamolčevanju posameznikov, popuščanju pred neizprosno obrambo naše narodne zavesti, pavšaliziranju našega jezikovnega izražja in še kaj-vse to preveva moje trideset let dolgo opazovanje naših sredin, tako domače kot v matici in v zdomstvu. Hvalabogu, da mi je to bilo dano izkusiti in doživeti! Pa še to: še vedno bi enako prepričano podpisal najstarejši

članek (1969), ki je objavljen v knjigi, vendar se prav tako nič ne izmikam objavljani negativnih odgovorov na moje zapise. *Blagi izzivi* so pač eno od ogleval, ki bi ga lahko moji rojaki hranili kot "rezervno".

Obe knjigi imata za uvodničarja dva izjemna človeka, ki sta vsak po svoje zarezala v našo stvarnost. Kako je prišlo do sodelovanja z njima?

Prav imate, Manlio Cecovini in Jože Pučnik sta res izjemna človeka, pa naj to kdo priznava ali ne. Do sodelovanja z njima pa je prišlo zelo enostavno: predložil sem jima tekst in oba sta uvidela koristnost njegove objave. Seveda sta se s tem strinjala tudi založnika.

Dr. Pučnika poznam le bežno, moje simpatije in moje solidarnosti pa je bil deležen že za mojih ljubljanskih let, ko mu je tedanja oblast neusmiljeno pečatila usta. Danes je to svetovljan, ki mu drobne politične igrice in intrige preddajo, zato nisem podvomil, da mi bo naklonjen.

Manlio Cecovini je drug primer. Njegovo pisateljsko nadarjenost sem spoznal že leta 1960, ko sem tolmačil niz umetniških tekstov na našem tržaškem radiu; umetnina v malem. Povprašam takratnega urednika teh ciklov prof. Tavčarja, kdo sploh je ta meni še neznan avtor. Odgovoril mi je, da se bom s tem imenom še srečeval. Po izidu moje antološke večjezične zbirke *Jedra sva se z odv. Cecovinijem* naključno srečala in povabil me je na pogovor, ki se ni nikoli udeležil, ker mi pač Cecovini kot politik ni mogel kaj veliko pomeniti. Še naprej sem sledil njegovi literarni "produkciji", pa mi tudi njegovo pan-očetovstvo in pokroviteljstvo, kljub sijajnemu slogu ni bilo po meri. Pomladi sta izšla v eni sami knjigi njegova dva krajša romana *Un seme per il corvo* in *Zadig*. Presu-

njen sem bil zlasti ob branju prvega. To je velik tekst, ki bi ga težko zmogel katerikoli tržaški pisatelj. Prejel sem ga po pošti, napisal zanj recenzijo v PD - in sodelovanje je bilo tu; brez obredov, brez mitingov, brez posvečenja, preprosto, kot sta lahko preprosta dva pišoča človeka.

Pred časom ste bili v Macau, na Daljnem Vzbođu, kjer ste se udeležili srečanja pesnikov z vsega sveta. Povejte nam, kako je do tega srečanja prišlo in tudi to, kako ste predstavljali slovensko poezijo?

To se je zgodilo nepričakovano. Portugalska se namreč poslavlja od svojega ozemlja Macao na Kitajskem, zato je kot pokroviteljica svojega nacionalnega pesnika Camoesa (slednji je bil povezan s to njeno daljno kolonijo) zaupala simpozij o njem Združenju pesnikov sveta, ki domuje v Luksemburgu. Generalni tajnik tega Združenja je pesnik, esejist in kulturni operater Mimmo Morina (predsednik je Leopold Senghor), sicer za svojo dejavnost odlikovan s francosko Legijo časti. G. Morino sem pred davnimi leti srečal na letalu iz Struge proti Evropi, in ta me je seznanil s kulturno odprtostjo svoje literarne revije *Ne-europa*. Od časa do časa sem ga seznanjal s svojimi izdajami, pa tudi druge kolege opozarjal na odlične možnosti sodelovanja. Pa - nič, vabilo ni pač prišlo s pravega naslova... Letos sem pomislil nanj ob vileniški prireditvi. Predsednik Osojnik je bil takoj za to, da ga povabimo, seveda ob moji zahtevi, da Morina v svoji reviji predhodno promovira slovensko pesništvo - kar je seveda tudi uresničil. Med najinim korespondiranjem - vabilo v Macao!, kjer naj bi med 25 udeleženci, pesniki z vsega sveta, promoviral sebe in Slovenijo. To je vse. Storil sem to

po svoji vesti in po svojih močeh, opazno in dostojno.

Morda bi bilo prav, da bi rekli še kakšno o svojih številnih gostovanjih pri Slovencih po svetu, med katerimi ste nastopali tako kot pesnik kot dramski igralec.

Moja že številna potovanja po svetu so imela jasen namen: prikazati in prepričati ljudi (ne samo naše) o lepoti našega jezika, rotiti zdomce, naj se ji ne odpovedujejo, pomagati jim pri učvrščanju naše pisane in govorne besede, naše odrske žlahtnosti.

Pred vrati je Vilenica, mednarodno srečanje pesnikov na slovenskem Krasu, pri katerem tudi sami sodelujete, saj smo zvedeli, da ste se precej zavzeli za dostojno in pravično predstavitev furlanskih pesnikov in furlanske kulture nasploh na letošnji Vilenici. Povejte kaj več o tem.

Moji stiki s Furlani segajo že v časovno odmaknjenost npr. prijateljstvo z Luigijem Candonijem v zgodnjih 60. letih, to je le zasebna zadeva. Pri letošnji Vilenici pa sem sodeloval le toliko, kolikor se je predsednik Osojnik s tem strinjal. Mojo sugestijo je osvojil in izpeljal srečanje s Furlani na Krasu, Furlani pa vabijo Vileničane v Čedad. Bil sem res večkrat na pogovorih s furlanskimi kolegi in upam, da se bodo rezultati takega sodelovanja pokazali po končani Vilenici.

Upokojeni ste, vendar se zdi, da ste večni mladenič, saj ste izjemno aktivni. Povejte nam, kaj vse delate sedaj, ko bi morali vendar imeti več časa zase in za svojo družino!

Upam, da se z "večnim mladeničem" le šalite. "Občutim" namreč svoja leta, kar ni samo "zapažanje"... opravljam pa to, kar mi zdravje dopušča, včasih za mrvo več. Saj bi mogoče kaj več postoril, toda razpetost in prerivanje med združenji in organizacijami brez vnaprejšnje oznake "ta je bolj ali manj naš" me utruja in razorožuje, zakaj prava umetnost ne pozna spon in je vedno daljnovidna in napredna; vsak stik z njo pa je zame smrtno resno opravilo. Seveda vse to občuti tudi moja družina, ki se ji sicer po svojih močeh opravičujem in skušam dokazati, da je ta moj nori trud namenjen tudi njej; nisem namreč zamen svojo zadnjo zbirko posvetil svoji hčerki, kratka pesnitev *Pacient* pa je prepletana tudi s pogovorom z ženo.

Morda ob tem še misel za naše bralce?

Moji bralci naj me berejo, naj me tudi kritizirajo, toda lahko jim zagotovim, da sem skušal biti blag do njih, sploh pa do vseh ljudi dobre volje, in da bodo v meni našli vedno iskrenega sogovornika in pozornega poslušalca, pa - še "doc" Slovenca povrh!

3

ČETRTEK
9. SEPTEMBRA
1999

Bralce vabimo v zanesljivo smer

BERITE
IN ŠIRITE NAŠ GLAS

NOVI
GLAS

promovirani
furlani

**BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A**

 ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

24. NAVADNA NEDELJA

Zato je nebeško kraljestvo podobno kralju, ki je hotel napraviti račun s svojimi služabniki. Ko je začel računati, so mu privedli nekoga, ki mu je bil dolžan deset tisoč talentov. Ker ni imel s čim povrniti, je njegov gospodar ukazal prodati njega, njegovo ženo, otroke in vse, kar je imel, ter poravnati dolg. Služabnik je tedaj padel predenj in ga prosil: "Potrpi z menoj in vse ti povrnem". Gospodar tega služabnika se ga je usmilil, oprostil ga je in mu dolg odpustil. Ko pa je služabnik šel ven, je srečal enega svojih služabnikov, ki mu je bil dolžan sto denarjev. Zgrabil ga je, ga davil in rekel: "Vrni, kar si dolžan!" Ta je padel predenj in ga prosil: "Potrpi z menoj in ti povrnem." Oni pa ni hotel, ampak je šel in ga vrgel v ječo, dokler mu ne bi povrnil dolga. (Matej 18, 23-30)

**4 POGLEJ SAMEGA SEBE V OGLEDALO
BOŽJEGA ODPUŠČANJA**

Jezus v evangeljski priliki o služabniku, ki ni maral odpustiti, nazorno pokaže, kako Bog, ki je upodobljen v liku kralja, ravna s človekom. Upniku, ki mu je bil dolžan, pomislite, deset tisoč talentov (kar je ogromna vsota; en talent je tehtal 43,277 kg zlata; 900 talentov zlata je bil enoleten dohodek kralja Heroda Velikega za celo Galilejo), je kralj v celoti odpustil samo zato, ker ga je prosil, torej iz čiste dobrote, sočutja in usmiljenja. Pričakovali bi, da ga bo to kraljevo dejanje usmerilo k hvaležnosti, razumevanju in dobroti. Pa ni bilo tako.

Eden od njegovih dolžnikov mu je dolgoval sto denarjev, kar je smešna vsota. En denar, kar je 4,36 g srebra, je bilo enodnevno plačilo delavca. Kaj je bilo to v primerjavi z deset tisoč talenti? Pravi drobiž nasproti vrednosti enega samega talenta. In vendar, služabnik, ki mu je bilo toliko odpuščeno, je takoj in neusmiljeno zahteval povračilo dolga. Neusmiljen, krut in maščevalen je planil na dolžnika, čeprav je le-ta tako kot on sam malo poprej padel predenj na kolena in ga prosil z istimi besedami: "Potrpi z menoj in ti povrnem!"

Jezus ponudi človeku s to priliko ogledalo Božjega usmiljenja in odpuščanja. Bog je do človeka tako dober, razumljiv in usmiljen, kot je bil kralj do svojega upnika. V celoti mu izbriše njegove dolge, ponudi mu možnost, da nanovo začne. Ob tem pričakuje, da bo tudi on ravnal po merilih dobrote, razumevanja, sočutja in odpuščanja. Sv. Avguštin je ob spoznanju tako velike Božje dobrote večkrat vzklikal: "Odpuščeno nam je bilo, zato odpuščajmo!"

Zelo pomenljiv je uvod v evangeljsko priliko o služabniku, ki ni maral odpustiti. Peter vpraša Jezusa: "Gospod, kolikokrat naj odpustim svojemu bratu, če greši zoper mene? Do sedemkrat?" Jezus mu je dejal: "Ne pravim ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat." (Mt 18, 21-22).

V starozavezni biblični tradiciji je veljalo prepričanje, da Bog človeku odpusti do trikrat. Peter je s svojim korajžnim in vznesenim značajem to število velikodušno povzdignil na sedem. Verjetno je od Jezusa pričakoval potrdilo in pohvalo. Jezus pa gre veliko dalje. Število sedem razširi na neskončno, to je sedemdesetkrat sedemkrat. V svetopisemskem jeziku to namreč pomeni neomejeno, neskončno. Zanimivo je, da za to število izvemo iz prvih strani Svetega pisma, iz Geneze, kjer je zapisano: "Kajn bo sedemkrat maščevan, Lameh pa sedeminsedemdesetkrat" (1 Mojz 4,24). Ali ne gre za namerno uporabo istih števil? To nam dopušča naslednjo sklepno misel.

Jezus nam je razodel podobo Boga Očeta, ki ne odpušča samo do trikrat, ampak je zmožen odpustiti vedno, saj je utrip njegovega srca dobroti, odpuščanje in ljubezen. Nihče nas ne more popeljati tako blizu Bogu in njegovemu srcu kakor Jezus Kristus, ki človekovo ranjeno bit, ki ga nagiba k maščevanju in sovraštvu, dviga v sfero božjega. Kajn bo maščevan sedemkrat, Lameh pa sedeminsedemdesetkrat! Ta železni zakon zla, ki je v človeštvu navzoč od pradavnine, se v Kristusu spreminja v blagoslov za človeka in za vse človeštvo. Zato Kristus pravi Petru: nisi dolžan odpustiti le sedemkrat, ampak sedemdesetkrat sedemkrat!

Po stopinjah Jezusa Kristusa vstopamo v novi svet, v svet odrešenja, v božji svet, v svet neizmerne dobrote, ljubezni in odpuščanja. Vse, kar je izven tega krogotoka Božjega usmiljenja, je nič, je iz nič v nič pogrezajoči se svet, ki nima niti temelja niti prihodnosti.

SLOMŠKOVE KORENINE IN NJEGOVA AKTUALNOST

DANIJEL DEVETAK

Ljudsko izročilo pravi, da so 26. novembra 1800 videli nad kmečko hišo na Slomu pri Ponikvi blizu Celja neki čudni, nerazumljivi sij.

Isti dan je dobra gospodinja Marija prav tam rodila svojega prvega otroka Antona. Zaradi tega so že takrat govorili, da bo ta "otrok luči". Izročila seveda ni mogoče dokazati ali ovreči; res pa je, da je z rojstvom častiljivega božjega služabnika Antona Martina Slomška zasijala luč slovenskemu narodu. Ko bo na neki način kmalu potrjena z razglasitvijo za blaženega in kasneje, upamo, svetega, pa ne bo nikoli več zbledela.

**ROJSTNA HIŠA
BLAŽENEGA**

Slomškova svetost in veliki pomen njegovega dela sta lepo razvidna v njegovi rojstni hiši na štajerskih gričih sredi nasadov jablan. Domačijo so v zadnjih štirih letih lepo obnovili in primerno opremili, tako da obiskovalci in romarji v zadnjih dveh letih lahko začutijo utrip časa, v katerem je blaženi živel, in spoznajo njegovo večplastno osebnost. Kot je slovenskim časnikarjem na potovanju po Slomškovi stopinjah v organizaciji cerkvenega odbora za papežev obisk in Slomškovo beatifikacijo to povedal župnik s Ponikve g. Miha Herman, ima Ponikva bogato zgodovino že od neolitskih časov prek rimskega in turškega obdobja do danes. Prednik najimnitnejšega farana Ponikve - Slomška - Štefan Novak je v začetku 18. stoletja kupil dvor Slom in njegovo posest. Z dobrim gospodarjenjem in z dedovanjem je kmalu postal lastnik celotnega Sloma in prek 50 ha dobre zemlje, mlina in žage. Po kmetiji je privzel priimek Slomšek. Na njegovi zemlji je stala cerkva sv. Ožbalta, kjer je njegov pravnik Anton pasel očetovo čredo; na stopnicah pod zvonikom je drugim pastirjem obnavljal nagovor, ki ga je slišal pri nedeljski maši. S smrtjo Slomškove matere in kmalu nato očeta je domačija žal začela propadati, dokler je niso potomci prodali v začetku 20. stol. Komaj leta 1991 jo je mariborska škofija odkupila (s finančno pomočjo dr. Štefana Faleža ter Celjske in Celovške Mohorjeve družbe), da bi v njej uredila dostojno spominsko hišo velikega sina slovenskega naroda. V njej vse govori o Slomškovi ljubezni do Boga, Slovencev in Cerkev. V prvi sobi, kjer je tudi zanimivo rodbinsko drevo, je prikazano njegovo otroštvo, v drugih sobanah (duhovniška, škofovska) pa lahko prek dokumentov, fotografij

in slik spoznamo njegovo nadaljnjo pot in plodno delo. Lep je tudi hodnik z reprodukcijami umetnin, ki želijo na svoj način spregovoriti besedo o njegovi svetniški osebnosti. Lepo pripravljena je tudi t.i. svetniška soba, kjer je na zid naslikan svetnik v naravni velikosti. Samo letos je domačijo na Slomu obiskalo že nad 15.000 romarjev.

SLOMŠEK DANES

Dr. Ivan Štuhec, ključna osebnost med mariborskimi duhovniki in tajnik slovenske sinode, je na novinarskem potovanju spregovoril o aktualnosti škofa Slomška in stanju slovenske Cerkev danes. Najprej je poudaril, da je prvi mariborski škof vseslovenska svetniška osebnost, kar je podčrtal tudi zgodovinar France Dolinar starejši, ko je rekel, da je Slomšek "oče slovenske Cerkev" in da dobi slovenska Cerkev v njem "svojo posvetitev". Že v prejšnjem stoletju je namreč blaženi sin štajerske zemlje videl stvari, ki so se udomačile šele z drugim vatikanskim cerkvenim zborom pred slabimi tridesetimi leti. Naj omenimo samo ekumensko gibanje Cirilmetodovo bratovščino, ki se je kasneje razširila po državah vzhodne Evrope. Zato lahko upravičeno trdimo, da je bil Slomšek pionir ekumenizma med vzhodno in zahodno Cerkvijo. Druga velika odlika njegove osebnosti, ki nam je lahko v zgled zlasti danes, ko sveti oče govori o novi evangelizaciji, je evangelizacija po kulturnem posredovanju o miki. Tudi pri tem se je A.M. Slomšek zgledeval po svetih bratih Cirilu in Metodu. V Slomškovem času je bilo namreč samo 30% pismenih

Slovencev; z nedeljsko šolo in dobrimi poceni knjigami Mohorjeve družbe jih je izobraževal in kulturno ter narodno prebujal. Pismenost, omiko in razgledanost je prinesel tudi med najpreprostejše ljudi. Ne nazadnje je treba omeniti vrsto tudi novih vzgojno-izobraževalnih ustanov, ki se še danes navdihujejo pri liku Slomška; med temi so Andreanum, gimnazija, študentski sklad, knjigarna itd. In, kot se pogosto godi, obstajajo žal tudi "inflacijski primeri", ko se

podoba blaženega tudi pretirano uporablja kot tržno znamenje.

**PASTIRSKO PISMO
SLOVENSkih ŠKOFOV**

V pripravi na papežev obisk in Slomškovo beatifikacijo so konec meseca avgusta slovenski škofje izdali posebno pastirsko pismo, ki ga

je na novinarskem potovanju predstavil šesti Slomškov naslednik dr. Franc Kramberger. V pismu se najprej omenjata obisk sv. očeta pred tremi leti in njegova posebna naklonjenost do slovenskega naroda. Nato govori pismo o tedanjem papeževem govoru na mariborskem letališču; govor je napovedal prvo razglašeno blaženost za slovenski narod. Škofje so tudi orisali lik blaženega kot narodnega buditelja, pristno slovensko osebnost, ki je z dialogom in kleno narodno zavestjo skrbel za rast kulturnih, verskih in narodnih vrednot in torej za pospeševanje šolstva, kulture in vere. Bistvo njegove svetosti je bila izredna notranja moč. O dogodku beatifikacije so škofje izjavili, da ne gre za promocijo Cerkev ali Slovenije. V prvi vrsti nas namreč dogodek obvezuje za versko in narodno izpopolnitev. Gre namreč za izredno in neobičajno znamenje papeževе pozornosti do Slovencev. Tudi zato je beatifikacija sama najboljša priprava na sveto leto, vstopnica v tretje tisočletje.

Ob koncu pozivajo slovenski škofje vse vernike, naj se obiska svetega očeta in beatifikacije udeležijo v kar najlepšem številu. Oči vsega sveta bodo uprte v Slovenijo. Prisotnost vsakogar v tistem trenutku bo pred vsem svetom pričevanje o naši veri, kulturi in narodnosti.

KNJIGA DR. ANTONA PRIJATELJA

**ANTON MARTIN SLOMŠEK
TUDI ZDRAVSTVENI
PROSVETITELJ**

Slovenske založbe, med njimi tudi Mohorjevi družbi v Mariboru in Celju, so izdale več del, ki so jih napisali razni avtorji o mariborskem škofu A.M. Slomšku pred njegovo razglasitvijo za blaženega. Ponatisnjeni so bili tudi nekateri njegovi spisi oz. knjige, saj je bil škof vsestransko izobražen in dejaven. V njegovo čast sta izdali nekaj del tudi založbi Družina in Ognjišče.

Zdravnik in publicist dr. Anton Prijatelj iz Nove Gorice je več let pregledoval stare publikacije, časnike in posamezna besedila o škofu Slomšku kot zdravstvenem prosvetitelju in borcu proti alkoholizmu, ki ga spodbuja pitje žganja. O tem je napisal knjigo, ki ji je dal naslov *Bog daj zdravje*. Izšla je v založbi Ognjišče v Kopru.

Avtor je Slomškove misli o zdravju in boleznih ter o uživanju alkohola takole povezal: "Naš svetniški kandidat je vedno in povsod izkoristil priliko, da je ljudem posredoval koristne nasvete o zdravju, ki

v veliki večini veljajo še danes. Ljudi je denimo učil, kako ponesrečenca z umetnim dihanjem povrniti k zavesti oz. v življenje. V moji knjigi je tudi nekaj pesmi ter iskric o zdravju, boleznih in alkoholu, kajti svetniški škof A.M. Slomšek je vztrajno svaril pred pitjem alkohola. Pri tem pa je razlikoval med žganjem, ki je skrajno škodljivo, in vinom, ki je koristno za zdravje. Seveda, je opozarjal, pa ga je treba piti zmerno, to je v majhnih količinah." Posebno poglavje v nekaterih Slomškovih pesmih tvorijo zdravice, pesmi o vinu in napatnice. Tudi znana in že ponarodela pesem *En hribček bom kupil* je Slomškova oz. jo je on priredil. V vseh zdravicah piše in lepo govori o vinu, hkrati pa obsoja pijančevanje. V pesmi z naslovom *Žalostna pesem* je v zadnji kritici npr. zapisal: "Vodo zdravo rajši pijmo, Vina za potrebo vžijmo; Dober Bog nam vina dal, žganje pa si je zlodej zbral."

M.

O SMRTI

Večkrat opazujem obraze ljudi. Velikokrat so to obrazi, ki kažejo na nekaj. Vendar ta nekaj ni definiran. Najbolj pa mi ostaja živ spomin na obraz ljudi, ki so doživeli smrt bližnjega. Vidi se, da jih je smrt zelo prizadela, notranje ranila. Rana pa se čeli počasi, potreben je čas, ki vse oblaži in pogasi.

Takrat se vprašam, kaj pomenita nam kristjanom smrt in vstajenje. Smrt je nekaj zelo lepega, zelo mirnega in nežnega. Čudno se to sliši, vendar pravi obraz smrti je le-ta, a mi ga ne znamo videti. Spregle damo ga. Preveč grdo in boleče se nam zdi o njej razmišljati. Kar podimo jo iz spomina, samo da bi se pri njej ne preveč ustavljali. Smrt je kot starka s povešeno glavo, ukrivljenim telesom, ki upira svojo roko na lesen ročaj palice s hrpačo, skoraj že zrabljeno dlanjo. Izrazite gube na obrazu, pogled utrujen, vse to je starost, ki naznanja smrt. Vendar je smrt lahko podobna mali nežni ročici otroka, s še nedolžno kožo, ki drži nagubano dlan starega človeka. Je objem starega z novim, končnega z neskončnim. Tako bi moralo biti tudi naše razpoloženje, ko se zavedamo, da stopamo proti robu večnosti. Če življenje živiš polno in bogato, potem boš začel hrepeneti po smrti. Želel si boš smrti in njene tihe spokojnosti. Če življenje "izmozgaš" do konca, do kosti, potem se življenja res nasitiš, se res naživiš. Smrt potem takem postane le postojanka, na katero čakaš. Ne bojiš se več smrti, obratno: pričakuješ jo in se nanjo pripravljaj z vso resnostjo in spoštovanjem. Smrt ni več odhod, slovo, ampak postane prihod. Stopaš v novo razsežnost, v novo obliko življenja, ki je življenje v duhu in polnosti.

Spominjam se, kako nam je profesor moralne teologije na ljubljanski teološki fakulteti razlagal, kako smo danes ljudje prikrajšani za občutek smrti. Smrt je postala le stvar bolnišnice. Nekoč smo imeli doma mrliča, zanj smo bdeli v molitvi, čuvali nad njim. Danes se je smrt "preselila" v bolnišnico. Vzrokov za to je več. Mlajše generacije so s tem prikrajšane za realni dotik s smrtjo. Isto je tudi z rojstvom. Tudi rojstvo je postalo le stvar bolnišnice. Večina primerov je takih, da otroček vidi mamico, ki gre z velikim trebuhom od doma v bolnišnico, in nato jo vidi samo še takrat, ko se vrne iz bolnišnice z manjšim trebuhom in z dojenčkom - bratcem ali sestrico. S tem otrok izgublja realen stik z življenjem.

Končuje se poletje, obdobje viška življenja narave same. Po poletju se narava počasi začne umirjati in ugašati s svojo samo navidezno smrtjo. Jesen, ki je poznana kot obdobje starosti, se prikaže s svojimi živimi barvami listja in poljskih pridelkov. Naj bo prihajajoča jesen za vse nas tudi obdobje notranjega poglobljanja v naše življenje in njegov globoki in veliki smisel.

MARTIN MARUSSI

KONČAN ŠKOFIJSKI POSTOPEK ZA KANONIZACIJO BOŽJEGA SLUŽABNIKA ALOJZIJA GROZDETA

NAPROTI BLAŽENOSTI

MARIJA PRIMC

Ob sklepu cerkvenega procesa na ravni ljubljanske nadškofije za kanonizacijo božjega služabnika Alojzija Grozdeteta je bilo 30. avgusta v ljubljanski stolnici zahvalno evharistično bogoslužje, ki ga je vodil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode.

K oltarju je bila položena zapečaten posebna skrinjica - plod sedemletnega dela članov komisije za postopek Grozdetove beatifikacije. Postulator v procesu kanonizacije Lojzeta Grozdeteta mag. Stanislav Hočevar je v uvodnih besedah bogoslužja dejal, da je prepričan, da Sveti Duh po osebi Božjega služabnika Lojzeta Grozdeteta prižiga v naši krajevni Cerkvi tri nove zvezde: zvezdo svete mladosti, zvezdo pristne laičnosti in zvezdo junaškega mučeništva. Medtem ko so vsi drugi naši svetniški kandidati škofje ali pa duhovniki-redovniki in torej osebe v zrelih letih ter v posebej Bogu posvečenem stanju, se v Alojziju Grozdetu odpira celo novo obzorje za našo Cerkev in naš narod. To je bil temeljni razlog, da je bila 21. avgusta 1992 napisana uradna pobuda za začetek tega procesa, ki se je začel še isto leto v Sentrupertu na Dolenjskem, kjer je pokopan Alojzij Grozde, ki so ga komunisti mučeniško usmrtili leta 1943. Ob nadškofu dr. Alojziju Šuštarju je 27. septembra 1992 prisostvoval razglasu postopka sedmi Don Boskov naslednik Egidij Viganò, pospe-

ševalec mladinske svetosti. V postopku kanonizacije je bilo zaslišanih zelo veliko pričevalcev; v času procesa so našli še nekatera pisna pričevanja ljudi, ki so medtem že pomrli. Zbrano je ne le vse tisto, kar je napisanega o Grozdetu v Sloveniji in na tujem. Pomembno je, da so želeli začeti postopek za priznanje Grozdetovega mučeništva že takoj ob njegovi nasilni smrti, kar potrjujejo življenjepisi, ki so izšli že med drugo svetovno vojno pri nas, zatem v Argentini, Kanadi, Franciji in Švici. Cerkvena komisija je v postopku kanonizacije zasedala na 55 sejah. Dne 20. avgusta letos je bila opravljena še ekshumacija po cerkvenih predpisih, ki je ugotovila, da je bil Božji služabnik Alojzij Grozde pokopan v označenem grobu in da je umrl nasilne smrti. Na sklepi seji je bilo 30. avgusta letos celotno gradivo iz postopka kanonizacije zapečaten in pripravljeno za oddajo ustreznim kongregacijam Svetega sedeža, kjer se bo začel pravi postopek beatifikacije. Nadškof dr. Rode pa je v svoji pridigi med zahvalnim evharističnim bogoslužjem orisal lik božjega služabnika Aloj-

zija Grozdeteta, ki je bil bister dolenski fant, izredno živahen, vztrajen, človek globoke vere, molitve in močnega zakramentalnega življenja, ki je kot nedolžna žrtev kot zrno padel v zemljo in obrodil sad. Med drugim je Rode poudaril, da je Alojzij Grozde apostol, ki bo delal za to, da bo slovenski narod spet postal krščanski, in zaključil, da si je Grozde zastavil naj-višji cilj, ki si ga more zastaviti človek - to je svetništvo. In to je tudi dosegel.

NOVO VODSTVO ŠOLSkih SESTER

Kongregacija Šolskih sester Sv. Frančiška Kristusa Kralja je imela svoj redni delovno-volilni kapitelj v generalni hiši v Rimu od 2. do 20. avgusta letos.

Glavno temo o duhovnem spremljanju so prvi teden osvetlili, z različnih vidikov, izbrani predavatelji. Naslednji teden so članice kapitelja pregledale in analizirale celotno stanje in življenje Kongregacije ter načrtovala nove smernice za naslednje šestletje. V torek, 17. avgusta, so prisostvovala sveti maši s sv. očetom na dvorišču papeževe letne rezidence v Castelgandolfo in se ob koncu z njim osebno srečale.

V zadnjem tednu je bilo izvoljeno novo vrhovno vodstvo reda; v njem bodo S.M. Natalija Palac - vrhovna predstojnica (prihaja iz mostarske province), S.M. Rafaela Glasenčnik - vrhovna viakrica (članica mariborske province), S.M. Ann Barbara Plavac - vrhovna svetovalka (iz severnoameriške province - Lemont), S.M. Adelina Cuttiet - vrhovna svetovalka (članica paragvajske province), S.M. Celina Sarič - vrhovna svetovalka (iz rimske regije).

Vsem sestram želimo božjega blagoslova, ko skupaj nadaljujemo pot proti velikemu jubileju.

V ISTRI ŠE EN KANDIDAT ZA BLAŽENEGA

Kot poroča Glas koncila, so začeli priprave za proglasitev med blažene Miroslava Bulešiča. O dogodku smo že pisali.

Bilo je 24. avgusta 1947. Tržaški škof Santin ni smel v Istro, zato je poveril msgr. Jakoba Ukmarja, da je birmoval namesto njega. Polagoma so začele nastajati težave, komunistična oblast je začela nagajati. Najhujše je bilo v Lanišću. Tam so najprej skušali prepričati birmovanje. Toda ljudje so se uprli in msgr. Ukmar je med mašo birmal 230 otrok. Po maši so se duhovniki podali v župnišče. Ko so bili tam zbrani, je vdrla skupina nasilnežev. Najprej so zagledali kaplana Miroslava Bulešiča, ki je tiste dni spremljal msgr. Ukmarja ob birmovanju. Zaklali so ga in pustili mrtvega. Potem so planili na msgr. Ukmarja. Padel je. Napadalcii so mislili, da je mrtev in so odšli. Toda bil je samo ranjen. Prenesli so ga v bolnišnico na Reki. Ko se je pozdravil, se je vrnil v Trst. V Lanišću je bil takrat za župnika Štefan Cek, ki je končal gimnazijo in bogoslovje v Gorici. Njegova mati, ki mu je gospodinjala, je sina skrila pod stopnice in ga tako rešila. Pozneje so Ceka postavili pred sodišče, češ da je vohunil za Vatikan. Obsodili so ga na šest let ječe. Po treh letih so mu pred-

ložili: vstopi v Cirilmetodijško društvo in te izpustimo! Cek je pa odgovoril: "Nikoli!" in presedel je še ostala tri leta.

Bulešič je postal mučenec, Ukmar in Cek sta spoznavalca, saj sta ostala zvesta Kristusu in njegovi Cerkvi. Marijo pa častimo kot Kraljico mučencev in spoznavalcev.

KH

Z MARIJO V TRETJE TISOČLETJE!

51. MARIJANSKI SHOD

O mati Sina božjega, Marija, bodi z nami!
(Anton Martin Slomšek)

Ob koncu tega tedna po potekal na Opčinah 51. marijanski shod. Spored:

V PETEK, 10. SEPTEMBRA 1999, OB 20.30 bo v dvorani Finžgarjevega doma v Marijanišću na Opčinah predavanje dr. Stanka Janežiča: SLOMŠEK, LUČ NA SVETILNIKU. Slomškove pesmi bo izvajal moški nonet Certus iz Maribora.

V SOBOTO, 11. SEPTEMBRA 1999, OB 20.30 bo v župnijski cerkvi sv. Jerneja ap. na Opčinah KONCERT MARIJINIh IN SLOMŠKOVih PESMI v priča-

SVETNIK TEDNA

8. SEPTEMBER

SILVESTER ČUK

MARIJINO ROJSTVO

"Praznik zemeljskega rojstva obhaja Cerkev samo pri treh osebah: pri Jezusu, Mariji in Janezu Krstniku, ker je bilo rojstvo teh treh oseb res sveto," piše Anton Strle v Letu svetnikov in to obrazloži: "Jezusovo rojstvo je bilo sveto zaradi združenja božje narave s človeško naravo v eni osebi, obenem zaradi deviškega spočetja v moči Svetega Duha; Marijino zaradi njenega brezmadežnega spočetja, to se pravi zaradi tega, ker je bila kot mati prihodnjega Odrešenika že v prvem trenutku svojega bivanja obdarjena s posvečujočo milostjo in torej obvarovana izvirnega greha; Krstnikovo zaradi tega, ker je bil izvirnega greha očiščen še pred rojstvom."

Praznik Marijinega rojstva so začeli obhajati v Jeruzalemu, kamor je apokrifni (t.i. od Cerkve nepriznani) "Jakobov protoevangelij" ali "prvotni evangelij" postavil spomine na Marijino otroštvo. Ta spis, katerega najstarejše prvine segajo v začetek 2. stoletja, pravi, da je bila hiša Marijinih staršev Joahima in Ane v jeruzalemski mestni četrti, kjer stoji pri Ovčjih vratih vodnjak z imenom "Probatika" in je prav blizu kopeli Bethesda, kjer je, kot vemo iz Janezovega evangelija, ozdravil moža, ki je bil bolan osemindeset let. Prvi kristjani so oboje, Probatiko in Bethesda, istovetili. V bližini zdaj stoji cerkev sv. Ane, ki ji pravijo tudi cerkev Marijinega rojstva. Prva cerkev je bila sezidana med letoma 422 in 438, sedanja je iz križarskih časov, grajena v romanskem slogu. V tej cerkvi je bila procesija na praznik Marijinega rojstva, ki so ga v Jeruzalemu od vsega začetka obhajali na današnji dan.

Ta datum je sprejela tudi zahodna Cerkev. Praznik Marijinega rojstva je prešel v rimsko bogoslužje v drugi polovici 7. stoletja. Pod papežem Sergijem so med letoma 687 in 701 začeli ta praznik obhajati s slovesno procesijo kot tri druge Marijine praznike: očiščevanje ali svečnico (2. februarja), oznanjenje (25. marca) in vnebovzetje (15. avgusta). V Nemčiji je današnji praznik uvedel že pred letom 735 sv. Bonifacij in sinoda v Salzburgu je določila, naj se praznik Marijinega rojstva obhaja slovesno. To je veljalo tudi za Slovence, ki so bili v območju salzburške škofije. Že iz tistih časov sta slovenski imeni "veliki" in "mali šmaren" za praznika Marijinega vnebovzetja in Marijinega rojstva. Med tema dvema praznikoma še danes naše verno ljudstvo rado hodi na božja pota v Marijina svetišča.

Praznik Marijinega rojstva je praznik veselja: na svet prihaja tista, ki naj postane Odrešenikova in naša mati. Marijino rojstvo je prvo vidno dejanje drame odrešenja. Vsebinsko tega praznika povzema odpev k Zaharijevemu hvalospjevu v bogoslužni molitvi hvalnic: "Tvoje rojstvo, Božja Mati in Devica, je razveselilo vesoljni svet; kajti iz tebe je izšlo sonce pravice, Kristus, naš Bog, ki je odpravil prekletstvo in dal blagoslov, uničil smrt in nam podaril večno življenje."

Na današnji praznik bizantinsko bogoslužje polaga naši pramateri Evi v usta: "Moje rešenje je rojeno; to je tista, po kateri bom rešena vezi pekla." Saj je izbrisanje greha, ki je Odrešenikovo delo, dejansko neposredni podaljšek Marijinega božjega materinstva, ki je na neki način vsebovano že v njenem rojstvu.

beno društvo Prosek, skavti in skavtinja, mašni strežniki, narodne noše in vsi verniki. Po procesiji bo sveta maša na prostem za cerkvijo na Opčinah. Ob 14.30 do začetka procesije bo v cerkvi tudi priložnost za sveto spoved.

V primeru slabega vremena bo vse potekalo v cerkvi.

Po Mariji se bomo Bogu zahvalili za toliko milosti in njenega Sina Jezusa prosili za poseben blagoslov ob pripravi, razmišljanjem in petjem Marijinih pesmi.

Prisrčno vabljeni!

Ob 16. uri bo procesija po vasi. Sodelovali bodo: Združeni pevski zbor ZCPZ, God-

MED ŽIVLJENJSKIM UTRIPOM MANJŠINE IN KLJUČNIMI VPRAŠANJI SLOVENSTVA

Čez deset dni bo v Mariboru papež Janez Pavel II. razglasil škofa Antona Martina Slomška za blaženega. Organizatorji Drage so se zato odločili, da se tej veliki osebnosti slovenske zgodovine in kulture oddolžijo s predavanjem mag. Matije Ogrina na temo *Slomšek in vprašanja sodobne slovenske kulture*, ki je potekalo v nedeljo, 5. t.m., dopoldne. Tu je bilo poudarjeno zlasti Slomškovo pojmovanje kulture kot neke zaokrožene celote in njene globoke povezave z vero. Ta povezanost se je po predavateljevih besedah v zadnjem poldrugi stoletju pri Slovencih razdrila, še zlasti v polpretekli zgodovini s komunistično revolucijo. Rešitev oz. obnovo pretrganih vezi vidi mag. Ogrin v oblikovanju nekega skupnega imenovalca v gledanju na zgodovino.

Zadnji predavatelj letošnje Drage, dr. Vasko Simoniti, ki je v nedeljo popoldne govoril na temo *Med zgodovino in sedanjostjo*, je orisal težave, do katerih prihaja v Sloveniji pri oblikovanju državljske samozavesti. Zaradi današnje prevlade starih političnih elit se nadaljuje kontinuiteta s prejšnjim sistemom, tako da ne gre za demokracijo, ampak za "demokracijo". Zaradi tega ljudje niso samo-

zavestni in so pokorni oblastnikom, kar pa je po predavateljevem mnenju tudi posledica nekaterih mitov, ki jih je v prejšnjem stoletju skovala slovenska književnost. Le-ta je ustvarila nekaj likov negativnih junakov oz. antijunakov, ki so ljudi vodili k odpovedi in nesamozavesti.

Organizatorji so tudi letos poskrbeli za nedeljsko mašo za udeležence Drage, ki jo je daroval škofov vikar za goriške Slovence msgr. Oskar Simčič, predstavljenih pa je bilo tudi nekaj knjižnih novosti. Poleg tega so se udeleženci spomnili na nedavno umrlega znanega slovenskega psi-

hiatra, delujočega v Švici, dr. Mitjo Grudna. Lahko so tudi podpisali petico v zvezi z mejo s Hrvaško.

Draga pa je od vedno bila tudi kraj neformalnega srečanja in pogovora, ki udeležence marsikdaj lahko obogati v večji meri kot poslušano predavanje oz. diskusija. Verjetno je prav tu njena resnična vloga, pa tudi priložnost, da bi se zlasti Slovenci iz matice in zamejstva srečevali v večji meri, kot smo - kljub bližini meje - to delali doslej.

9. DRAGA MLADIH

Priznati moram, da me Draga mladih bolj privlači kot tradicionalna Draga; to ne toliko zaradi anagrafske bližine kot zaradi oblikovanja sporeda. Osebnost so mi bila vedno bližja srečanja, ki so osredotočena na točno določeno tematiko. Organizatorji letošnje Drage mladih so si za temo izbrali mladinsko kulturo in ustvarjalnost, niz srečanj pa je potekal pod geslom *Mladinska kultura: samo za mlade?*

Deveta Draga mladih - prireditelji so bili mladi iz Ljubljane, Maribora, Trsta in slovenske Primorske - se je pričela v četrtek, 2. t.m., popoldne z zelo privlačnim predavanjem teologa in pastoralnega delavca mag. Branka Cestnika na temo *Mladinska kultura kot izraz estetike, socialne in duhovne potrebe mladih - njeno mesto v svetu kulture in v sedanjem zgodovinskem trenutku*. Mag. Cestnik je ugotovil v značilnostih in potrebah današnjih mladih velik vzgojni izziv. Otrsti se je treba pred sodko, je dejal, da sodobna umetniška ustvarjalnost mladih nima kaj povedati vernemu katoličanu. Nasprotno, potrebno je imeti zavest o umetniškem potencialu mladih, ga spoštovati in biti nanj pozorni.

Okrogla miza o ustvarjalnosti mladih (*Mora biti umetnost nujno resna?*), ki je potekala v petek, 3. t.m., dopoldne, je pokazala, da dandanes ni mogoče definirati neke kulture kot hegemonске oz. večvredne, drugih pa kot splošnih ali manjvrednih oz. "subkultur". Tudi ne moremo ločevati med dobri in slabimi umetnostmi, saj v vsaki umetnosti obstajajo dobre in slabe stvari. Profesor Lev Kreft, skladatelj Ambrož Čopi in Rok Golob ter Franci Krok, organizator festivala Rock Otočec, so - opirajoč se zlasti na osebne življenjske in umetniške izkušnje - orisali svoja gledanja na vprašanje mladinske ustvarjalnosti.

Zadnje srečanje 9. Drage mladih je bilo zelo zanimivo soočenje med sekretarko pri slovenskem ministru za kulturo Majdo Širca in mariborskim teologom dr. Ivanom Štuhcem na temo *Etika tudi v estetiki?*, ki je potekalo v soboto, 4. t.m., dopoldne. Besedni dvoboj, če ga lahko tako imenujemo, se je vrtel okoli potrebe po človeškem dostojanstvu tudi na področju estetike, kjer se vedno ni izdelanih etičnih norm, pa tudi okoli vprašanja finančnega podpiranja (ali ne-podpiranja) kulturnih projektov.

Novost letošnje Drage mladih so bile delavnice mladinske ustvarjalnosti, udeleženci pa so si lahko tudi ogledali manjšo slikarsko razstavo mladih zamejskih ustvarjalcev in se pozabavali na dveh večernih prireditvah: na predstavi Male tržaške kabaretne bande Kraški tera/on in na latinsko-ameriškem večeru.

Zanimiva in aktualna tematika 9. Drage mladih pa bi zaslužila večjo pozornost oz. večje število udeležencev, kot jih je sicer bilo, čeprav jih je bilo verjetno več kot lani. Lahko bi se Drage mladih udeležilo npr. več mladih iz zamejstva. Na vprašanje, kateri je vzrok za te odsotnosti, je težko odgovoriti. Je to nezanimanje? Morda je v osnovi nekaj zgrešenega (čeprav se mi ne zdi)? Ali pa je Draga mladih preveč povezana z Drago "starejših" (že v imenu) in bi si lahko poiskala svoje prostor pod soncem?

"je, kar je"

YZ - LETO 0

To zadnje poletje v tisočletju smo preživeli že popolni sončni mrk in z njim tudi pričakovani konec sveta. V Novi Gorici pripovedujejo, da so iste dne na Sveti gori Jehove priče naphovale gumijast čoln in se pripravljale na vesoljni potop. Pa ni bilo ne enega ne drugega. Ob koncu tisočletja smo preživeli kar nekaj hudih stvari: vojne v bivši Jugoslaviji in največjo vojaško akcijo v Evropi po drugi svetovni vojni. In še bi lahko naštevali. Astrologi pravijo, da so se po sončnem mrku zvezde nekako "obrile" in bo sedaj vse drugače. Začenja se srečno in mirno obdobje za človeštvo. Najverjetneje pa strah pred koncem sveta še vedno ostaja, saj nismo naredili še največjega koraka, nismo še prestopili v novo tisočletje.

Ostaja pa ista logika. Človek najprej pričakuje nekaj groznega in se boji konca sveta. Ko pa zgodovine vendarle ni konec, se človek oddahne in se zanj začne novo obdobje, neke vrste preporod, renesansa, novo srečno obdobje ustvarjalnosti in pozitivnega razmišljanja. Nekdo je pomislil, da bi to novo obdobje tudi bolj uradno označil in obenem rešil nekaj drugih svetovnih zagat. Alan Dechert iz Kalifornije je že leta 1996 sprožil gibanje za leto nič. Leto 2000 naj bi tako imenovali preprosto leto 0 in torej začeli vse znova.

Prvi razlog je predvsem poljubnost vseh naših koledarskih pojmovanj. Naše štetje naj bi temeljilo na Kristusovem rojstvu, toda znanost je že zdavnaj dokazala, da se naše štetje oddaljuje od Kristusovega rojstva za vsaj štiri leta. Obstaja še vrzel glede začetka stoletij in tisočletij. Nekako se je vsilila navada, da imamo leto 1 za prvo leto. Vendar je prvo že leto 0, ki pa ni nikoli obstajalo. Zato se bo tretje tisočletje resnično začelo šele 1. januarja 2001. Poleg tega imamo latinsko poimenovanje mesecev, ki je popolnoma netočno. Julij Cezar je namreč vsilil svoji imeni v koledar ter dal povod za meseca julij in avgust in s tem vse pomaknil za dva meseca naprej. Tako je sedmi mesec (september) postal dejansko deveti in tako dalje. To tudi ni v redu. Da sploh ne omenjamo dejstva, da ves svet uporablja gregorijanski koledar, torej popravke, ki ga je v julijanskega vnesel papež Gregor XIII. Koledar, ki ga imamo, je torej v bistvu krščanski, medtem ko velik del sveta ni. In to v duhu politične korektnosti in novodobne tolerance seveda spet ni v redu.

Zato je Alan Dechert pomislil, da bi bilo treba narediti črto in začeti znova. Začnimo z letom nič. To naj bo prvo leto novega tisočletja. Obenem bo vsemu človeštvu pomenilo nov začetek in novo obdobje miru in popravkov vsega, kar je bilo v človeštvu do sedaj narobe. Prejšnje leta poimenovali pred Kristusovim rojstvom in po njem. Po letu nič pa naj bi leta imenovali kot leta nove dobe. In čeprav Alan Dechert uporablja izraz *New Era*, lahko pod njim razberemo *New Age*. In kdo so pristaši tega gibanja, ki se že štiri leta poteguje za novo označevanje letnic v svetu? To so večinoma pisatelji, umetniki in norci oz. ljudje, ki imajo radi vse, kar je bolj ali manj noro. Na svoji spletni strani (www.go2zero.com) se predstavljajo podpisniki pobude s svojimi komentarji. Večina jih pravi: "Norro! Super! Podpisujem!". Jörg Pösse iz mesta Turku na Finskem je kratkoma povzel: "Odlično! Leto nič zato, ker se meni hoče!" Jacques Lecomte iz Oregona v ZDA pa predlaga popolno poenostavitev vseh merskih enot: 100 sekund je ena minuta, 100 minut ena ura, 10 ur je dan, 10 mesecev leto in seveda najbolj izviren predlog: 100 let naj bi bilo stoletje! Norosti!

PETER SZABO

6

ČETRTEK
9. SEPTEMBRA
1999

ŠTIPENDIJE SKLADA "DORČE SARDOČ"

Upravni odbor Sklada "D. Sarčo" razpisuje natečaj za dodelitev naslednjih štipendij:

- dve štipendiji v znesku milijon lir za učence Zavoda za slovensko izobraževanje. Prošnji mora biti priložen družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;

- tri štipendije v znesku dva milijona in petsto tisoč lir za univerzitetne študente. Prošnji morajo biti priloženi naslednji dokumenti: fotokopija univerzitetne knjižice z izidi opravljenih izpitov, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;

- ena štipendija v znesku pet milijonov lir za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univerzitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;

- z namenom ohranjanja lika dr. Dorčeta Sarčoa bo sklad dodelil štipendijo v znesku treh milijonov lir za raziskavo, namenjeno morebitni objavi v okviru podiplomskega študija na temo *Protifašistično in protiokupatorsko delovanje primorskih ljudi*. Kandidati naj v prošnji navedejo osnovne okvire raziskave ter priložijo dokumente o opravljenem študiju, družinski list in davčno prijavo vseh družinskih članov.

V prošnjah morajo biti navedeni podatki o drugih prejetih štipendijah in podatki bančnega računa, na katerega bo štipendija nakazana. Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe prosilcev na osnovi 5. člena statuta sklada. Štipendije bodo dodeljene do 22. oktobra 1999. Za vse potrebne informacije so na razpolago člani odbora Boris Peric (0481 32545), Zdravko Custrin (0481 387310), Vera Tuta Ban (040 299632) in Karlo Černic (048 178100). Zanimirani naj dostavijo prošnje do 22. septembra 1999 v zaprti ovojnici na naslov: *Sklad - Fondazione D. Sarčo c/o Studio Legale - Odvetniška pisarna Sanzin*, ulica Diaz št. 11 Gorica.

AREZZO 1999

TEKMOVANJE V DUHOVNI POLIFONJI

V zadnjem tednu avgusta je v mesto Arezzo v Toskani potekalo mednarodno polifonsko tekmovanje. Prisotnih je bilo 28 pevskih skupin iz različnih evropskih držav in tudi z drugih celin. Tekmovanje je potekalo po kategorijah: koral, otroški, ženski, mešani zbori, skupine solistov in folklor.

V kategoriji koralnega petja je dosegel prvo mesto *Ensemble Officium* (Heidelberg, Nemčija). Med otroškimi zbori sta bila najboljša dva, in sicer zbor iz Minska (Belorusija) in zbor iz Litve. Med ženskimi zbori je izstopal in odnesel prvo nagrado zbor iz Debrecena (Madžarska). Prav tako je bila nagrajena kot prva pevška skupina iz Heidelberga (Nemčija), med mešanimi zbori pa zbor *Grex vocalis* (Norveška). Med nastopajočimi v folklornem petju je bil najboljši zbor iz Rostova (Rusija). Razvrstitev zborov, ki ga določa žirija, je samo neko vodilo za poslušanje in opora za sprejem glasbenih del različnih dob, stilov in izvajalcev.

Tri skupine pa so tekmovali v izvedbi skladbe, ki je bila nagrajena v lanskem tekmovanju v Arezzu, in sicer F. Mantovanija *Ea, lena, lena...* za dvanajstglasno izvedbo.

Zdi se, da je bilo letošnje tekmovanje na prav dobri umetniški višini, saj so nastopajoči drovršeno pripravili obvezne pesmi in program. Naj omenimo obvezno skladbo, motet *Jubilate Deo* za osemglasni zbor, ki je ga napisal L. Marenzio (letos se spominjamo 400-letnice njegove smrti).

Različne so bile izvedbe, kot so bili pač izvajalci z različnih kulturnih področij. Vsekakor daje poslušanje podobnega polifonskega izvajanja vtis, da je pristop k tovrstnemu petju lahek, gotov, intoniran itd. Posebno dovršenost so pokazali otroški zbori, zlasti tisti, ki so jih sestavljali samo dečki.

Ves spored mednarodnega tekmovanja je bil v cerkvi S. Maria della Pieve in programi vseh nastopajočih skupin so obsegali duhovno glasbo, saj je tudi programska knjižica nosila podnaslov: *Jubilejnemu letu 2000 naproti*. Nelahko in skoraj brezhibno organizacijo prireditve je pripravila Fondazione Guido d'Arezzo.

Občinstvo, ki je bilo dovolj številno, je vsem nastopajočim hrupno in dolgo ploskalo. SJ

POMEMBNO PRIZNANJE

DOKUMENTAREC O PIETRU BRIGNOLIJU NAGRAJEN

Po dnevniku italijanskega vojaškega kaplana Pietra Brignolija, ki je izšel leta 1995 pri Goriški Mohorjevi družbi z naslovom *Maša za moje ustreljene*, so posneli istoimenski dokumentarno-pričevanski film, ki ga je TV Slovenija med drugimi deli poslala na mednarodni video festival San Giò v Verono konec meseca julija. Slovenski videofilm je izdelal scenarist in režiser Filip Robar Dorin. Prav ta 48-minutni dokumentarec, ki govori o italijanski ofenzivi, ki je potekala od julija do novembra 1942 v Ljubljanski provinci in na Dolenjskem, ter o pobojih, ki so jih tedaj izvedli italijanski vojaki, je prejel nagrado občinstva, ki je očitno ostalo pretreseno.

Dnevnik vojaškega kaplana Brignolija, ki je bil priča omenjenih pobojev, je z naslovom *Santa messa per i miei fucilati* izšel v italijansčini leta 1973 pri založbi Longanesi v Milanu. V slovenskem jeziku je prvič izšel pri reviji Borec, v knjižni obliki pa jeseni 1995 pri GMD v prevodu Nedeljke Kacin Pirjevec in s temeljito študijo zgodovinarja dr. Bojana Godeše. Zapis je izredno in dragoceno pričevanje "Italijana, ki je ofenzivo neposredno doživel kot vojni kurat na okupatorjevi strani" (Godeša).

DO ZVEZD IN NAZAJ

MAJDA ARTAČ STURMAN

Za nami je avgust, eden najbolj pričakovanih mesecev, s katerim se sklepa čas poletnih počitnic, od bližje pa nam že mežikajo neodložljive obveznosti, ki nas bodo postopoma vse bolj vpregle v običajni delovni jarem.

V minulih avgustovskih dneh sem zato skušala čim intenzivneje uživati svoj zasluženi otium pod goro lahkotnejših detektivk kot tudi debelejših knjig, ki zahtevajo dalj časa za branje, česar si med šolskim letom ne morem privoščiti. Lahko pa bi se bila namesto tega kar utapljala v morju časopisnih člankov, radijskih in televizijskih poročil, ki so, kot vsako poletje, skušali preusmerjati pozornost bralcev in gledalcev k lahkotnejšim temam, primernim za počitniški čas.

V avgustu se politika odpravi na počitnice, ljudje si želijo oddiha in vsi (recimo, da gre za običajno medijsko pretiravanje!) naj bi se na morju ali v hribih, na potovanjih ali v tujini, najverjetneje pa doma, odpočili, zato nima smisla ubadati se s problemi brezposelnosti, povišanja cen, javnega dolga in javnega reda. To naj ostane v predalu do septembra. Zvestim poslušalcem in bralcem, ki si zaradi finančnih, zdravstvenih ali drugih razlogov niso mogli privoščiti sanjskih počitnic, je treba servirati srhljive novice o zagonetnih smrtnih primerih ali pogrevati zastarane novice o nerešenih umorih in zločinih.

V najslabšem primeru pa naj množični mediji natančno poročajo o naravnih in ekoloških katastrofah.

Ob tem pa vedno prav pridejo novice, ki v resnici niso novice, saj zadevajo vznemirljive naravne pojave, ki se pred človekovimi očmi odvijajo že na tisoče let, vendar utegnejo tudi danes - kot že na pragu zgodovine - vzbujati človeško domišljijo. Gre za zvezdne utrinke in popolni sončni mrk, ki dvigajo naše poglede v nebo, nas navdajajo s pričakovanji, včasih tudi s tesnobo, še bolj pa z občudovanjem naravne veličine.

Prvo polovico letošnjega avgusta so res označevala znamenja na nebu: nastopi akrobatskih letalskih skupin, zvezdni utrinki, nazadnje pa še sončni mrk, ki so ga lahko v popolni obliki opazovali samo v ozkem

pasu srednje in zahodne Evrope. Sredstva javnega obveščanja so se o vsem tem razpisala in razgovorila do onemoglosti.

Tudi sama sem se 7. avgusta popoldne, bolj iz zdrave navade daljših sprehodov kot pa iz radovednosti, podala na slikovito Napoleonsko cesto nad Tržaškim zalivom in si ogledala zračne vragolije akrobatske skupine Frece tricolori. Navdušenje priložnostnih izletnikov in opazovalcev, ki so trumoma drli na obronke Krasa in (brez vsakršnih zaščitnih očal) zrlji v smer sonca, kjer so se odvijali najljepši akrobatski letalski podvigi, je bilo izredno. A prav tolikšna je bila moja prizadetost, ko sem slišala okrog sebe skoraj samo žlobudrave "Trieštine" in sem zaradi slepeče sončne svetlobe od časa do časa pogledovala zeleno-belodeče sledove letal, ki so na nebu ponazarjali italijansko trobarvnico. Jasno je bilo, da naj bi letalski piloti s svojimi umetelnimi akrobatskimi točka-mi - prvič nad Trstom! - dokazovali in utrjevali "italijanstvo" Trsta. Kak-šna žalost!

V dneh okrog 10. avgusta pa letos pri nas doma ni bilo časa za opazovanje zvezdnih utrinkov: naslednjega dne smo se namreč prav v času sončnega mrka odpravili proti Gorenjski, kjer smo preživeli teden dni. Vožnja je bila čudovito umirjena, saj

je s soncem mrknil tudi promet na slovenskih cestah. V brk napovedim in opozorilom smo med oblaki in kratkotrajnimi gorskimi meglicami brez vsakršnih zaščitnih očal in varilskih mask uzrlji in opazovali zadnji sončni krajec. Tako smo preživeli tudi 11. avgust. In če so javna obveščevalna sredstva kar tekmovala v preusmerjanju naše pozornosti od zemeljskih pojavov k nebesnim, jim z nami to ni popolnoma uspelo.

Tako je minil tudi avgust ali veliki srpan, mesec, v katerem se prepletajo prastare silnice zemeljskega in nebeškega, profanega in sakralnega, znanega in neznanega. Mesec, ki se razpenja med pasjo vročino, trudom in znojem žetvenih opravil in skrivnostjo Marijinega vnebovzvetja, ko Slovenci navadno romajo in obiskujemo znana in manj znana Marijina božjepotna središča.

Medtem ko se je čas oddiha in počitniške sprostitve za večino iztekel, nam izza vogala že mežikajo delovne in šolske obveznosti.

Vzvišeni avgust nas je popeljal v višine zvezd in neba, vrhov in gora, pogled marsikoga, do včeraj še uperjen v nebo, pa se vrača k tlom, k zemlji, kjer se nam za vinogradi že smeji delavni, a užitek polni in slastni september.

DAVID BANDELLI

Od 26. julija do 8. avgusta je v Novi Gorici potekal tečaj za mlade glasbenike-violončeliste, ki ga je vodil izraelski profesor Menahem Meir. Udeležilo se ga je kar nekaj mladih violončelistov (sicer bolj violončelistk...), ki so se v dveh tednih tehnično izpopolnili in interpretativno obogatili. Profesorja Meira je v naše kraje pripeljal mladi tržaški čelist Aleksander Sluga, ki ga je pred leti spoznal v Čedadu in od takrat zaupal njemu lastno glasbeno pripravo. Ker prof. Sluga poučuje tudi v Gorici, se je tečaja udeležil tudi klavirski trio, ki deluje v okviru SCGV Emil Komel.

Menahem Meir je eden redkih predstavnikov šole, ki jo je osnoval katalonski čelist Pablo Casals in ki temelji na čustvenem podajanju glasbe. Njegovo znanje, zgovornost in glasbeni čut so nas privedli do pogovora o... marsičem.

Profesor Meir, bi se našim bralcem najprej predstavili? Kdaj ste začeli s študijem glasbe? Kdo so bili vaši prvi učitelji?

Ko sem bil še deček, sem si strastno želel potovati. Takrat je bilo v modi, da če si želel videti svet, si se vkrcal na kako ladjo kot mornar in si odpotoval. Jaz sem sklenil, da bom to stvar naredil z violončelom. Neki moj so-

rodnik je igral na ta instrument, v katerem sem se takoj zaljubil. Ko sem pri devetih letih prišel na konservatorij, me je ravnatelj vprašal, kateri instrument bom igral. Ko sem mu odgovoril, da bo to violončelo, je dejal: "Saj to je najtežji instrument!" Takrat sem pa brez pomislekov odvrnil: "Ravno zato ga bom igral!" In od takrat se že celo življenje učim violončelo.

Kar se tiče mojih učiteljev, sem se ravnal po starem judovskem pregovoru, ki pravi: "Če želiš postati velik, sledi velikemu učitelju". Zato sem v svojih učiteljih iskal dobre mentorje. Spoznal sem Pabla Casalsa, ki me je nato usmeril na Manhattan School of Music, kjer je poučeval Diran Alexanian in kjer sem opravil magisterij. Tretji moj učitelj, s katerim pa sva bila po letih bližja in sva sodelovala, je bil italijanski čelist Antonio Jannigro.

Omenili ste Pabla Casalsa. Bi nam lahko orisali nekaj značilnosti njegove "šole"?

Najprej moram povedati, da Casals si te šole ni izmislil, ampak je bil to naravni rezultat njegovega pristopa do glasbe. V Casalovi šoli gre predvsem za pristnost zvoka, v katerem so vsi elementi porazdeljeni v pravilni meri in tehnika ne pride na dan, kratka, vse je na pravem mestu in glasba lahko postane zares izrazno sredstvo. Casals je s tem mišljenjem razširil tehnično paleto violončela. Poleg tega je bil tudi odlični izvajalec, dirigent in izreden pedagog, ki je od učenca zahteval čimboljše.

Zakaj pa ta način poučevanja glasbe ni tako razširjen?

To se je zgodilo predvsem, ker je imel velik vpliv le na majhno število Casalovih učencev. Casals je venomer potoval, igral, dirigiral in za poučevanje mu je ostajalo malo časa. Ob nastopu Francove diktature pa se sploh ni več hotel pojavljati v javnosti in ni več koncertiral. Učenci so postajali vedno starejši in danes obstaja samo majhna skupina Casalovih učencev, ki prenašajo tak način igranja. Šele ko si doštudiral harmonijo, zgodovino, teorijo in še marsikaj, si si lahko privoščil delo na čustveni ravni. In pomembno je, da si vsako frazo najprej v sebi zapoješ, ker je petje izraz našega duha, da tako tudi z instrumentom izraziš sebe v glasbi.

S čim pa so vas vaši učitelji obogatili?

Alexanian, moj profesor, je bil prvi teoretik te šole, Casals je bil izvajalec, Jannigro pa, s katerim sva skupaj delala v Salzburgu spoj obeh. Vsak je imel različno osebnost in vsak mi je nekaj dal. Alexanian je bil velik razsvetljenec, imel je veliko znanje v harmoniji, glasbeni zgodovini in nasploh; Casals, ki je izhajal iz kmečke družine, je bil resnično velika duša. Jannigro me je očaral s svojimi idejami o lepoti in izraznosti glasbe.

Kaj pa vam pomeni glasba?

Glasba je nematerialna umetnost, ki gre preko čustev, razuma in srca. Je jezik emocij. Je univerzalna in ima to moč, da združuje ljudi, zato čim bolj bomo skupaj peli in igrali, tem boljši bo svet - ustvarili bomo raj na zemlji. Svetopisemska zgodba pravi, da je Bog izgnal Adama in Evo iz raja. Ko sem letos prvič prišel v Slovenijo, sem pa videl, da raj na zemlji še obstaja. To je res edinstvena dežela. Prepotoval sem precej delov sveta, take mirne, pisane in gostoljubne dežele pa se redkokdaj spomnim.

V vseh svojih letih ste si nabrali veliko izkušenj. Kaj bi po vsem tem povedali mladim, ki se v svet šele odpravljajo?

Nič posebnega. Naj bodo vljudni in radodarni eden do drugega, naj poslušajo glasbo z odprtimi ušesi in srcem in... naj pojejo...

PROJEKCIJA STARIH FOTOGRAFIJ V ŠTANJELU

POMEMBNO KULTURNO DEJANJE

MARČO VUK

V soboto, 28. avgusta, smo na grajskem dvorišču v Štanjelu bili priča pomembni pobudi. Etnolog v Goriškem muzeju Andrej Malnič je namreč organiziral projekcijo diapozitivov, ki so nastali s sistematičnim zbiranjem starih fotografij, povezanih s Štanjelom.

Omenjeni strokovnjak je namreč preteklo poletje izkoristil za to, da je obiskal večje število hiš v Štanjelu, kjer se je posebej zanimal za stare ohranjene fotografije. Pri tem koristnem delu so ga posebej zanimali naslednji vidiki: nekdanji videz naselja Štanjel, močno prizadetega zaradi uni-

čevanj med drugo svetovno vojno, podobe ljudi, noš, običajev, kmečkega dela, razvedrila, življenjski mejniki domačinov - krst, birna, poroka, odhod k vojakom, v tujino ipd. Zbrane fotografije govorijo tudi o pomembnejših zgodovinskih dogodkih, povezanih s krajem, npr. o času med prvo svetovno vojno, ko je tu delovala vojaška bolnica, o grozotah druge svetovne vojne, o času boja za meje med leti 1945-1947, o povojni modernizaciji in industrializaciji.

Etnolog Malnič je vse zbrano gradivo dal preslikati in izdelati tudi diapozitive, kar je omogočilo "gledanje" na več načinov: nastala je tako mapa,

na razpolago zainteresirani javnosti pri oskrbnici štanjelskega gradu Duški Švagelj, iz katere bo morda nastala tudi tiskana fotomonografija, projekcijo diapozitivov pa je že tako mogoče ponoviti še kje drugje.

Sobotni večer v Štanjelu je lepo uspel, saj se ga je udeležilo kakih 100 ljudi, ki so živo spremljali, zlasti starejši, projekcijo slik. Vsekakor hvalevredna, strokovno dobro pripravljena pobuda, ki je s skromnimi finančnimi sredstvi približala del preteklosti kraja domačinom, kar je v času, ko na Slovenskem vse bolj prevladuje koncepcija lažne "svetovljanske" kulture, še toliko bolj pomembno.

KAŠEN VIJAVAJ JE BIU!

Mihec: Pej si se ued-dehenil?

Jakec: O, sen, sen. Sen jemo srečo, de se je muoja Milka zvila gleženj jen t'ku smo ostale lepu doma. Malo sen jo medhu, malo cartlju jen je bla srečna, teku de je na konci pravla tisto, de "pousot je lepo, najlepše je doma" jen se teku tolažla. Jest sen ji dajau vse ražone, jen ji hvalu nš Selsjen jen, de če pej če bet ne hladnen, de ju zvečer lahko peljen na Re-pentabr. Ti, kej si pej delo ti?

Mihec: Ah, kej. Te v meste sen osto. Ti nimeš pojma, kašen vijavaj je biu tle po ten placi.

Jakec: Ma, kej žepen ni šou na ferje?

Mihec: Ma, ne žepen, ne tle pod nami. Ten bolj pruti murji, ten dol je blo vse živo. Prhajali so taki, ki se jih drgači ne vide tuod uokuli. Malo sen poslušu, kej se monejo te u bari jen se marsikej zve. Logično, kej češ, zbi-rejo informacije, ne. Zetu so tudi trko

mečkali, de so odložili nadaljevanje razprave na setenber.

Jakec: Ma, kej češ reč? Kej niso zbrali žej zado-ste vseh mogočih in ne-mogočih informacij? Takih s prve, druge, al pej du-zna kešne roke.

Mihec: A, se vide, de ne. Se vide, de čejo bet gvišne, če je vredno jet neprej zes zeščitnen zakonen al pej ne.

Jakec: Ben, ma kej čejo vedet. Kej ne videjo, de je zadnje cejt, de kej dajo, če nej ta naša manjšina še diha. Smo več ku uesendeset let pod tu državo, jen... ha, ha, ha... zdej mi je pršla na misu ena prgliha. Mi tle v zamejstve smo kukr tista Marija z Angelske gore, ki se poročila dol v Cesto. Muež je red jegro na karte jen je zajegro premoženje. Ma nekej mu je useleh ostalo jen držina je šla u Klanec, ma znaš kako je, bolezzen je bolezzen, jen zs Klanca so šli končet na Razdrto zs Razdrtega pej na Gri-

žene, ma tudi ten muož nej se vedu premagat jen je zajegro hišco, de so šli končet v Trnje, ten so dobili tako enosobno stanovanje in...

Mihec: Ja zastuoepen, kej češ reč. Zs Angelske gore, na cesto zs ceste... jen taku naprej, češ reš, de je šlo zme-rej bolj dol, jen de so končali na griži. Ma glej, ki dokler nisi na britofe, jen ne v Britofe, pomene de še zme-rej diheš, jen kulo se obrača, dragi muoj.

Jakec: Ja, sej glih tu praven. Preden bo razprava šla naprej, čejo vedet, kje smo.

Mihec: Na neki lepi Angelski gori, gvišno ne. Sej vsak vide, de kukr manjšina gremo zme-rej bolj v neč, ma dokler nismo na britofe, še ži-vmo. Zaščitne zakon nekej muera det manjšini, jen če be dal preveč, be la-hko naše ledje dobili nove življenjske volje, nove zavesti jen novega pono-sa jen... čen reč, de je gvišno, de se zanimajo jen čejo vedet, češ smo.

Jakec: Ja, če bojo razsuodle, de smo še pr moči jen be se lahko po-brali, ne bo neč, če pej smo trko švoh, de smo tik pred britofen, se bo nejd-la kešna dobra duša, ki bo rekla, de je treba šparat jen de nima smisla tro-šet javne soude za trohneče truplo.

OSEM SKUPIN NA 2. ROCK FESTU

PRAZNIK USTVARJALNOSTI MLADIH

MATJAŽ RUSTJA

Prizorišče drugega srečanja glasbe in mladih je bil veliki šotor, ki sta ga komaj zapustili razposajena Draga mladih in vztrajna Draga vzornih idej: "Priprave na to pobudo so se začele pred dobrim mesecem dni, v zadnjem tednu pa je bila opravljena večina dela," je dejal Danilo Pahor, član MOSP-a in Kraških ovčarjev. Na rock fest se je prijavilo osem skupin, sedem iz zamejstva, ena pa je prišla kot gostja iz Ljubljane. Zamisel je nastala po spoznanju, da deluje v našem prostoru več rock skupin, ki imajo premalo možnosti, da bi nastopile pred publiko: bodisi zaradi ener- gične zvrsti glasbe bodisi zara-

Drugi zamejski rock festival je potekal v ponedeljek, 6. t.m., v parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Večer rock glasbe sta po lanskem uspehu organizirala MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) in skupina Kraški ovčarji.

smiles, sestavljajo 14-letni sošolci, ki so se po dveh nastopih in kakim mesecem vaj odločili, da je napočil čas za širšo publiko. Izključno "slovenski rock" je razpoznavni znak mačkolijskih Old Crow. Charge, ki so nastali pred lanskim festom, so se preizkusili v novi zvrsti alternativnega rocka. Terroristi da bar so nastali v začetku letošnjega

di pomanjkanja primernih prostorov. "Upamo, da bomo z rock festom spodbujali obstoječe skupine, nastajanje novih in tako dokazali, da obstaja tudi v zamejstvu rock scena," je še zaključil Danilo Pahor. Glasbeni večer, ki se je pričel nekaj pred 20. uro, so oblikovale skupine: Anorexia, Crazy smiles, Charge, Terroristi da bar, Bad round, Soraya, Old Crow in Kraški ovčarji. "Letos smo opazili napredek v rock festu in smo zaradi tega res zadovoljni. Znatno se je izboljšal nivo izvajanja, pa tudi skupin je bilo letos več," je pripomnil Stefan Pahor, član MOSP-a. Obiskovalcev je bilo res veliko, predvsem mladih seveda, radovednost in neobičajnost pobude pa sta privabili marsikatero starše in starejše rockerje. Najmlajšo skupino, Crazy

poletja, da bi se sami zabavali in da bi (tako upajo) zabavali tudi druge. Ljubljanski Bad round so presenetili z lepim petjem pevke, zatem pa so oder zasedli dobro znani Kraški ovčarji. Na vsedržavnem tekmovanju v Arezzu so se uvrstili v dvanajstero najboljših skupin. Anorexia so pritegnili pozornost publike z laboratorijem za nove glasbene zvrsti. Večer pa so zaključili izvežbani Soraya.

Mladi so pripravili za mlade res nekaj zanimivega. Ponedeljkov večer je preusmeril marsikateri pogled od televizijskega ekrana na oder festivala. Ni šlo le za glasbeno prireditev, ampak za praznik ustvarjalnosti mladih. Iz tega pa se rodi spoznanje, da je (kakaršenkoli) uspeh odvisen od nas samih.

POSVET KGS O UPRAVLJANJU KRAŠKEGA OZEMLJA

V soboto, 4. t.m., je bil v konferenčni dvorani Znanstvenega parka na Padričah posvet na temo *Urbanistične norme, park in razvoj kmetijskega* posvet je priredila Kraška gorska skupnost z namenom, da se odpravijo nekatere te-

žave na pojmovni in tudi politični ravni. Okrogle mize se je udeležilo večje število krajevnih upraviteljev in ljubiteljev Kraša, ki so prisluhnili izvajanjem številnih strokovnjakov.

V SPOMIN NA BAZOVIŠKE JUNAKE

ZAČETEK SVEČANOSTI OB OBLETNICI USTRELITVE

V ponedeljek, 6. t.m., je potekala 69. obletnica ustrelitve bazoviških junakov - Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča. V ta namen je Odbor za proslavo bazoviških junakov priredil niz svečanosti v spomin na ta tragični dogodek naše zgodovine.

Nekatere prireditve so že stekle. Tako je bila v nedeljo, 5. t.m., v bazovski župnijski cerkvi vsakoletna maša za dušnico za štiri junake. Daroval jo je domači župnik Žarko Škerlj, obred pa je spremljalo petje domačega zbora. Pritožnostni govor je imela podžupanja občine Dolina prof. Fulvia Premolin, ki je med drugim opozorila na še vedno nerešena vprašanja slovenske manjšine v Italiji in na dejstvo, da je protislovensko sovražstvo še vedno prisotno. Prof. Premolinova je tudi spregovorila o pomenu enotnosti oz. o tem, da je ob spoštovanju različnosti, ki bogati manjšino, pomembna strnjjenost za doseg zastavljenih ciljev.

Na dan obletnice ustrelitve, v ponedeljek, 6. t.m., pa so se predstavniki slovenskih organizacij oddolžili spomenu na padle junake s polaganjem vencev na njihov grob na tržaškem pokopališču pri Sv. Ani. Prisotnim je v imenu Odbora za proslavo bazoviških junakov spregovoril prof. Dušan Križman, ki je podčrtal pomen zvestobe narodu in pravice do upora proti nasilju.

Spored proslav se bo nadaljeval v četrtek, 10. t.m., ko bo ob 16. uri spominska svečanost pri spomeniku v Prešernovem gaju v Kranju. Svečanost prireja tamkajšnja občinska uprava. V nedeljo, 12. t.m., pa bo osrednja proslava ob spomeniku na bazovski gmajni z začetkom ob 15. uri. Isti dan bo tudi spominski pohod, ki ga prireja Športno združenje Sloga. Sloga bo v soboto in nedeljo, 18. in 19. t.m., priredila tudi mednarodni turnir za pokal Bazoviških junakov.

ZAPRTA CESTA, IZOLIRANA VAS

PREBIVALCI PADRIČ NEZADOVOLJNI

Tržaška občinska uprava oz. odbornišstvo za teritorialno načrtovanje je pred časom odredila zaprtje odseka med križišči med državno cesto št. 14 in pokrajinsko cesto št. 1 zaradi povezovalnih del med električnima centralama v Škednju in na Padričah. Na tem odseku so Padriče, ki so postale skorajda izolirana vas. Prepovedano je bilo namreč parkiranje oz. ustavljanje vozil, poleg tega tudi vožnja po cesti, ki gre skozi vas. To je povzročilo razumljivo nezadovoljstvo prebivalcev Padrič, ki so se znašli skoraj kar čez noč (obvestilo o zaprtju ceste so prejeli takorekoč zadnji trenutek) brez možnosti, da vozijo po vasi. To je prizadelo zlasti tamkajšnje gospodarsko dejavnost. Poleg tega so table, ki opozarjajo voznike na potek del, izključno v italijanski, čeprav je pred leti ravno tržaška občinska uprava postavila ob začetku in koncu vasi dvojezične table.

O tem vprašanju so v prejšnjih tednih obširno poročala krajevna sredstva javnega obveščanja, prišlo pa je tudi do svetovalskega vprašanja v tržaškem občinskem svetu. Svetovalac SSK Peter Močnik je namreč naslovil na župana oz. pristojnega odbornika vprašanje, zakaj ni bilo krajevno prebivalstvo pravočasno obveščeno o delih. Močnik se nadalje sprašuje, ali ima uprava namen ublažiti škodo, ki jo tripijo gospodarski operaterji s tem, da se krajevnemu prebivalstvu dovolj

prehod v urah in dneh, ko dela ne potekajo, in da se namestijo semaforji. Močnik postavlja občinski upravi tudi vprašanje, ali ima ta namen postaviti table s slovenskim prevodom, ki obveščajo voznike na dela na tistem cestnem odseku in postaviti obvestila o delih tudi na mejnih prehodih pri Lipici in na Pesku.

NA TRŽAŠKEM NI VEČ URADA ZDRUŽENJA REJCEV

Zaradi racionalizacije delovanja Deželnega združenja rejcev je bil zaprt področni urad za Tržaško; edina uslužbenka, ki je bila zaposlena s polovičnim delovnim urnikom, pa je prejela odslovljeno pismo. Kmečka zveza in Zveza neposrednih obdelovalcev sta zato naslovlili protestno pismo deželnemu vodstvu Združenja rejcev. V pismu ocenjujeta ukrep za znak nespoštovanja do tržaških rejcev, tudi ker je občni zbor deželnega združenja zagotovil, da bo na Tržaškem deloval skladno s potrebami rejcev pokrajinski urad ali vsaj okence Združenja. Na isti skupščini je bila tudi sprejeta obveza, da bo deželno vodstvo jamčilo prisotnost osebe, ki obvlada slovenščino, ker so živinorejci na Tržaškem skoraj izključno Slovenci. Obe kmetijski stanovski organizaciji zato pozivata vodstvo Deželnega združenja rejcev, naj spet zagotovi redno delovanje urada v pokrajini.

NIZ VERSKIH SVEČANOSTI IN KULTURNIH PRIREDITEV

51. MARIJANSKI SHOD V ŽNAMENJU ŠKOFA A.M. SLOMŠKA

Posnetek z lanskega jubilejnega 50. Marijanskega shoda (Foto Kroma)

V nedeljo, 12. septembra, bo na Opčinah 51. Marijanski shod. Potekal bo pod Slomškoviim geslom: "O Mati Sina božjega, Marija - bodi z nami!" Shod se bo pričel ob 15.30 z molitveno pripravo. Ob Slomškoviim mislih bomo verniki molili rožni venec. Ob 16. uri bo tradicionalna procesija in nato sveta maša na

prostem za cerkvijo na Opčinah.

Na nedeljo pred razglasitvijo škofa A. M. Slomška v Mariboru se želimo slovenski verniki tržaške škofije duhovno pripraviti na ta pomembni dogodek. Organizatorji so zato priredili dve srečanja, ki bosta približali lik škofa Slomška. V petek, 10.

septembra, bo ob 20.30 v dvorani Finžgarjevega doma v Marijanišču na Opčinah predavanje dobrega Slomškovega poznavalca dr. Stanke Janežiča: *Slomšek, luč na svetilniku*. Govorjeno besedo bo popestril moški nonet Certus iz Maribora. Predstavil bo niz Slomškoviim verskih in ljudskih pesmi. Ta prvi ve-

čer prirejamo skupaj z Društvom Finžgarjev dom. V soboto, 11. septembra, bo ob 20.30 v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah koncert Marijinih in Slomškoviim pesmi. Izvajalci bodo domačini, pevke in pevci Združenega zbora ZCPZ iz Trsta. S peto in govorno besedo bodo navzočim približali lik in poslanstvo škofa Slomška. Zbor bo skupaj z Godbenim društvom Prosek in s skvati obogatil tudi nedeljsko procesijo in sveto mašo, ki ju bo vodil škofov vikar za Slovence msgr. Franc Vončina. Tudi v homiliji se bo vikar dotaknil pomena prvega blaženega med Slovenci, škofa A. M. Slomška.

Na shod so vabljeni tudi narodne noše in mašni strežniki. Ob koncu shoda bodo udeleženci dobili spominsko podobico s sliko škofa Slomška in z njegovo molitvijo k Mariji: "O Marija, moja mati, tebi se hočem u varstvo dati. Pod svoj svet plajš me zakrij!"

Dvema avtobusoma iz Trsta in okolice in še mnogim posameznikom, ki se bodo v Mariboru udeležili beatifikacije škofa Slomška, vsi skupaj dodajmo številno udeležbo na 51. Marijanskem shodu in na obeh prireditvah, ki bodo shod duhovno in kulturno pripravile.

ZŠ

DVOJNI PRAZNIK NA KOLONKOVCEU

JUBILEJNI DVAJSETI PRAZNIK SOLATE NA STOLETNI DEBELISOVI KMETIJI

Kdorkoli je v soboto, 4. t.m., prišel na Kolonkovec, da bi se udeležil 20. obletnice Praznika solate, ki ga prireja PD Kolonkovec, in obenem 100-letnice kmetije družine Simonič-Debelis, je odšel s tega praznika vesel in z določenim optimizmom, saj je spoznal, da slovenski živelj v tem tržaškem predmestju kljub razlaščenju in stanovanjskim pozidavam ter stalnemu asimilacijskemu pritisku še kljubuje in dokazuje, da spoštuje svojo zgodovino in preteklost ter ceni delo, ki so ga znali opraviti predniki, da ima rad zemljo, ki je preživljala rodove in rodove naših ljudi in še danes lahko daje dober kos kruha.

To je v bistvu sporočilo lepega dogodka, praznovanja obeh okroglih obletnic, ki so se jih udeležili tudi vidni predstavniki oblasti, med drugimi vladni komisar in tržaški prefekt Michele De Feis in policijski nadintendant Ingenito, tržaški občinski svetovalec Levih demokratov Igor Dolenc ter predsednik rajonskega sveta za Škedenj, Sv. Ano in Čarolo Davide Fermo ter drugi gostje, ki so želeli počastiti okroglo obletnico kmetije ter se udeležiti tradicionalnega Praznika solate, saj so Alojz Debelis, njegova žena Zorka in njuni sinovi Andrej (do nedavnega obrtnik), Pavel in Kristjan zelo znani in cenjeni vrtnarji, a tudi ljudje, ki so delavno prisotni v naši ožji in širši skupnosti. Alojz Debelis je že dolgoleten in zelo zavzet predsednik Kmečke zveze, ki je pred kratkim dobila deželno razsežnost. V domačem kraju pa Debelisovi sodelujejo pri PD Kolonkovec in pri župnijski skupnosti ter v cerkvenih zborih pri Sv. Mariji Magdaleni, Sv. Ani in Škedenju ter sploh pomagajo, kjer je potreba, saj se zavedajo, kako zelo so povezane gospodarske in prosvetno-kulturne dejavnosti ter tudi angažiranost na župnijski

ravni, še zlasti če gre pri tem za posredno ohranjanje narodnih korenin in kulturnih vrednot slovenske manjšine v tržaškem predmestju.

To je bilo čutiti ob vsakem koraku, ki ga je obiskovalec naredil na kmetiji v ulici Ventura 29. Debelisovi so sprejemali goste, ki so si nato ogledali skrbno urejeno vrtnarijo. Veliko pozornosti je vzbujala tudi zanimiva razstava, pri kateri je sodeloval Škedenjski etnografski muzej. Kdor si je ogledal eksponate, je lahko občudoval posnetke znamenitih škedenjskih narodnih noš, predvsem pa fotografije, ki so prikazovale, kako je bil Kolonkovec pred sto leti, kako se je ta o-

kraj spreminjal skozi čas in kako je tamkajšnji slovenski živelj kljuboval razlastitvam. Ta človeški dejavnik so predstavljale tudi fotografije petih generacij rodu Simonič-Debelis, ki že sto let obdelujejo vrtnarijo. Številne goste je pozdravil prof. Josip Pečenko, ki je tudi z zelo občutenimi besedami predstavil zgodovino kmetije in ljudi, ki so jo postavili in jo obdelovali ter se s tem delom predživljali. Ob fotografsko-zgodovinski razstavi pa velja povedati, da so organizatorji tudi letos poskrbeli za skrbno pripravljeno razstavo pridelkov, med katerimi je posebna komisija ocenjevala tudi solate. Priznanje za najlep-

šo je dobil Kristjan Debelis, na drugo mesto se je uvrstila solata, ki jo je pridelal Marcello Debelis, na tretje pa solata Sonje Gregorič. Za dobro razpoloženje je skrbel harmonikar, višek praznika pa je vsekakor bilo tekmovalnje v sajenju solate. V moški kategoriji se je pomerilo kakih deset tekmovalcev. Zmagal je Pavel Debelis, na drugo mesto se je uvrstil Edi Troha, ki je prejel tudi posebno nagrado kot najstarejši udeleženec tekmovalja, tretji pa je bil Josip Stoper. Med ženskami je bil vrstni red tekmovalja naslednji: 1. Lina Ban, 2. Sonja Gregorič, 3. Alenka Petaros. Pomerili so se tudi otroci, kar je zelo spodbudno za prihodnost kmetijstva na Kolonkovcu. Vsi so bili zelo pridni in zavzeti, tako da komisija, ki jo je vodil Sandi Cergol, ni imela lahkega dela pri ocenjevanju, pa vendar je določila, da je 1. mesto zaslužil Aleks Debelis, 2. Daniele Pieri, 3. pa Matej Kos. Navdušenje ob letošnjem Prazniku solate in 100-letnici kmetije Debelisovih je bilo veliko. Še dolgo v noč se je zato praznik nadaljeval ob bogatem prigrizku in veseljem razpoloženju, ob petju in obujanju spominov, kar ni prazno klepetanje, ampak je dobro seme, ki naj tudi v sedanjih rodovih vzkljuje in obrodí dober sad.

Debelisovim ob visokem jubileju kmetije z veseljem čestita in vošči še veliko uspehov tudi Novi glas.

OBVESTILA

OB PRAZNOVANJU 60. obletnice kapelice Kraljice Miru na Katinari bo v nedeljo, 12. septembra, ob 9.30 procesija od cerkve Sv. Trojice, kjer bo ob 10. uri slovesna sv. maša, ki jo bo daroval msgr. Franc Vončina. Prisrčno vabljeni!

SINDIKAT SLOVENSKE šole obvešča, da je od torka, 10. avgusta, na oglasni deski tržaškega pokrajinskega šolskega skrbništva objavljen razpis izrednega natečaja za dosego usposobljenosti za poučevanje na slovenskih osnovnih šolah in otroških vrtcih. Prošnje sprejema tržaško šolsko skrbništvo do 9. oktobra 1999. Informacije daje urad Sindikata slovenske šole, ul. Carducci 8, 34133 Trst, telefon/fax št. 040-370301.

SINDIKAT SLOVENSKE šole obvešča, da je od 27. julija objavljen na oglasni deski Deželnega šolskega urada razpis izrednega natečaja za dosego habilitacije za poučevanje na slovenskih nižjih in višjih srednjih šolah. Prošnje sprejema pristojni Pokrajinski šolski urad (Trst ali Gorica) do 25. septembra 1999. Informacije nudi urad Sindikata slovenske šole.

SLOVENSKO PASTORALNO središče organizira v začetku novega delovnega leta enodnevno romanje v slovensko Istro, ki ga bo vodil naš misijonar p. Janez Šamperl. Odhod bo od Sv. Jakoba in s trga Oberdan v sredo, 29. 9., ob 7. uri. Prijavite se lahko osebno ali po telefonu na telefonsko številko 040 911655.

PRODAJAM ŠTEDILNIK, umivalnik, poročno obleko in plahto iz volne merinos. Kličite na telefonsko številko 040 830440 ob uri kosila.

DAROVI

ZA MARIJIN dom v Rojanu: v spomin na Franca Fabjana

Petrica Bajc 100.000 lir; v spomin na Franca Fabjana družina Marijan Bajc 100.000 lir.

V SPOMIN na prof. Nado Pertot darujeta Diomira in Drago Bajc 200.000 lir za licej France Prešeren.

NAMESTO CVETJA na grob sestrične Nade Pertot daruje Anica z družino 100.000 lir za zbor Fantje izpod Grmade.

DRUŽINA MARČIJA Pertota daruje v spomin na Nado Pertot 100.000 lir za zbor Fantje izpod Grmade, 100.000 lir za devinsko cerkev in 300.000 lir za znanstveni licej France Prešeren.

V BLAG spomin na pokojno prof. Nado Pertot darujeta Božena Terčon in Jelka Terčon Šah 100.000 lir za Center za rakasta obolenja.

DIOMIRA IN Boris darujeta v spomin na dragega očeta Franca Fabjana po 100.000 lir za misijone, lačne po svetu in Marijin dom v Rojanu.

ČESTITKE

V Doberdobu sta se v nedeljo, 5. t.m., poročila **MIRJAM VESCOVI in MARJAN BRECELJ.** Svojemu članu in njegovi nevesti iz vsega srca čestitajo ter novi družini voščijo vso srečo **Fantje izpod Grmade.**

ZVEZA NEPOSREDNIH OBDELOVALCEV IZ TRSTA se veseli ob poroki **IRENE ŽIVEC in PAVLA PERNARČIČA.** Svojemu članu in odborniku ter nevesti voščimo veliko sreče, zdravja in uspehov na skupni življenjski poti.

Obema novima zakonskima paroma iskreno čestita in vošči mnogo dobrega tudi Novi glas.

ORATORIJ 99: RAZNOLIKA PONUDBA DEJAVNOSTI

DVOTEDENSKI OTROŠKI ŽIVŽAV V MARIJANIŠČU NA OPČINAH

Ko se je lansko leto zaključeval oratorij, so udeleženci izrazili željo, da bi radi ostali še en teden. Dobro, drugo leto dva tedna!

Obljuba, dana lansko leto, se je letos uresničila. Tretje leto zaporednega in sistematičnega dela je obrodilo sad. Začelo se je pred tremi leti v tišini in majhni skupini. Lansko leto je skupina narasla. Letos je bilo nad 70 otrok v obeh tednih. Največ jih je bilo iz višjih razredov osnovne šole. Zakaj? Odgovor je zelo enostaven. Skoraj vsi iz prejšnjih let so že rezervirali prostor za naslednje leto. Tako je ostalo le petnajst mest za prvi teden.

Življenje v oratoriju je bilo pestro in vsebinsko bogato. Za otroka je bil to dvotedenski vzgojni proces, vtkan v raznoliko ponudbo dejavnosti. Svet vrednot, medsebojnih odnosov in odnos do Boga: vse to je povezovala zgodba. Z njo so se otroci istovestili prek celega tedna tako z

dejavnostmi kot z igrami. Zato je čas tekel hitro, zelo hitro.

Dvakrat so otroci zapustili varno zavetje Marijanišča. En dan so šli na morje in se vrnili domov šele ob 18. uri. Tudi tam je potekal dan po programu, seveda z veliko zabave v vodi. Drugi dan je bil pohod po kraških gmajnah, ki je trajal kar šest ur. Kljub utrujenosti je bilo še vedno dovolj moči za tekanje po hribu in za razne igre po gozdnih jasah. Če je otrok motiliran, ni nikoli utrujen. Na

tem pohodu sta bili dve postaji obvezni: vrh Volnika in kmetija v Zagradcu, kjer sta nam Neža in Lucija, tudi udeleženki dvotedenskega oratorija, pokazali svoje konje. Mnogi so se tudi ojunčili in jih zajahali.

Ostale dni je bil dan porazdeljen med razne delavnice, igre in kopanje v malem bazenu. Plakati o prijateljstvu, papirnate zibelke, tehtnice, razne živali so dobili svoje mesto na razstavnem prostoru ob koncu tedna. Če

dodamo še igre brez meja in po kosilu obvezen nogomet ali odbojko, potem bo mera ravno prava.

Za kosilo sta skrbeli dve noni, ga. Jolanda in ga. Albina. Pripravljeno je bilo z ljubeznijo in seveda tudi okusno; zato so se jima zadnji dan otroci zahvalili z besedo in s petjem.

Vsako jutro je bilo na razpolago nekaj trenutkov za zbrano in molitev; prav tako ob jedi in ob zaključku dneva. Zadnji dan pa so se vsi otroci skupaj z animatorji združili v zahvali za preživeti teden z doživeto in otrokom primerno sv. mašo, ki jo je vodil vodja oratorija g. Tone Bedenčič.

V petek po prvem in drugem tednu so otroci s svojimi animatorji Štefanom, Devanom, Edvinom, Matejem, Miro, Gioio, Sabrino pod vodstvom Brede Sosič, priredili razstavo in kratek program kot izraz dela in življenja tistega tedna. Veselo petje in poigravanje na odru sta izražala vso radoživost in radost, nabrano v dvotedenskem oratoriju v Marijanišču na Opčinah.

NČ

NEKAJ BESED O LEPI IZKUŠNJI

O DUHOVNIH VAJAH ZA ŽENE IN DEKLETA

NADA MARTELANC

Kakor že dolgo vrsto let, tako je tudi letos g. Jože Kunčič pripravil duhovne vaje za žene in dekleta. Bog mu obilo povrne ves trud, ki ga ima pri tem! Duhovne vaje so trajale od 17. do 19. avgusta. Bile smo v gosteh v Domu duhovnih vaj Le Beatitudini (Dom blagrov) v Trstu.

Letos je vodil naše duhovne vaje g. Franc Cerar, jezuit iz Maribora. Z velikim zanimanjem smo sledile njegovim govorom, ki so obravnavali globoko in resno snov, vendar niso bili ne predolgi ne dolgočasni. Pogosto jih je zabelil s prijetnim humorjem. Govorom je dal tele naslove: Bog, Maša, Molitev, O ljubezni, Vrednote v družini, Pohvala vrli ženi, Neporočne, Vse, kar je prav, Priprava na smrt. Po vsakem govoru

nam je dal povzetek, ob katerem smo lahko dalje razmišljale, kar nam je prišlo zelo prav. V veliko veselje sta nam bila tudi večerna sestanka z javnim pogovorom. Me smo spraševale, on je odgovarjal in nam tako razjasnil marsikateri problem.

Od duhovnih vaj smo res mnogo odnesle s seboj za svoje duše. Pa tudi lepo podobico Slomska, ki nam jo je daroval voditelj ob slovesu. Bog mu poplačaj vse delo in potrpljenje, ki ga je imel z nami. Prav lepa hvala tudi g. Normi Jež, ki je skrbel za red in točnost, pa tudi redovnicam, ki so nas gostile.

Spomnile smo se tudi gđč. Dore Kosovel, ki je dolga leta skrbel za naše duhovne vaje. Bog se je usmilil, da bo lažje potrpežljivo prenašala svojo dolgo in težko bolezen!

IZLET MLADINSKEGA ZBORA Z VRHA

OB NOVEM ŠOLSLEM LETU

NA KOROŠKI ZEMLJI

MIPZ Vrh Sv. Mihaela je obiskoval Koroško in navezal prijateljske stike z otroškim zborom iz Sveč. Mladinski zbor je že petič organiziral izlet-nagrado za trud mladih pevcev po poteh slovenskih pisateljev in umetnikov. Kar dva avtobusa z več kot 90 udeleženci sta odpeljala v torek, 31. avgusta, proti nekdanji Karantani s središčem na Gosposvetskem-celovškem polju. Že med potjo smo lahko prisluhnili zgodovinski predstavitvi te dežele. Zanimivo in izčrpno raziskavo je pripravila Sara Devetak. Kot največja geografska kotlina Vzhodnih Alp je bila Koroška že v antiki jedro političnih organizacij ilirskih in keltskih plemen, po naselitvi Slovencev v 6. stoletju pa naravni okvir slovenske državnosti v zgodnjem srednjem veku. Bila je popolnoma neodvisna skoro 100 let s središčem na Krnskem

gradu, kjer je stal kakih 100 m od cerkve knežji kamen, ki ga zdaj hranijo v Deželnem muzeju. Ob kamnu je potekal prvotni del ustoličevalnega obreda, ki je v zgodovinskih pisnjah nekajkrat omenjen kot edinstven primer demokratičnega postopka pri izročitvi oblasti novemu deželnemu knezu.

Prva točka našega potovanja je bil Celovec. Tu so nas čakali naša pevovodkinja Marja, njen mož Marko in prof. Anton Feinig, ki nas je vodil na izletu ter nam z navdušenjem posredoval kulturne, zgodovinske in naravne zanimivosti očarljive Koroške. Najprej smo si ogledali Celovec, nato slovensko gimnazijo, stavbo Mohorjeve družbe ..., in že smo se vozili proti Gosposvetskemu polju do stolnice Karantanije Gospe Svete, ki jo je l. 753 postavil sv. Modest. Nato smo se vzpeli do Krnskega gradu, kjer sta stala dvor karantanskih knezov in pa knežji kamen.

Zatem smo se spustili do vasi Sveče, bisera koroških vasi v Srednjem Rožu, kjer še živijo in delajo slovenski ljudje. Na Koroškem je namreč asimilacija največji sovražnik in stoletni pritisk na slovensko besedo in človeka je žal zelo prisoten tudi tam. V "zelenem parku" pri Galeriji Gorše smo za kosilo pojedli, kar so pripravile pridne roke mamic naših otrok. Nato so otroci MIPZ sodelovali z risbami na 19. slikarskem tednu, ki ga organizira prosvetno društvo Kočna, glavni motor slovenskega kulturnega življenja v vasi. Tu imajo likovni umetniki iz Italije, Slovenije in Koroške razstavo likovnih del, ki so jih napravili med bivanjem v tej prelepi koroški vasi.

V Kulturnem parku pred hišo akademskega kiparja Franceta Goršeta smo občudovali 16 stebrov slovenskih koroških kulturnikov, v galeriji pa umetnikova dela. Nato je nastopil slavnostni trenutek, ko smo se srečali z otroškim zborom iz Sveč, ki ga vodi ga. Malka Feinig. Taka srečanja so zelo koristna, saj nas bogatijo in prispevajo k skupni kulturni rasti. Da bi se podobne kulturne pobude nadaljevale tudi v prihodnosti, smo povabili zbor iz Sveč na Gregorčičevo proslavo, ki bo spomladi na Vrh sv. Mihaela.

Sledil je še bogat srečolov s številnimi nagradami, nato pa smo se vsi veselili in zadovoljni, ker je poučni in zabavni izlet odlično uspel, odpravili proti Primorski na Kras.

MC

VPISI IN NOVOSTI NA SREDNJIH ŠOLAH

HARJET DORNIK

Nižjo srednjo šolo I. Trinko v Gorici bo letos obiskovalo 125 dijakov, doberdobsko vzporednico pa 37. V mestu bosta letos dva prva razreda s skupnimi 39 dijaki (lani 51), trije drugi razredi z 51 dijaki (lani 37) in dva tretja s 35 dijaki (lani 35). Šola je v preteklih treh letih uvedla eksperimentalne razrede, kjer se poučujeta dva tuja jezika, angleščina in nemščina. Letošnji eksperimentalni razredi bodo I. B, II. A in III. B.

V Doberdobo bo obiskovalo prvi razred 15 dijakov (lani 16), drugega 17 (lani 7), tretjega pa 5 (lani 12). Verjetno bo tudi letos stekel popolnanski pouk drugega tujega jezika (nemščine), ki se je na željo staršev vpeljal v lanskem šolskem letu.

Pozornost priključite podatke vpisanih v tretje razrede (40 dijakov), ker napoveduje še zadnje težave za vpise prihodnje leto v prve višješolske razrede. Čez dve leti pa bo na razpolago 68 potencialnih dijakov, 28 več, in zgodovinski minimum bo za nami. Tem se bo lahko dodal kak dijak iz Slovenije, čeprav je teh v resnici vedno manj.

Večja letošnja novost zadeva vodstvo zavoda. Po upokojitvi dolgoletne ravnateljice Rožice Simčič Lojki, ki je vodila nižjo srednjo šolo polnih 33 let, je bila imenovana za poverjeno ravnateljico za leto-

POPRAVEK

V članku prejšnjega tedna *V novem zanosu je prišlo do tehnične napake. V preglednicah se podatki prvega stolpca nanašajo na letošnje vpise v I. letnik, drugega stolpca pa na lanske leto. Bralcem se opravičujemo.*

SLOVENSKI UČITELJICI NA POSVETU OKCITANSKE MANJŠINE V PIEMONTU

Marsikdo je - zmotno - prepričan, da se vzgojiteljice, po koncanih šolskih obveznostih v juniju, podajo na počitnice in "pozabijo" na šolske skrbi do konca avgusta. To pa ne drži, niti za učiteljice Majdo Gergolet in Magdo Visentin iz doberdobskega ravnateljstva, ki sta se letos v vročih poletnih dneh zaskrbljeno pripravljali na zahteven nastop na posvetu o dvojezičnosti, ki ga je že drugič priredilo združenje okcitanke manjšine *Ousitanio vivo* od 1. do 3. t.m. v kraju Droneo v pokrajini Cuneo. Njuno poročanje o šolski didaktični organizaciji v naših slovenskih šolah je trajalo cele štiri ure in vzbudilo veliko pozornosti med poslušalci ter izzvalo živahno debato. Z njima je bila tudi sodelavka Novega glasa Vida Valenčič, ki je podala zgodovinski oris naše stvarnosti. Podrobneje bomo o tej pomembni slovenski prisotnosti poročali v prihodnji številki NG.

Nadaljujemo pregled šolskih vpisov in novosti, tokrat v zvezi s slovenskimi srednjimi šolami.

šnje leto prof. Nadja Nanut.

V slovenskem središču višjih srednjih šol se bo letos izobraževalo skupno 191 dijakov. Največ dijakov, in sicer 47, bo obiskovalo klasični licej (v 1. letniku jih bo 8). Novost zadnjega meseca je ta, da sta šoli licejskega pola združeni ne le administrativno, marveč tudi, kar zadeva zavodne organe (profesorski zbor, zavodni svet in izvršni odbor). Uradni naziv nove šole je *Državni izobraževalni zavod s slovenskim učnim jezikom - Klasični licej P. Trubar - Učiteljske S. Gregorčič z družboslovno, znanstveno-tehnološko, pedagoško smerjo*. Vodila ga bo ravnateljica Majda Šfiligoj. Konec avgusta so z ministrstva uradno sporočili, da je bil sprejet eksperimentalni projekt *Šola 2000* in je bila s tem potrjena preosnova učiteljskega v znanstveno-tehnološki in družboslovni licej. Sprememba je bila nujna, v kolikor se za poučevanje na osnovnih šolah zahteva od slej visokošolska izobrazba. Z letošnjim 1. letnikom bo torej pouk stekel po novem. Navno uvedena liceja bosta razdeljena v bienij in trienij, kar ustreza zadnjim didaktičnim težnjam in smernicam. Ne pozabimo med drugim, da z letošnjim letom postane ta obvezna za vse mlade po zaključnem izpitu na nižji srednji šoli še dva razreda višje, zato se dijaki ne morejo več zaposliti s štirinajstimi leti.

Posodobljeni pouk spodbuja nekatere novosti v učnem procesu. S povezovanjem med predmeti v obliki soprisotnosti (pravo-ekonomija in zgodovina, angleščina in znanstveni predmeti, risanje in zgodovina umetnosti) je zagotovljen multidisciplinaren in interdisciplinaren pristop k problemom, uvedba novega predmeta "nebesedne in multimedijske govornice" pa zagotavlja multimedialni pristop k učnemu procesu. Vse to ustvarja pri dijaku boljše osnove za njegovo diplomsko izobraževanje ali vključitev v delavski svet. Glavna predmeta so skupnih, za pouk tistih, ki karakterizirajo posamezni smeri, pa se bodo dijaki ločili. Za znanstvenike bodo taki predmeti kemija in fizika ter laboratorija obeh, biologija, obči zemljepis, risanje, zgodovina umetnosti, delno matematika. Družboslovci bodo medtem sledili pouku nemščine in družbenih ved (prava, ekonomije, sociologije, psihologije, pedagogike). Diferencirani pouk bo z leti omogočil vključevanje dodatnih učnih moči, tako da je obnova učiteljskega pridobitev tudi s tega vidika.

Vseh dijakov na tem zavodu v preobrazbi je skupno 36.

Za znanstveno-tehnološko smer sta se odločila 2 dijaka, za družboslovno pa 8. Preostalih dijakov pedagoške smeri, ki se bo z leti počasi iztekla, pa je 24.

Na tehničnem polu bo največ dijakov, in sicer 44, obiskovalo industrijski tehnični zavod (v 1. letnik je vpisanih 9). Vedno v okviru tehni-

čnega pola bo 40 dijakov obiskovalo poklicni trgovski zavod I. Cankar (1. letnik 5) in 24 dijakov trgovski tehnični zavod Ž. Zois (1. letnik 6). Tudi tu beležimo novost, da bo dolgoletnega ravnatelja Vladimira Šturma zamenjala v vodstvu tehničnega pola prof. Ida Primožič. Z letošnjim letom zapuša šolsko središče tudi prijazna in uslužna dolgoletna tajnica učiteljskega Metoda Češčut. Njej in ravnatelju Šturmu voščimo, da bi polno uživala zasluženno penzijo, vsem ostalim na slovenskih šolah, tako dijakom kot osebju, pa želimo plodno šolsko delo.

IN MEMORIAM

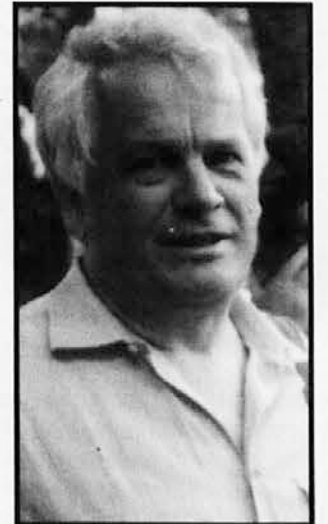
MARIO SOBAN

Neverjetna množica ljudi se je v torek, 7. t.m., zbrala v Jamljah, da bi se poslovila od Maria Sobana, ki je umrl v noči med petkom in soboto v goriški bolnišnici. Podlegel je poškodbam, ki jih je zadobil po padcu s kolesom v nedeljo, 29. avgusta, pri Krajni vasi na komeškem Krasu. Sobana smo poznali kot mirnega, a temperamentnega in modrega sogovornika, človeka velikih vrlin, ki je znal biti prijatelj v pravem pomenu besede. Bil je dober in radodaren v vseh smislih, saj je znal potolažiti v stiski, svetovati v vseh mogočih zadevah življenja, bil je družaben ter vesel, ko je bilo treba, in resen ter dosledno pokončen v svojem prepričanju. Bil je podjeten in izredno delaven ter domisel, kar dokazujeta tudi podjetji, ki ju je vodil z bratom Bernardom.

Rajni se je rodil 25. marca 1936 v Jamljah v znani rodbini Sobanovih. Osnovno šolo je obiskoval v rojstni vasi, nakar je odšel v Alojzijeve v Gorico. Dom in življenje v zavodu sta pokojnika oblikovala za življenje. Dala sta mu trdno samozavest, ki ga je označevala v vsem, kar je mislil in delal. V Gorici je dosegel diplomsko računovodje in se z veliko ljubeznijo in tudi znanjem, ob ostalih domačih, posvetil rasti domače gostilne, ki se je kmalu razvila in zaslovela kot ena najboljših restavracij v zamejskem prostoru. Gostilna pri Sobanu ali pri "Vrdjanknih", kot jim pravijo po domače, je postala nedomestljiva zbirna točka za vse, ki so vzdrževali kulturne ali politične stike in tkali vezi med Trstom in Gorico. Koliko se, zborovan in posvetov je bilo pod tisto streho!

Celih 35 let se je Mario Soban posvečal tudi zunanjetrgovinskemu poslu. Leta 1977 sta z bratom Bernardom ustanovila podjetje SO.BE.MA, ki je uspešno premostilo številne težave in krize, ki se sporadično porajajo v tem prostoru.

Kakšen pa je bil rajnik, je prišlo lepo do izraza na pogrebu. Sorodniki in prijatelji, sovaščani, poslovni partnerji in mnogi ljudje, ki so ga poznali in cenili, so se prišli posloviti. Ob domačem župniku Antonu Prinčiču se je okrog oltarja zbralo še 13 duhovnikov, saj je bil pokojnik močno angažiran tudi v cerkvenem življenju. Zato se mu je pred oltarjem v imenu župnije zahvalil Emil Radetič; spregovoril je tudi prof. Franc Kralj,

ki se mu je zahvalil za dolgoletno pozornost in radodarno pomoč, ki jo je izkazoval škofijski gimnaziji v Vipavi. Podobne zahvalne besede je v imenu slovenske duhovnije pri sv. Ivanu v Gorici izrekel g. Cvetko Zbogar, ki je spregovoril tudi v imenu msgr. Močnika.

V dolgem sprevedu so se pogrebcu povzpeli do pokopališča. Ob odprtem grobu mu je kot sošolec iz Alojzijeveča in dolgoletni prijatelj ter sodelavec v politični areni spregovoril dr. Drago Štoka, ki se mu je zahvalil za vse, kar je pokojni naredil kot somišljenik Slovenske skupnosti, na listi katere je bil tudi za dve mandatni dobi izvoljen v doberdobski občinski svet. Nato je spregovoril Karlo Breščiani. Izrazil je razklanost, ki jo je doživljal v teh dneh: po eni strani se je veselil velikega dogodka za goriško Cerkev - treh novomašnikov, po drugi strani pa doživel Sobanovo nesrečo in nato smrt kot močno znamenje, ki naj nas po eni strani opozarja, a tudi bodri in spodbuja v udejanjenju dobrote. Spregovoril je tudi prijatelj Zdenko Kuštrin, ki je izpostavil vrsto lepih lastnosti, ki so bile dane pokojniku. V duhu Kosovelovega verza je dejal, da je bil Mario človek, ki je znal ohraniti svoj obraz, svoje prepričanje, in da naj nam bo v zgled. Pri odprtem grobu kakor tudi pred cerkvijo in med pogrebno mašo so mu peli Fantje izpod Grmade. Pri nekaterih pesmih so se jim pridružili tudi pevke in pevci jameljskega cerkvenega zbora ter zbor Rupa-Peč. V imenu Fantov izpod Grmade se je časnikar Marko Tavčar rajnemu tudi javno zahvalil za prijateljstvo, gostoljubje in radodarno pomoč, ki jim jo je vedno izkazoval.

Vsi na našem uredništvu izrekamo Mariu v pozdrav "zbogom", prizadeti družini pa globoko sožalje.

10

ČETRTEK
9. SEPTEMBRA
1999

KRVODAJALCI

OBČNI ZBOR IN NOV ODBOR

Sekcija prostovoljnih krvodajalcev Sovodnje je imela v petek, 3. t.m., svoj občni zbor. Na njem so prisotni lahko slišali običajna poročila o delovanju društva. Predsednik Branko Černič je poudaril zlasti altruistični pomen humane geste človeka, ki daruje kri. Pri dejavnosti je veliko mladih in zanimanje za društvo rase, predvsem če mlade privabijo prav mladi. V torek, 6. t.m., je bil izvoljen novi odbor društva: za predsednika je bil znova izvoljen Branko Černič, podpredsenik bo Paolo Braini, tajnica Marinka Batič, podtajnik Michelle Lando Musina, blagajnik Mirjam in Vincenza Devetak, gospodarji Srečko Tomsič, Anica Benedetič, Marino Dottori in Pepo Florenin, referent za stike s šolami Paolo Tommasi, odgovorni za pridobivanje novih članov pa mladi Štefan, Fabio, Francesca, Cilka, Loredana, Sebastiano, Igor, Guido in Marta.

Prihodnjo nedeljo, 12. t.m., vabi društvo na praznovanje Dneva krvodajalca v prostoru KD Skala v Gabrjah. Ob 9.30 zbiranje, ob 10. uri maša; po polaganju venca padlim v Gabrjah bo ob 11.15 kulturni spored, ki se bo končal s podelitvijo priznanj za služenjem krvodajalcem. Nato bodo vsi prisotni vabljeni na zakusko.

S 1. STRANI / GORIŠKA NADŠKOFIJA SPREJELA TRI NOVOMAŠNIKE

POZDRAVLJENI, NOVOMAŠNIKI!

Prvo berilo je deklet iz Ogleja prebralo v italijanščini, drugo njen brat iz Družbe Jezusove v furlanščini, evangelij o blagih pa je slovenski diakon zapel v slovenskem jeziku. Sledila sta klicanje in predstavitev treh kandidatov, ki so glasno in odločno odgovorili: "Tukaj sem!" Provincial je še enkrat potrdil, da so kandidati vredni daru duhovništva.

Msgr. Bommarco je uvedel homilijo z mislijo na pravkar začetni mesec september, ki je za goriško nadškofijo posebno bogat in poln milostnih trenutkov. Spregovoril je tudi o prvem berilu iz knjige preroka Jeremije, ki je na začetku okleval, a ga je Bog opogumil in mu obljubil, da mu bo sam položil v usta svoje besede. To je za opravljanje duhovniškega poklica osnovna resnica. Nato je msgr. Bommarco postavil trem kandidatom kot edini vzor Kristusa, edinega Odrešenika včeraj, danes in jutri, kot pravi geslo velikega jubileja. "Danes je duhovnik poklican, da govori o tem, kaj pomeni pripadati Bogu," je rekel. Samo božji Duh bogati človeka in poteši žejo srca. Zato imajo pastirji veliko odgovornost. "Vinogradnik vas bo še obrezoval, da boste prinašali vedno več sadov... Danes prosite za popolnost, z življenjem pričajte o prisotnosti nadnaravnega... Bog Oče vas je izbral, Kristus vas ljubi, Duh vas spremeni, kot je spremenil sv. Ignacija in mnogo drugih, da bi lahko rodili Kristusu veliko duš!" Msgr. Bommarco je podčrtal, da slovenska skupnost na Goriškem potrebuje in si želi novih in svežih sil med duhovniki. Zaželel si je tudi, da bi zgledu treh jezuitov sledili še drugi mladi.

Pri lepem obredu spraševanja so nato izbrani izjavili, da hočejo opravljati duhovniško službo v mašniškem redu kot zvesti sodelavci škofov pod vodstvom Sv. Duha in tako voditi božje ljudstvo; da hočejo pobožno in zvesto obhajati Kristusove skrivnosti v božjo slavo in v posvečenje krščanskega ljudstva po izročilu Cerkev; da hočejo vredno in modro opravljati službo besede z oznanjevanjem evangelija in razlaganjem katoliške vere; da se hočejo z božjo pomočjo vedno bolj združevati z velikim duhovnikom Kristusom in z njim tudi sebe darovati Bogu za zveličanje ljudi. Nato so ordinariju slovesno obljubili svoje spoštovanje in pokorščino. Sledile so pete litanije, med katerimi so trije kandidati ležali pred nadškofom; ta je nato prosil Boga, naj izlije blagoslov Svetega Duha in moč mašništva na svoje nove služabnike. Sam višek je obred dosegel, ko je v popolni tišini msgr. Bommarco položil roke na glavo vsakega od treh klečočih kandidatov in nad njimi pomolil; isto dejanje so nato opravili vsi prisotni somaševalci. V posvetilni molitvi je glavni mašnik še molil, da bi novi mašniki sprejeli od

Boga podeljeno službo druge stopnje duhovništva in da bi s svojim zgledom spodbujali h krepostnemu življenju. Upravitelji župnij, katerim so pripadali Franček, David in Mirko, so nato oblekli tri kandidate v belo, praznično, mašniško oblačilo. Po maziljenju rok, pripravljaju darov in poljubu miru se je končno začelo evharistično bogoslužje, ko so trije novi duhovniki prvič stopili k oltarju kot taki in se pridružili msgr. Bommarcu. Med sklepnim bogoslužjem je bil poleg novomašnega blagoslova lep trenutek tudi tedaj, ko je nadškof Bommarco prosil novomašnike za njihov prvi blagoslov (na sliki) in to, da bi jim on kot prvi poljubil roke. To se je namreč zgodilo tudi njemu decembra 1949, ko je bil sam posvečen v mašnika. Veliko slavje sta nato sklenila toplo in ganjeno ploskanje vseh prisotnih in lepo slovensko petje, ki je sploh spremljalo celo slovesnost.

NOVA MAŠA

Dan kasneje je lepo sončno vreme naznanjalo še en veselja poln dan. Pred cerkvijo Srca Jezusovega v Gorici, kjer je bila popoldne skupna nova maša, je stal slavolok, ki so ga z veliko ljubeznijo pripravili prijatelji novomašnikov, med njimi lepo število vedno zanesljivih skavtov; cerkev sama je bila v svoji notranjosti zelo bogato okrašena kot že dolgo ne. Naravnost presenetljivo pa je bilo število navzočih, saj vsem ni bilo dano, da bi v triladijski cerkvi, ki je zaradi svojih razsežnosti ena največjih na Goriškem, vsaj stali pokonci. Od vhoda se je do oltarja vila dolga procesija z vsaj 40 somaševalci, tremi novomašniki v spremstvu staršev, skavti in lepim številom slovenskih narodnih noš, ki so samo še okrepile že itak krepki slovenski značaj slovesnosti. Tudi priložnostni pevski zbor prijateljev pod vodstvom Valentine Pavio je opravil svoje poslanstvo z vsem srcem. Še preden so novomašniki v lepem barvnih plaščih stopili za oltar, jih je v kroju pozdravil steber goriške skavtske organizacije Mauro Leban. Spregovoril jim je o razpelo kot simbolu smrti in vstajenja, ki so jim ga starši kmalu nato podarili in jih z objemom pospremili do oltarja. In tako se je začela no-

va maša. Eden najmočnejših trenutkov je bila gotovo homilija, ki jo je imel p. Marko Ivan Rupnik. Izhajajoč iz gesla, ki si ga je ob novi maši zastavil David, se je poglobil v temeljno vprašanje: kdo sploh je Bog? Velika je namreč skušnjava, ki jo je imel tudi Mojzes, da si človek sam izdela Boga. Mojzes pa je šel tako daleč, da je "udaril" v Boga, ki se mu je razodel kot skrivnost - gm, ki gori, a ne izgori. "Ko se Bog razodene, vse postane čudovito, sveto," je rekel p. Rupnik, "kajti Bog je Neobvladljivi." Zaradi človeških gledanj na Boga in svet je bilo v zgodovini storjenih veliko napak. "Tudi ta zemlja ima kaj povedati o krvi, ki je tekla zaradi idej... Bog pa ni poslal Sina na svet zaradi idej, ampak zaradi neskončne ljubezni do človeka, ki se ji ni mogel odpovedati." Frančkovno geslo je bilo: "Kdor ne sprejme Božjega kraljestva kakor otrok, nikakor ne pride vanj!" (Mr 10,15). "Za otroka je vse sveto, živo," je dejal p. Rupnik. "Otrok se lahko dve uri pogovarja z leseno koko...". Otrok je še moder, saj zaznava govorjenje vode, reke, drevesa. In tudi v tem je on še živ božji tempelj. Pridigar na novi maši je tudi poglobil glavno misel iz evangelija, ki je govoril o bratskem opominjanju. To je namreč potrebno, zlasti za duhovnike; mora pa biti odkrito, iskreno. Ni dovolj žugati in groziti. Tako so se cerkve izpraznile. Religiozni človek je človek odnosa, razmerja. Odkrito mora stopiti do sočloveka in ga ponižno in odkrito posvariti. Žal je človekovo srce tako, da smo šibki in samo naltolčujemo, obrekujemo in premetavamo zlo. Tudi zato je p. Rupnik pozval novomašnike: "Bodite duhovni realisti! Morali boste učiti in opominjati." Kot pravi sv. Pavel, pa mora tudi to potekati v ljubezni, če ne "nisem nič." Zgled naj jim bo Kristus, ki je učil in se ljudem izročil v roke, kar pa ni šala. "Bojte se pravičnih, tistih, ki mislijo, da so pravični, in vas bodo sodili, če segate po evangeliju!" Na koncu jih je še enkrat pozval in jim zaželel: "Da bi vas ljudje ohranili v spominu kot prijatelje grešnikov!... Ljubite svet, neverne, bodite goreči, opominjajte!" Vse to je na-

mreč delal Kristus. Če ga bodo novomašniki toliko ljubili, da mu bodo res podobni, bo Bog, ki bedi nad svojo besedo, izpolnil svojo obljubo (Jer 1,11-12; Mirkovo geslo).

Maša se je po homiliji nadaljevala slovesno. Na koncu so novomašniki še enkrat podelili svoj posebni blagoslov, nato pa so vsi prisotni v dolgi vrsti lahko osebno čestitali slavljencem in prejeli v spomin podobico.

Mnogo ljudi je ostalo nad veličino slovesnosti res prijetno presenečenih; zlasti italijanski verniki so obstrmeli ob tako prazničnih in smiselno bogatih znamenjih vernosti sosedov slovenske narodnosti. Sam provincial slovenske DJ p. Cvikel pa je tudi kasneje javno izjavil, kako ga je še najbolj prevzela lepota sodelovanja in skupne hoje pripadnikov dveh različnih narodov. Trije novomašniki so namreč že zaradi svoje življenjske zgodbe na zemlji, ki ve, kaj pomenijo narodna, jezikovna in kulturna meja, pravi most med narodi. Ko jim iz srca čestitamo ob posvečenju in želimo veliko sadov na njihovi nadaljnji poti, si drznemo upati, da bodo to poslanstvo, ki jim ga je kot vernikom goriške nadškofije zaupal sv. oče na svojem pastoralnem obisku v Gorici leta 1992, nadaljevali tudi pod zvoniki rodne nadškofije.

NOVA SEZONA SCGV EMIL KOMEL

Po poletnem premoru se tudi na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel odpirajo vrata v novo šolsko leto, sicer so bili učenci in učitelji te goriške glasbene ustanove tudi med poletjem delavni in uspešni; na šoli sta bila poletna tečaja za skupinsko igro in za solopetje. Šola se je predstavila javnosti na odmevnih koncertih v Krmini, v svojih prostorih in na goriškem gradu. Aktivno so se pedagogi centra vključevali tudi v razna poletna središča, ki so poleti zbirala šolske otroke. Poleg tega je več učencev tudi med poletjem pripravljalo izpitni program za jesenski rok. Nekateri so že uspešno opravili izpite na državnih konservatorijih v Trstu in Benetkah. Goriški glasbeni center se iz leta v leto vedno bolj uveljavlja kot vzgojno strokovna ustanova za manjšino, zanimiva pa je tudi za večinski narod in matične Slovence. V letošnjem šolskem letu nudi center pouk različnih instrumentov, solopetja in stranskih predmetov. Med te se letos vključuje tudi začetni tečaj kompozicije. Ob teh predmetih imajo učenci možnost sodelovanja pri pevskem zboru, orkestru, komorni igri. Med šolske dejavnosti vključuje center tudi balet, za najmlajše pa predšolski tečaj DOMI-SOL. Pouk se bo začel v ponedeljek, 13. t.m. Informacije nudi tajništvo: tel. 0481-547569 ali 0481-532163.

OBVESTILA

VNEDELJO, 12. septembra, bo v Zavodu sv. Družine v Gorici duhovno srečanje za žene. Začetek ob 9. uri, sklep s sv. mašo ob 18. uri. Srečanje bo vodil g. Jožko Kragelj. Vabljeni vse družbenice, gospodinje in družinske matere.

GOSERVIS-SLOVENSKO gospodarsko združenje Gorica vabi na **Gospodarski praznik 1999**, ki bo v Gostilni Koršič na Sovenci v Števerjanu v ponedeljek, 13. septembra, s pričetkom ob 19. uri. Večerjo bodo pripravile sledeče gostilne: Koršič iz Števerjana, Nanut iz Štandreža, Franc iz Sovodenj, Pri Miljotu iz Doberdoba, la Subida iz Krmina, Devetak z Vrha sv. Mihaela. Izbor vin bodo ponudili: člani zadruga Vinoteka Števerjanski griči, Wanda Gradnik. Glasba: Stefano Nanut (piano bar); humor in dobra volja: Vanka in Tonca; zborovske pesmi: Sovodenjska dekleta.

SREDNJAŠOLA Ivan Trinko sporoča, da se bo šolsko leto začelo v sredo, 15. septembra. V Gorici bo šolska maša ob 8.30 v cerkvi sv. Ivana. Učenci, ki ne obiskujejo verouka, naj pridejo v šolo ob 10. uri. V Doberdobo se učenci zberejo v šoli ob 8.30; nato bo šolska maša v župnijski cerkvi ob 9.30. Po maši bo za vse dijake pouk do 12. ure.

PRIJAVLJENCE NA dvodnevno romanje v Maribor na Slomškovo beatifikacijo obveščamo, da je odhod avtobusa v soboto, 18. septembra: ob 7. uri izpred cerkve na Travniku v Gorici z vmesnimi postajami v Jamljah in Štivanu, ob 7.30 v Sosljanu in 7.45 v Zgoniku. Doplacilo 85.000 lir poravnajte čimprej na sedežu, kjer ste se vpisali. Če se kdo odpove potovanju, naj takoj poišče namestnika ali nemudoma sporoči na upravi Novega glasa. Ne pozabite vzeti s seboj veljavne osebne izkaznice ali potnega lista.

ODHOD AVTOBUSAV Maribor na Slomškovo beatifikacijo, ki ga organizira župnija Rupa, bo v nedeljo, 19. septembra, ob 4.30 iz Rupe. Vsi romarji naj pridejo na avtobus v Rupo. Zaradi odpovedi nekaterih je še nekaj sedežev prostih. Vpišite se po telefonu na št. 0481 882285.

SCGV EMIL Komel obvešča, da je v teku vpisovanje v **šolsko leto 1999/2000**. Informacije nudi tajništvo v jutranjih urah. Stari gojenci lahko potrdijo vpis tudi telefonsko (0481 532163 ali 0481 547569). Pouk se bo začel 13. septembra letos.

DAROVI

ZA POTRESENCE v Turčiji ob beatifikaciji A.M. Slomška: N.N. Rupa 50.000 lir.

ZA NOVI glas: namesto cvetja na grob pok. Antonije Žejn vd. Kogoj V. in R. 100.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: ob 23. obl. smrti Alfonza Grudine žena 500.000 lir; namesto cvetja na grob pokojnemu Mariu Sobanu druž. Bruno Marassi 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: bratje in sestre v spomin na sestro Marijo Petejan 120.000; Albin Covi v spomin na ženo Lavreto 35.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Clara in Luigi o srebrni poroki 50.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah daruje namesto cvetja na grob Mariu Sobanu Ivo Kralj 100.000 lir.

V SPOMIN na pok. Maria Sobana darujejo za cerkev v Jamljah Kristina Bednarich, druž. Bogdan Ciglič, druž. Julijan Čaudek, druž. Marko Čaudek, druž. Danijel Devetak, druž. Igor Devetak, druž. Andrej Fajt, druž. Damjan Hlede, druž. Walter Klainscek, druž. Mauro Leban, druž. Saša Quinzi, druž. Matjaž Terčič in Silvan Škorjanc skupno 630.000 lir.

SOŽALJA

Ob težki izgubi prijatelja MARIA SOBANA izreka globoko sožalje ženi Tatjani, sinu Aleksiju, hčerama Alenki in Jani zbor Rupa-Peč.

Ob boleči izgubi dolgoletnega člana, svetovalca, predvsem pa prijatelja MARIA SOBANA izreka Slovenska skupnost iskreno sožalje družini in sorodnikom.

Prijatelji Aleksija, Alenke in Jane izražajo ob smrti očeta MARIA svoje sožalje celi družini Soban in sorodnikom.

GM: VPIS ZA SEZONO 1999/2000

S koncem avgusta so se začela nova vpisovanja na Glasbeno matico, ki ima na Goriškem svoj glavni sedež v ul. Croce 3. Šola obvešča, da bo potekalo vpisovanje v šolsko leto 1999-2000 po podružnicah po naslednjem urniku: v Kulturnem domu v **Sovodnjah** in hkrati v Kulturnem domu v **Štandrežu** v petek, 10. septembra, od 18. do 19. ure. Za informacije se lahko obrnete na tel. št. 0481 531508 (od 10. do 12. ure).

ZAHVALA

Gospod, ne vprašamo te, zakaj si nam ga vzel; zahvaljujemo se ti, ker si nam ga dal!

Globoko ganjeni ob toliko izrazih sočutja in iskrene bližine ob zadnjem slovesu od našega dragega

MARIOTA SOBANA

se iz srca zahvaljujemo prav vsem, ki so nam stali ob strani in počastili njegov spomin na katerikoli način. Posebna zahvala naj gre domačemu župniku g. Antonu Princiču ter številnim sobratom somaševalcem; hvala zboru Fantje izpod Grmade, vaškim cerkvenim pevcem ter ostalim, ki so sodelovali pri petju. Topla zahvala prijateljem za občutene besede slovesa, izrečene v cerkvi in ob odprtem grobu. Še posebno smo hvaležni celotni vaški skupnosti, ki se je v tem težkem trenutku stisnila okrog nas. Ob koncu naj gre zahvala še vsem prijateljem, znancem, bivšim sošolcem in sodelavcem, ki so prišli od blizu in daleč.

Hvaležni svojci

Jamlje, 8. septembra 1999

ZANIMIVA KNJIŽNA NOVOST PRI ZALOŽBI LIPA IZ ŠPETRA

NEURESNIČENA ŽELEZNICA

ERIKA JAZBAR

Slovenci, ki živijo v videmski pokrajini, se lahko ponašajo z dvema glavnima založniškima zadrugama: z zadrugo Dom in z založbo Lipa iz Špetra. Po številu in kvaliteti objavljenih del odigrava slednja pomembno vlogo utrjevanja zgodovinskega spomina pri naših ljudeh s svojimi dvojezičnimi publikacijami oz. brošurami, pa nudi tudi možnost globljega spoznavanja naše stvarnosti in zgodovine sodržavljansko italijanske narodnosti ter vsem tistim, ki so se iz raznih življenjskih razlogov oddaljili od jezika prednikov.

Januarja letos smo spregovorili o zadnjem objavljenem delu, in sicer prevodu v slovenski in italijanski jezik javne lekcije z naslovom *O Slovanih v Italiji*, ki jo je bral jezicoslovec Jan Baudouin de Courtenay leta 1892 v estonskem mestu Dorpat. Zanj je poskrbel Študijski center Nadiža, katerega vodilna duša je prof. Pavel Petricig. Omenjeni javni, družbeni in kulturni delavec, poznan zaradi vsestranskega delovanja, je poskbel še za eno zanimivo knjižno

novost, ki je izšla pri Lipi z naslovom *Quella ferrovia s'ha da fare - Nesojena železnica*. S prispevkom ministrstva za kulturo republike Slovenije se publikacija predstavlja z že tradicionalno sivo platnico, značilno za zbirko *Mrvice*, v dvojezični obliki (za slovenski prevod je poskrbel časnikar Duško Udovič).

V sedemnajstih poglavjih na približno stotih straneh nas avtor pelje v Nadiške doline pred stoti leti in nam posreduje javno debato, do katere je prišlo l. 1902 v Benečiji oz. Furlaniji. Avstrijske oblasti so takorekoč razširile železniško omrežje s progo Gorica-Jesenice, pri tem pa so beneški oz. furlanski politiki mislili, da bi lahko bila to pomembna priložnost za povezavo Vidma z vzhodom.

Začeli so se meniti, da bi predstavili odgovornim ustrezen projekt, vendar se je kaj kmalu zataknilo zaradi nesoglasij med predlagatelji - vsak je namreč odgovarjal interesom lastnega okrožja: na eni strani so branili povezavo Čedad-Podarskijske-Most na Soči, na drugi so se ograbili za varianto Čedad-Koba-

rid-Most na Soči. Drugo varianto v prid Nadiškim dolinam, ki so takrat šteje 16.000 prebivalcev, so zagovarjali med drugimi špjetski župan Francesco Musoni, pokrajinski svetovalec Ivan Trinko ter trmasti železničarski inženir Luigi Liccaro; razpravam in kreganju ni bilo konca, tako da je za konec kateregakoli projekta poskrbela zgodovina l. 1914 z umorom nadvojvode Ferdinanda v Sarajevu. Marsikoga lahko omenjena zgodovina spominja na izgubljene priložnosti, ki smo jim bili priča v zadnjih letih zaradi nesoglasja med politiki, institucionalnimi predstavniki ali enostavneje med manjšinskimi "velemožmi". Če se omejimo na videmsko pokrajino, pa je treba podčrtati, da štejejo po devetdesetih letih Nadiške doline komaj 6.000 prebivalcev. Današnji domači politiki se dobro zavedajo, da je edina možna prihodnost za te kraje vezana na obmejno sodelovanje. V zadnjih letih so se tega prepričali tudi vsi tisti, ki so v sosedih videli nasprotnike, čeprav se premikajo še prepočasno.

potrebna dva; vedno sta potrebna dva. Kristjanom pa nam je jasno, da moramo slediti Jezusovim besedam, ko nam naroča, naj ne hodimo v tempelj-cerkev, če se prej nismo spravili s svojim bratom. Bolj jasno kot tako!

Menimo, da bo tudi v prihodnje Draga trčila vedno ob čer sprave, ker drugače tudi ne more biti, saj je sprava - pravzaprav nesprava - tisti "izvirni greh", ki bo vedno spremljal Drago in ne samo nje, ampak vse Slovence, vse dokler do udejanjanja sprave ne bo prišlo, vse dokler med Slovenci ne bo prišlo do resnične, zdrave sprave. Zato bi od Drage, ki je dragocena in še kako dragocena ne nazadnje tudi zato, ker nanjo prihaja iz Slovenije med nas veliko ljudi, ki sicer k nam ne hodijo redno (!), upravičeno pričakovali, da v prihodnje naredi kak korak v to smer. Vemo, da jih je že skušala narediti, a upamo, da jih bo še. Jih tudi mora, ker je osnovana na krščanskih temeljih. Najbrž ni naloga Drage, da skuša sama ponuditi vsem Slovcem neko skupno vizijo, ki naj temelji na zdravem temelju sprave; gotovo pa mora biti njena naloga, da to vsaj poskuša. Sprava se namreč tiče - in še kako se tiče - tudi naše slovenske manjšine, zaradi katere Draga tudi obstaja in katere del so študijski dnevi na Opčinah. Korake v tej smeri pričakujemo od Drage v tretjem tisočletju in ji zato želimo tudi veliko uspeha. Da je potrebna in skorajda nujna za vse Slovence in morda še najbolj za Slovence iz matične države, ki si podobnih študijskih dni ne znajo ali nočejo organizirati, namreč ni nobenega dvoma.

O DRAGI

JURIJ PALJK

O študijskih dnevih Draga bi najbrž težko kaj novega napisali, saj že s svojim obstojem in z zanimivimi temami vsako leto dvignejo precej pozornosti, če že ne prahu. Pa vendar bi lahko tudi letos napisali kaj več o pravkar končani Dragi, in to tudi v primeru, da ne spregovorimo nobene o predavanjih, ki so bila zanimiva, morda nekatera - predvsem zadnje, najbolj odmevno - preveč pesimistična. A tu smo že pri interpretacijah, ocenah, ki so lahko - in so - take in drugačne.

Za nekatere bo Draga vedno srečevanje Slovencev iz celega sveta, srečevanje vseh Slovencev; za druge pa bo to vedno le srečevanje "nazadnjakov in konservativcev", če že besede klerikalci nočemo zapisati, ki pa jo vendarle še prepogosto slišimo. Za ene je Draga priložnost za srečanje z ljudmi, ki so v večini opoziciji, za druge je to priložnost, na kateri lahko iz prve roke izveš kaj več o dnevni politiki v Sloveniji. "Dnevni" pišemo nalašč, ker dejansko ne kaže in se ne vidi, da bi v Sloveniji obstajala kaka drugačna politika kot le dnevna; že dolgo namreč pogrešamo neko vizijo za Slovenijo, načrt, ki bi se udejanjal korak za korakom in bi pri njem lahko sodelovala tako opozicija kot tista stran, ki sedaj vlada v Sloveniji, ker bi v tem načrtu, tej viziji prepoznala tudi svoje ideale. Prepoznavala bi jih seveda le v primeru, če jih sama ima, a to je že druga zgodba. Isto velja tudi za opozicijo kot tudi za izo-

brazence, katerih so "navadni ljudje", med katere se prištevamo tudi sami, po malem že siti; predvsem smo vsi po malem že siti njihovega večnega jamranja, da je vse zgrešeno, vse slabo, da ni videti nobene izhoda iz sedanjega težavnega položaja, v katerem Slovenija in vsi Slovenci smo. Menimo, da je napočil čas, ko bi se moralo govoriti o stvareh, ki so vsem skupne, da bi se moralo graditi skupne stvari.

A s tem da govorimo o skupnih stvareh, seveda spet trčimo ob spravo, tisto spravo, o kateri se na Slovenskem govorijo, a žal le govori. Če na eni strani vidimo, da je do sprave med "navadnimi ljudmi" hočeš nočeš dejansko že prišlo, da slovensko mladino sprava in predvsem medvojni in povojni dogodki čisto nič ali pa zelo malo zanimajo, je nerazumljivo, kako to, da med t.i. izobrazenci in vodilnimi slovenskimi politiki sprava ni mogoča; do nje dejansko ni nikdar prišlo in tudi ne kaže, da bo prišlo kmalu. Da je to zgrešeno, je vsakomur jasno, kot je res tudi to, da je prav odsotnost, pomanjkanje sprave ena največjih zavor za kolikor toliko normalen razvoj mlade slovenske države in za kolikor toliko normalne odnose med Slovenci. Zdi se, kot da bi to bil kamen spotike, Damoklov meč in obenem še kamnita cokla, katere se Slovenci ne znajo rešiti. In naj nihče tudi ne pozabi, da sta za spravo

MEDNARODNI FESTIVAL SODOBNE GLASBE

ADA KLINKON

V soboto, 28. avgusta, se je na kontradi v Kanalu ob Soči slavnostno začel 20. glasbeni festival *Kogojevi dnevi*, ki se prirejajo v spomin na skladatelja ekspresionista Marija Kogojja (na sliki). Po pozdravnem nagovoru Cirila Zlobca ter kanalskega župana Zorana Madona je spregovorila državna sekretarka za kulturo Majda Širca in umestila v širši prostor Kogojovo ustvarjalnost. Naslednja govornica, Nelida Nemec je v svoji predstavitvi umetnika Nikolaja Pirnata (1903-1948), Kogojevega sodobnika, zajela vse značilnosti njegovega ustvarjanja in življenja. Do sedaj so bili temeljito predstavljeni v Kanalu na teh slovesnostih že številni Kogojevi sodobniki in likovniki. Zudi letos je bilo tako. Pred nami je zaživel Nikolaj Pirnat, kipar, slikar in ilustrator. Njegova dela so na ogled v Galeriji Rika Debenjaka, ki bo odprta do 1. oktobra letos.

Zatem je v kanalski cerkvi sv. Marije Vnebovzete potekal celovečerni koncert v izvedbi Mednarodnega festivalskega orkestra *Marij Kogoj*, ki ga sestavljajo glasbeniki iz Avstrije, Hrvaške, Italije in Slovenije. Dirigiral mu je Anton Nanut, ki ima skupaj s pokojnim skladateljem Marijanom Gabrijelčičem velike zasluge, da je ta festival postal vsesloven-

DUO SLUGA-WILSON

KONCERT V POSTOJNI

V Glasbeni šoli v Postojni sta konec avgusta pripravila celovečerni koncert violončelist Aleksander Sluga iz Trsta ter njegov prijatelj iz Danske, pianist Claus Wilson. Aleksander Sluga se je šolal pri prof. Petru Filipčiču in opravil izpite na državnem konservatoriju Tartini v Trstu in se še naprej izpopolnjeval. Claus Wilson pa je opravil glasbeni študij na konservatoriju v Aarhusu na Danskem, se tudi še nadalje izpopolnjeval, trenutno pa se posveča igranju in študiju orgel. Aleksander Sluga poučuje čelo na SCGV E. Kometel v Gorici in na Glasbeni šoli v Novi Gorici.

Mlada umetnika sta se predstavila s sproščeno, prepričljivo igro in z zahtevnim sporedom. Najprej sta zaigrala štiriklavirno delo Vivaldija, v kateri je prišla do izraza baročna spevnost. V naslednji točki, v Beethovnovi *Sonati v D-duru op. 102*, je bilo lepo slišati kontrastiranje med stavki ter skladateljevo močno čustvenost. Posebno uigrano pa je zazvela tritavčna Brahmsova *Sonata v e-molu op. 38*.

AK

ska manifestacija. Na njem se promovirajo slovenska sodobna glasbena dela ter številni tuji in domači glasbeniki.

Letos je omenjeni orkester suvereno in prepričljivo izvedel novost skladatelja Pavla Mihelčiča z naslovom *Silenzio*, skladbo meditativnega značaja, kratko impresijo, sporočilo tišine in narave. Naslednja skladba je bila *Pesem o zemlji* Gustava Mahlerja, ki je ustvarjal na prehodu v 20. stoletje. Ob navdihu kitajske poezije je izdelal to svoje čudovito delo, ki sta ga kasneje dopolnila Arnold Schönberg in Rolf Riehn. Namenjeno je dvema solistoma in orkestru. V Kanalu sta kot solista nastopila altistka Mirjam Kalin in tenorist Marjan Trček.

Kogojevi dnevi bodo potekali do 28. oktobra z desetimi prireditvami, in sicer v Kanalu, v Zemonu in Trstu.

NA OBMOČJU NOVE GORICE VEČ OTROK V VRTCIH

Nova Gorica postaja čedalje pomembnejše šolsko središče. V mestni občini Nova Gorica poučuje v osnovnih šolah okoli 400 pedagogov, v gimnaziji in drugih srednjih šolah pa okoli 200. V dijaškem domu, ki je preurejen, prebiva okoli 360 dijakov, zaradi pomanjkanja prostorov pa so kakih 150 dijakov morali namestiti v zasilnih poslopih na Grčni.

Na napredek vzgojno-izobrazevalnih dejavnosti kažejo tudi podatki o številu otrok v vrtcih. Vanje je v Novi Gorici in drugod v občini vključenih 1.288 otrok, starih od enega do sedmih let - 67 otrok več kot v preteklem šolskem letu. Število otrok narašča skoraj v vseh vrtcih, tudi manjših, kot so tisti v Grgarju, Čepovanu in Bukovici. Letos je v novogoriške vrtce vpisanih tudi 11 otrok iz Gorice in njene okolice. Ravnateljica Vzgojno-varstvenega zavoda v Novi Gorici Joža Ferjančič o tem pravi, da gre vpis otrok iz zamejstva pripisati temu, da v novogoriške vrtce sprejemajo tudi otroke, ki so stari komaj eno leto, vrtci pa delujejo tudi v poletnem času in so odprti do 21.30.

M.

KULTURNI DOM NOVA GORICA

IZBRAN GLASBENI ABONMA

Tudi letošnja, že 19. koncertna sezona v organizaciji Kulturnega doma Nova Gorica ponuja vrhunsko glasbeno dogajanje. Glasbeni abonma začinja svojo pot konec septembra na Sveti gori in se bo do konca maja prihodnjega leta zvrstilo deset izbranih večerov priznanih domačih in tujih glasbenikov. Slavnostna otvoritev s fanfarami, z zborom in orkestrom Slovenicum bo 21. septembra v veliki dvorani novogoriškega Kulturnega doma. S Händlovim koncertom za orgle in orkester se bodo spomnili skorajšnje obletnice smrti orglarskega mojstra Huberta Berganta.

V oktobrskem sporedu izstopa gostovanje velike dame vokala Marijane Lipovšek. Januarska *Harfna pahljača* dvanajstih harf obeta mikaven dogodek. Samo dan pred pustnim torkom pa bo v tovrstno praznovanje popeljal Mozart orkester iz Prage. Poleg lepega repertoarja bo komorni orkester s solisti v kostumih gotovo tudi poslastica za oči. S slovenskimi filharmoniki, ki so redni gostje koncertnega odra v Novi Gorici, se bodo spomnili skladatelja Škerjanca. Koncertno sezono bo sklenil Slovenski komorni zbor; z njegovim programom se bo tudi koncertna publika Gorike pridruživila spominskim slovesnostim ob Bachovem letu. S sakralno vsebino Schnittkejevega *Requema* pa bodo dali tudi v Novi Gorici pečat jubilenemu svetemu letu. Navdušence klavirja bodo zadovoljili dvakrat: februarja z zanimivim "črnobelim" klavirskim duom iz Londona, marca pa prihaja v goste slovito ime ruske pianistične šole Boris Bekhterev.

Do decembra so na sporedu naslednji koncerti: 21. septembra, ob 20.15, bo na sporedu slavnostni koncert v veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici, na katerem bodo nastopili orkester, zbor in solisti Slovenicum; 6. oktobra bo pela Marijana Lipovšek; 29. novembra bosta nastopila Pihalni kvintet Slowind in Aleksander Madžar; 6. decembra pa bo igral Bartok kvartet iz Budimpešte.

Vpis v glasbeni abonma je možen od ponedeljka, 13. t.m., do ponedeljka 20. septembra, vsak delavnik med 9. in 12., v sredo tudi med 14. in 16. uro na upravi Kulturnega doma v Novi Gorici.

Tudi letos se bodo glasbenemu abonmaju pridružili drugi glasbeni dogodki, in sicer večeri komorne in solistične glasbe - Hitove muze na gradu Dobrovo, ciklus Glasbe z vrtov sv. Frančiška v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici, Glasbena mladina in večeri lahkotnejših žanrov v okviru izven abonmajske ponudbe.

ALI SE SLOVENIJA PRIBLIŽUJE EVROPSKI ZVEZI?

MARJAN DROBEŽ

Dogajanja v slovenski politiki spet dokazujejo tesno prepletenost med notranje-političnimi odnosi, t.j. stanjem v državi, in njeno mednarodno usmeritvijo. Stranke skoraj brez pridržkov in večjih pripomb podpirajo vključevanje Slovenije v razne povezave in integracije, zato z zanimanjem pričakujejo novo poročilo Evropske komisije o napredku Slovenije pri vključevanju v EZ. Vlada je v Bruslju poslala svoje poročilo o tem, kaj je bilo letos doseženo pri odpravljanju zaostankov, na katere je evropska komisija opozorila Slovenijo v svojem prvem poročilu lani jeseni. Minister za evropske zadeve Igor Bavčar zatrjuje, "da so zaostanki odpravljeni in je stanje bistveno boljše kot lani. Uspel nam je pomemben preobrat in ujeli smo ritem približevanja, ki ga je Slovenija sposobna izvajati, tako da bo do konca l. 2002 pripravljena na vstop v EZ". Zadnji tehnični sestane pred objavo poročila komisije v mesecu oktobru bosta pogajalski strani (Evropska komisija in Slovenija) imeli 20. septembra v Bruslju. Vendar bo-

do tedaj možni le manjši popravki poročila, saj bo srečanje namenjeno predvsem pripravi novega Partnerstva za pristop Slovenije v EZ.

Slovenski javnosti je znano, da EZ iz svojega programa Phare v okviru nekaterih specializiranih projektov prispeva precejšnja sredstva za financiranje predpristopnih načrtov in obveznosti Slovenije. Od leta 1992 dalje je Slovenija tako prejela okoli 50 milijard tolarjev (okoli 250 milijonov evrov). Z denarjem iz omenjenih virov EZ Slovenija razvija t.i. čezmejno sodelovanje s sosednjimi državami: Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Minister za evropske zadeve Igor Bavčar ob tem posebej poudarja uspešno sodelovanje med Slovenijo in Italijo tako pri posodabljanju obmejnih prehodov med državama, urejanju okolja in pri posegih v gospodarstvo.

Slovenija iz svojega proračuna tudi sama vsako leto prispeva čedalje večja sredstva za financiranje projektov, ki so del njenega vključevanja v EZ. Slovenija prispeva tudi svoj del sredstev za omenjeno čezmejno sodelovanje s sosednjimi tremi državami. Načrtu-

jejo, da bo v prihodnje približno med 2,5 do 4% bruto domačega proizvoda dosežena v Sloveniji potrebno nameniti priključevanju EZ. Letošnji proračun na primer za evropske zadeve namenja okoli 70 milijard tolarjev, od tega gre skoraj 45% za gradnjo avtocest. Del sredstev pa bodo porabili tudi za urejanje okolja, izvedbo kmetijske reforme, pa tudi za namestitve približno 1.900 strokovno usposobljenih uslužbencev, med njimi tudi večjega števila prevajalcev iz tujih jezikov, ki se bodo ukvarjali z izvajanjem pravnega reda EZ.

Vključevanje v EZ je bilo tudi ena od tem na posvetovanju slovenskih diplomatov iz tujine, ki je bilo prejšnji teden na Brdu pri Kranju in v Ljubljani. Pri tem je moral zunanji minister kritično ugotoviti na račun slovenskih veleposlaništev v tujini, da nekateri diplomati niso kos svojim nalogam, s čimer je dal razumeti, da bodo nesposobne zamenjali.

SPET POIZKUSI IZSILJEVANJA

V Sloveniji predstavniki vlade in resorni ministri pogosto optimistično izjavljajo,

da ima država z vsemi sosedni dobre odnose, da je sodelovanje z njimi uspešno in zato od njih ni pričakovati ovir pri vključevanju v EZ. Takšno mnenje sta v zadnjem času nekajkrat ponovila tudi zunanji minister Boris Frlec in minister za evropske zadeve Igor Bavčar. Toda sedaj kaže, da so se za nova izsiljevanja Slovenije odločili v Avstriji. Nemara gre to pripisati tudi notranjepolitičnim potrebam v sosednji državi, kjer bodo 3. oktobra parlamentarne volitve. V okviru izsiljevanj Slovenije najbrž sodijo zahteva korškega deželnega glavarja Jorga Haiderja, naj Slovenija zapre jedrsko elektrarno Krško, akcija skupine članov okoljevarstvene organizacije Greenpeace, ki so 2. septembra na Razdrtem poskušali preprečiti prevoz uparjalnika za JE Krško, in volilni program avstrijske Ljudske stranke, ki jo vodi zunanji minister Wolfgang Schüssel. V njem tudi piše, da bi morala Slovenija pred sprejemom v EZ v ustavi utemeljiti pravice nemško govoreče manjšine na svojem ozemlju. Slovenska vlada do teh dejanj in zahtev doslej še ni sprejela uradnega stališča.

PRIREDITVE OB PRAZNIKU NOVE GORICE

V Novi Gorici in v drugih krajih občine potekajo prireditve v počastitev 9. septembra, praznika občine, ki spominja na čas neposredno po kapitulaciji Italije leta 1943, ko je primorsko ljudstvo začelo vstajo za narodno osvoboditev.

Tudi letos so v spomin na omenjeno dogajanje pripravili bogat in raznolik program praznovanja, ki bodo trajale do 18. oktobra. Zagotovo jih je preveč, zaradi česar marsikatera proslava, ki bi bila sicer pomembna in aktualna, ne bo imela dovolj obiskovalcev. V našem časniku navajamo samo nekatere dogodke. Danes, 9. septembra, bodo v Prvačini odprli novo poštno poslopje, v soboto, 11. t.m., ob 11. uri pa bo osrednja občinska slovesnost ob prazniku, na kateri bodo nekaj posameznikom in organizacijam ter društvom izročili priznanja mestne občine za l. 1999. Najvišje priznanje bo prejel primarij dr. Vasja Klavara iz Splošne bolnišnice v Šempetru pri Gorici, in sicer za dosežke na področju zdravstva, za dolgoletno uspešno delovanje v strokovnih in drugih humanitarnih organizacijah in za dosežke na publicističnem področju. Dr. Klavara je namreč avtor nekaj knjig o prvi svetov-

ni vojni v Posočju in na planotah nad Solkanom. Enako priznanje bo prejel psiholog Bogdan Žorž za dolgoletno delovanje pri organizaciji in izvajanju psihosocialne pomoči ljudem v stiski, zlasti pa za razvoj projekta zunajdružinske obravnave otrok in mladostnikov s težavami v odrasčanju. Med nagrajenci sta tudi Lojze Kobal, duhovnik in glasbenik iz Ravne oz. Grgarja, in Božica Valantič iz Grgarja. Nagrajena bo za prispevek, ki ga je dala za ohranitev Bolnišnice za invalidno mladino v Stari Gori pri Novi Gorici.

V petek, 10. t.m., ob 18.30 uri bodo na pročelju Doma krajevne skupnosti v Solkanu odkrili spominsko ploščo v čast Goriški fronti, ki je nastala po kapitulaciji Italije l. 1943. V nedeljo, 12. t.m., ob 15. uri bodo v Spominskem parku na Trnovem odkrili spomenik Albertu Jakopiču-Kajtimirju, partizanskemu poveljniku, ki je bil tudi načelnik štaba 9. korpusa. O 9. korpusu, t.i. primorskem korpusu, ki je sodeloval tudi pri osvoboditvi Trsta, je izšla knjiga. Avtor je vojaški zgodovinar Zdravko Klanjšček. Predstavitev knjige bo v četrtek, 16. septembra, ob 19. uri v Goriški knjižnici Franceta Bevka.

M.

OB 100-LETNICI ROJSTVA MSGR. VIKTORJA KOSA

BAŠKA GRAPA JE SLAVILA SVOJEGA ČEDERMACA

DORICA MAKUC

V nedeljo, 5. t.m., je Baško grapo še močno obsevalo poletno sonce, kot bi hotelo množici, ki se je zgrnila vanjo, odkriti vso lepoto ožje domovine slavljence msgr. Viktorja Kosa. Rodil se je 4. septembra 1899 visoko pod Rodico, nad Podmelcem, v zaselku Podleskovec. Za stoletnico plemenitega primorskega duhovnika sta pod pokroviteljstvom občine Tolmin in Komna dala pobudo Odbor izgnancev iz Komna in Rihemberka-Branika ter Krajevna skupnost Podmelec. Cerkev Brezmadežne v Podmelcu - dve uri hoda do domačije Kosovih -, v kateri je bil Viktor Kos krščen, je bila premajhna za vse, ki so se prišli s komenskega Krasa, Spodnje Vipavske, Goriškega in daljnega bavarskega Neumarkta prikloniti spomenu sina tega lepega koščka slovenske zemlje. Čudovite, še ne povsem odkrite freske so še posebej opozarjale na zgodovino tega svetišča in spoštljive, obenem ljubeče besede, ki jih je domači župnik Evgen Gantar namenil domačini, "Kuščevemu gaspudu", ter nežno ubrana pesem mladih glasov, ki se je s kora zčila med vernike, vse to je dopolnjevalo našo podobo tega gorskega sveta

Zlata poroka staršev Andreja in Marjete Kos leta 1932

in njegovih ljudi. Na plošči, postavljeni na pročelje cerkve na čast Viktorja Kosa, piše: "Z angelsko roko si nas vodil skoz življenje, Tvoje duše toplota blažila je trpljenje." Podpisani so hvaležni domačini in Komenci. Blagoslovitvi pomnika je sledil na lepo pripravljenem prostoru za cerkvijo uradni del slavlja, ki so ga popelstrili tudi domači pevci iz Kneže in mladi Komenci. Ob komenskem in tolminskem županu je zbranim spregovoril tudi župan mesta Neumarkt Emil Silberhorn, ki je lansko pomlad na Bavarskem pričalkal in spremljal delegacijo primorskih izgnancev ob podelitvi odlikovanja republike Slovenije 88. letnemu nemškemu duhovniku Ludwigu Heiglu. Prinesel je pozdrave me-

ščanov Neumarkta, ki se še vedno radi spominjajo na "Angela taborišča", slovenskega duhovnika in njegovega kaptana Renerja, kako sta v težkem času pogumno, neustrahovano delila usodo s svojimi ljudmi. "Obiski grobov tistih, ki so ostali v moji deželi, govori o tem, da tisti, ki časti mrtve, časti tudi žive. Besede na skupnem pokopališču taboriščnikov, predvsem Slovanov, pa so namenjene nam Nemcem: »Trpljenje in smrt umrlih naj skelita kot opomin v naša srca.« Tako je v svojem nagovoru na množični udeležbi slavlja v Baški grapi govoril neumarktski župan, ki je bil tudi sam Kosov ministrant, ter ob vedno boljšem medsebojnem spoznavanju in združevanju treh mejnikov - Kom-

na, Branika in Neumarkta - videl jamstvo, da se nekaj tako hudega, kot je bilo, ne bo več ponovilo. Na zeleni ploščadi, ob pogostitvi, kakršno znajo pripraviti dobri ljudje, domačini, ki jim ni bilo žal dolgih, tudi napornih opravil, se je razvilo večurno prijateljsko srečanje znancev in ustvarjanje novih prijateljstev, ki bi jih bil še kako vesel "Kuščev gaspud". Drugi del slavlja je potekal visoko nad Podmelcem in Knežo. Množični obiskovalcev sta bili na voljo dve poti: bližja po strmi stezi in nekoliko lažja ovinkasta, ki so jo bili pripravili domači lovci za mestne, gorskega sveta nevajene ljudi. Do Kosovih, ki so tam zgoraj pod Rodico živeli in kmetovali že stoletja, ni nikoli vodila nobena cesta. Vsa zemlja, njive senožeti in pašniki so bili v strminah, vse je bilo treba nositi v koših in na plečih. Danes v Podleskovcu ni več nikogar, sem ter tja opaziš v daljavi še živo gorsko domačijo, okrog katere se na senožetih pasejo črede goveda ali ovac. Skozi vedno bolj divje zaraščen bukov gozd se nam je že od daleč bleščalo belo pročelje domačije Kosovih; bližala se nam je in hkrati odmikala rojstna hiša komenskega dekana. V tem svetu, ki že od otroka zahteva delo in skrb za preživetje, je tudi ljubezen do doma in vse tisto, kar je vezano na pojem dom, globlje, močnejše. Pri Kosovih v Podleskovcu so umno kmetovali in gospodarili: to je opaziti na visoki domačiji in

bližnjih poslopih. Do vseh, ki so se oglasili Pri Kuščevih, so bili gostoljubni in tako tudi ob nedeljskem slavlju, na čast stricu Viktorju, nečaka Andreju in Ivanu nista vedela, kako bi ob pomoči sicer številnega Kosovega rodu pogostila vse, ki so se pridružili družinskemu prazniku. Andrej je prisrčno pozdravil vsakogar in ganjen odkril ploščo na rojstni hiši vzornika njegovega rodu, strica Viktorja Kosa. V bogatem kulturnem programu, v katerem so mladi recitatorji brali spomine posameznikov na velikega dobrotnika in plemenitega duhovnika Kosa in se je pesem domačih fantov s Kneže ubrano zčila s pesmijo mogočnega cerkvenega zborarja iz Rihemberka-Branika, ni bilo na pretesnem prostoru okrog Kosove domačije skoraj predaha. Zamislili smo se v lik Viktorja Kosa, tega velikega primorskega duhovnika, ki je ostal vse do kraja vedrega duha in "Bogu hvaležen za prestano trpljenje, za skrb in ljubezen do dobrih ljudi za vero in upanje trpečih". Saj je v svoji Kroniki zapisal: "Kaj je za človeka pomembno? Najprej to, da je res človeški, nato, da je kristjan in potem vse drugo." In to niso bile samo besede, namenjene za druge. Najprej se je msgr. Viktor Kos tega navodila držal sam. In zato bi verjetno ob velikem nedeljskem slavlju pritrdil nečaku Ivanu, ki je ob spominjanju na strica menil, da bi slednji rekel: "Kaj je tega bilo treba!"

FRANC ZLOBEC BISEROMAŠNIK

Gospod Franc Zlobec bo v nedeljo, 17. oktobra, v Avberu na Krasu daroval svojo biserno mašo, kar pomeni, da je bil v mašnika posvečen leta 1939. G. Franc Zlobec se je rodil leta 1913 v Ponikvah na Krasu očetu Andreju in materi Ani kot osmi otrok, po domače se je hiši reklo Matjaževi. Takrat je bil v Avberu za župnika Karel Lampret. Za Lampretom je Avber prevzel veliki primorski duhovnik in politik Virgil Šček. Mladi Franc je odšel v goriško semenišče, kjer mu je bil spiritual g. Leopold Cigoj. Dne 4. junija 1939 je Franca Zlobca posvetil v duhovnika škof Santin, 11. junija je pel novo mašo v rodnem kraju. Najprej je odšel za župnega upravitelja v Osp, veliko se je družil z g. Jakobom Ukmarjem in g. Ivanom Omerzo. Po drugi svetovni vojni je bil zaprt, nakar je odšel v novo župnijo, in sicer k Sv. Jakobu v Trst, kjer je bil kaplan. Pred desetimi leti je v Avberu daroval zlato mašo, srebrno mašo pa je daroval na Kureščku pri Ljubljani.

Ob visokem življenjskem jubileju je biseromašniku pisal tudi koprski škof Metod Piriš ter mu izrazil prisrčna voščila in najboljšo željo za prihodnost. Zahvalil se mu je za dušnopastirsko delo, ki ga je opravljal bodisi v koprski kot tržaški škofiji.

TRGATEV NA KRASU IN V BRDIH

POLITIČNO OZADJE V ZLOMU TKB

V minulih dneh je začel tržaški italijanski dnevnik *Il Piccolo* objavljati z velikim poudarkom članke o nadaljevanju preiskave o stečaju Tržaške kreditne banke.

Poročal je o novih vidikih preiskave o krachu in nekako razkril "politično" smer v celotni zadevi. Marsikoga je to pisanje, ki so ga nato povzeli tudi drugi, kar presenetilo in mu oživilo spomin na tiste hude tedne, ko je v naši javnosti počila afera TKB. Marsikdo se je spet spomnil vsega tega in se ponovno ozaveščen sprijaznil z dejstvom, da je bil zlom Tržaške kreditne banke gotovo dogodek, ki pomeni bolečo in še nezacepljeno rano za slovensko manjšino v Italiji. Posledice nosimo še danes, saj je krach posredno ali neposredno kot plaz odnesel za seboj v propad še celo vrsto slovenskih uvoznico-izvoznih podjetij, drugih trgovin in obrtnikov ter kmetijskih zadrug. Več sto ljudi je bilo tudi zaradi teh posrednih posledic močno prizadetih, da ne govorimo o moralni škodi, o senci, ki je padla na celotni gospodarski sistem in poštenosti manjšine, saj so mnogi tudi ob tem stečaju posploševali.

Jasno je, da sodstvo sistematično in temeljito nadaljuje svoje delo ter razkriva, kako je prišlo do stečaja slovenske banke in kdo je pri tem kriv. Razkriva pa tudi vpletenost različnih političnih oseb, ki naj bi pri vsej tej zadevi "pomagale". Časopisi pišejo, da so se sodniki s tem začeli ukvarjati, ko so nekateri predstavniki ožjega vodstva TKB-ja spregovorili o poskusih reševanja banke pred komisarsko upravo. Dejstvo je, da je sodstvo odredilo aretacijo bivšega deželnega tajnika Liberalne stranke Franca Tabacca. Nekaj dni kasneje pa se je naenkrat izvedelo, da naj bi sodstvo vpisalo v seznam preiskovanih tudi senatorja Pola svoboščin Giulia Camberja, ki je osumljen podkupovanja ali lažnega izdajanja, češ da je obljubil bančnemu vodstvu posredovanje pri italijanski državni banki, ko se je napovedala komisarska uprava za TKB. Tabacco pa naj bi prevzel podkupnino. V preiskavo je vpleten tudi bivši tržaški občinski svetovalec Liberalne stranke Sergio Trauner. Ob teh so še druge vidne osebnosti, ki so bile tako ali drugače vezane na poslovanje TKB-ja.

Sodstvo želi očitno razkriti vsa ozadja propada banke. Tržaški italijanski dnevnik *Il Piccolo* je med drugim poročal, da želi sodstvo tudi ugotoviti, kako se je poslovanje TKB-ja prepletalo z delovanjem najrazličnejših gospodarskih družb, ustanov in organizacij vsaj enega dela slovenske manjšine v Italiji.

Preiskava se torej nadaljuje in bo, kot vse kaže, tudi razkrila še marsikatero grdo zadevo ter vpletenost tega ali drugega v propad banke, ki je bila manjšini podeljena na osnovi Londonskega memoranduma in ki je gotovo veliko prispevala k njeni gospodarski rasti in razvoju.

VSE ŽIVO V KLETEH IN VINOGRADIH

Začela se je trgatve, letos približno teden dni pred običajnim časom. Vremenske razmere so namreč vplivale na hitrejše zorenje, tako da so grozdje, ki je namenjeno peninam, v glavnem že potrgali, v polnem teku pa je trgatve zgodnejših sort, kot sta sivi pinot in chardonnay. V Istri, a tudi v Miljskih hribih in v Bregu ter v vinogradih, ki rasejo v neposrednem zaledju Trsta kakor tudi pod Kontovelom, Sv. Križem in Nabrežino ter v Brdih in v Vipavski dolini, je torej trgatve že v teku. Pravi višek, ko se berejo glavne sorte, pa bo v drugi polovici meseca; vinogradniki bodo še čakali na pobiranje črnega grozdja.

Pristojne službe, ki spremljajo zorenje v vinogradih, menijo, da bo letošnja vinska letina vsaj za nekatere sorte in lege naravnost odlična. To seveda velja za grozdje, ki je zrastle v malo obremenjenih in primerno oskrbovanih vinogradih. Razlika je očitna, saj je v malo obremenjenih vinogradih sladkorna stopnja za dve, tri ali tudi več stopinj višja kot sicer, grozdje pa ima

tudi bolj izrazito aromo in pravilna razmerja v kislinah ter drugih snoveh, ki so prisotne v njem. Kakovostnejša osnova prispeva k močnejši strukturi mošta in nato vina. Le vina z močno hrbtnico pa so primerna za doseganje višjih kakovostnih in posredno cenovnih razredov.

Vreme je bilo v glavnem naklonjeno razvoju vinske trte in zorenju grozdja, občasna muhavost vremena z vlago in visokimi temperaturami pa je marsikomu zagodila in je vinograde ter posledično pridelek prizadela bolezen. Kdor ni sproti spremljal stanja v vinogradih ter se je zanašal le na pozive pristojnih služb, je marsikje zamudil pravi trenutek za škropljenje, kar pomeni, da bo kakovost takega prizadetega grozdja slabša. V teh primerih bo zato odločilno delo v kleti. Prav od pravilnega vinificiranja, uporabe glivic in nezogibnega žveplanja bo odvisno, ali bo tak mošt postal dovolj dobro vino, da bo primerno zorelo in ohranilo zadovoljivo kakovost.

ITALIJANSKO PRAVO

OLAJŠANA DARILA NEPROFITNIM ORGANIZACIJAM

DAMJAN HLEDE

Prvi člen zakona št. 259 z dne 21. julija 1999 je ponovno odprl rok za registracijo olajšanih brezplačnih prenosov stvari in podjetniških obratov v korist netrgovinskih ustanov ali organizacij Onlus (razen tistih, ki so urejene v obliki zadruge) do naslednjega 30. septembra. Prejšnji rok se je namreč iztekel 31. marca v skladu s 5. členom zakona št. 422 z dne 19.11.1998, ki je do tega datuma podaljšal začetno zapadlost, ki jo je za 30.9.1998 določil 9. člen zakona št. 460/97 o reformi neprofitnih organizacij.

Brezplačni prenos katerekoli stvari (premičnine ali nepremičnine) ali podjetniškega obrata v korist netrgovinske ustanove ali organizacije Onlus je davčno olajšan tako z ozirom na davke na dohodke kot z ozirom na nekatere druge posredne davke. Glede davkov na dohodek omenjene prenos ne povzroča realizacije ali razdelitve povečane vrednosti (it. *plusvalenza*), prejemkov ali znižanih vrednosti (it. *minusvalenze*). Za koristnika "darila" prenos ne bo predstavljal obdavčljivega nepredvidenega prihodka. V zvezi z neposrednimi davki pa je prenos prost od registrskega davka, od davkov na darila in dedovanja, od hipotekarnega in katastrskega davka ter od Invima in njegovega nadomestnega davka. Omenjene olajšave pristojajo pod

pogojem, da obdarovana ustanova v prenosni listini izjavi, da bo darovane stvari neposredno uporabljala pri svoji dejavnosti.

S civilnopravnega vidika se pri teh prenosih srečamo z dvema problemoma, ki olajševalni postopek nekoliko zakomplicirata. V prvi vrsti je tu vprašanje pravnega vzroka prenosa: gre tu za darilni vzrok in torej za pravo darilno pogodbo z vsemi formalnostmi, ki so zanjo značilne, ali gre za nek nedarilni, a kljub temu brezplačni prenos? Zakon govori dobesedno o "brezplačnih prenosih". Po vsej verjetnosti pa so vanj vključeni tako eni kot drugi primeri. Po eni strani bo torej gotovo olajšan prenos, ki bo izveden s pravo darilno pogodbo (takrat ko gre za pravi darilni vzrok - *animus donandi*), po drugi strani pa tudi tisti, ki bo sklenjen z atipično pogodbo brezplačnega prenosa. Najverjetneje bodo najbolj pogosto sklenjene prav te druge pogodbe, saj je namen olajševalne zakonodaje, o kateri teče tu beseda, ureditev premoženjskega stanja netrgovinskih ustanov in organizacij Onlus. Gre namreč za to: v preteklosti (do leta 1985) na združenja npr. ni bilo možno neposredno nasloviti lastništva ali druge stvarne pravice nepremičnin; z ozirom na podjetniško dejavnost združenj ni bilo nobene okvirne zakonodaje. Zaradi vsega tega se je dogajalo, da so upravitelji teh združenj us-

tanavljali še neke vzporedne (večkrat nedejavne ali celo fiktivne) družbe, na katere so naslavljali nepremičnine ali celo podjetja, ki so potem delovala v službi združenj samih. Sedaj se je zakonodaja v dobri meri spremenila in združenja so lahko tako lastniki nepremičnin kot tudi neposredni nosilci podjetniških dejavnosti, ki so v službi svojih statutarnih ciljev. Namen omenjene olajševalne zakonodaje je prav v tem, da se tiste stvari in podjetja, ki so bila v prejšnjih desetletjih preložena na združenjem vzporedne družbe, podjetja, osebe, sedaj lahko vpišejo neposredno na združenja sama. Listine, s katero se izvede ta prenos, pa ne moremo imeti za darilno pogodbo, ker njen vzrok ni darilni, ampak je davčno olajševalni (vzrok je v zakonu, ki je predvidel to olajševalno možnost).

Obstaja, kot smo napovedali, še en problem: člen 786 civilnega zakonika, ki pravi, da darila v prid neprizanim ustanovam niso učinkovita, če v enem letu obdarovana ustanova ne zaprosi za javno priznanje (člen je kljub debatam, ki so sledile zakonu Basanini, ostal še vedno v veljavi). To bo seveda oviralo uspešnost olajševalne zakonodaje, saj si bo redkokatera ustanova zavezala roke z javnim priznanjem samo zato, da bi lahko učinkovito sprejela darilo. Morda pa je izhod iz te zagate prav v zgoraj razčlenjeni razdelitvi, upoštevajoč katero bi čl. 786 veljal samo za prava darila, ne pa tudi za nedarilne brezplačne prenose.

KRAŠKA GORSKA SKUPNOST

SLOVENIJA

OBVESTILO KMETIJSKIM PODJETNIKOM

D.Z. št. 35 z dne 31. 10. 1987 - *Ukrepi za razvoj gorskih območij* predvideva dodelitev prispevkov posameznim ali združenim kmetijskim podjetnikom za razvoj kmetijstva in povečanje dohodka kmečkih gospodarstev.

Predsednik Kraške gorske skupnosti Mario Lavrenčič s tem v zvezi obvešča, da za prispevke lahko zaprosijo tudi kmetijski podjetniki, ki niso vpisani v Register kmetijskih podjetnikov za posege za razvoj žlahtnih kultur, živinoreje in za nakup opreme ter realizacijo struktur za proizvodnjo, zbiranje, predelavo in prodajo lokalnih proizvodov. Prošnje, napisane po posebnem vzorcu, ki ga je pripravila KGS, je treba predstaviti na tajništvo gorske skupnosti do vključno 24. septembra letos.

Vzorci za prošnje in druge informacije lahko zainteresirani dobijo v uradih Kraške gorske skupnosti v Sesljanu št. 54/D (Občina Devin-Nabrežina).

OB ZAČETKU TRGATVE PRIMER KMETIJSKE ZADRUGE V ZALOŠČAH

V vinogradniško-vinarskih območjih na Primorskem, so začeli trgati zgodnje sorte grozdja. Prvi so kot običajno bili v Slovenski Istri, manjše količine letošnjega pridelka pa sta prevzeli tudi vinski-predelovalni kleti v Vipavi in na Dobrovem v Goriških Brdih.

Na splošno pričakujejo dober in kakovosten pridelek, zlasti v primeru, da bo še nekaj dni trajalo sončno in toplo vreme. Pridelovalce seveda predvsem zanimajo odkupne cene grozdja, ki pa še niso določene. V vipavski kleti denimo grozdje začasno plačujejo od 60 do 200 tolarjev za kg. Na odkupne cene neugodno vplivajo precejšnje zaloge neprodanega vina iz prejšnjih let, ki jih imajo večje kleti in tudi posamezni pridelovalci v svojih kletih. Zastoj prodaje vina na načine, ki bi bili pregledni in tudi obdavčeni, je očitno, na trgu pa narašča tudi konkurenca vin iz tujih držav.

Pomemben in izviren prispevek razvoju vinogradništva in vinarstva daje Splošna kmetijska zadruga Zaloščan v Zaloščah v sosednji Vipavski dolini. Že od ustanovitve pred skoraj desetimi leti jo sestavljajo samo trije člani, kar je edini primer v Sloveniji. To so Joško Saksida, predsednik in direktor zadruge, Davorin Slejko in Anton Slejko. Začeli so skoraj praznih rok, brez večjega znanja in brez prostorov in opreme za predelavo grozdja oz. za pridelovanje vin. Le volje in ljubezni do vinogradništva in vinarstva jim ni manjkalo. V svoji kleti, ki jo še posodablajo in širijo, prevzema in predeluje zadruga pridelek šestnajstih vinogradnikov z območja Zalošč, ki jim grozdje tudi redno in brez zaostankov plačuje. Lani je npr. ta zadruga prevzela skoraj 133 tisoč kg grozdja in iz njega proizvedla 96 tisoč litrov vin, največ tistih vrhunskih kakovosti. Njihov veliki

dosežek so vrhunska vina blagovne znamke de Adami. Ime je dobila po jezuitu francoskega ali italijanskega rodu, ki je v 16. stol. živel v zdaj že opuščnem samostanu. O tem jezuitu v Zaloščah še zmeraj spletajo zanimive zgodbe, njegov lik pa so upodobili na prostoru pred domačo cerkvijo.

Člani zadruge pod vodstvom Joška Saksida so preveč skromni, zatrjujejo, za nastope v javnosti. Zaradi tega ni veliko tistih, ki vedo, da je zadruga v desetih letih obstoja za svoja vina na mednarodnem sejmu vin v Ljubljani in na kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni prejela blizu 100 zlatih in srebrnih medalj. Samo na letošnjem sejmu v Gornji Radgoni je zadruga iz Zalošč dobila šampiona kakovosti za arhivsko vino vrste merlot iz l. 1990. To vino je bilo razglašeno tudi za prvaka svoje kategorije v letu 1999. Za nekatere druge vrste vin pa so Zaloščani na sejmu dobili 5 zlatih medalj, 8 srebrnih in dve bronasti. Nedavno so prvi na Primorskem proizvedli tudi rdeče penče vino iz grozdja vrste barbera. Namenjeno naj bi bilo praznovanju jubilejnega leta 2000.

EDEN NAJTEŽJIH ODSEKOV

DOLOČILI TRASO AVTOCESTE OD RAZDRTEGA DO VIPAVE

Slovenska vlada je prve dni septembra sprejela odlok o lokacijskem načrtu za okoli 15 km dolg odsek avtoceste Razdrto-Vipava. Traso so usklajevali več kot dve leti in pol, pri čemer je imel veliko pritržkov tudi občinski svet v Vipavi. Oviro so predstavljali tudi nekateri vojaški objekti, ki jih bo trasa avtoceste obšla.

Po odločitvi vlade bo Državna družba za avtoceste lahko zaprosila Ministrstvo za okolje in prostor za izdajo e-notnega dovoljenja za gradnjo. Na podlagi tega se bo začel odkup zemljišč za gradnjo. Cestni odsek od Razdrtega do Vipave je eden najtežjih v celotnem sistemu slovenskega omrežja. Rok graditve je konec leta 2002, stroški gradnje pa bi znašali 32 milijard tolarjev. Del naložbe bodo financirali tudi iz italijanskega brezobrestnega kredita v znesku nad 90 milijard lir, ki ga je italijanska vlada odobrila že pred leti.

M.

NOGOMET / PRVA AMATERSKA LIGA

CILJ DOBERDOBCEV JE OBSTANEK V LIGI

IGOR COTIČ

Člani doberdobske Mladosti bodo po napredovanju, ki se je ujemalo s 30-letnico obstoja domačega društva, v letošnji sezoni nastopali v prvi amaterski ligi, kar je doslej največji društveni uspeh.

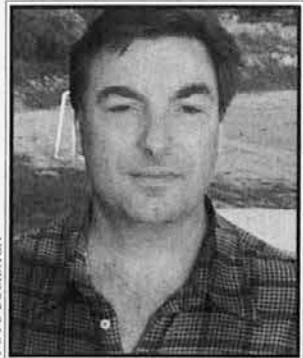

FOTO: BUMBACA

Da bi bili kos velikemu izzivu, so si odborniki takoj zavili rokave in poiskali primerne okrepitve v igralnem kadru, tako da vadi novopečena skupina igralcev s polnim ritmom tehniko in taktične poteze, ki jih skuša udeležiti na turnirjih in v deželni pokalu. Sodeč po trudu, ki ga vlagata tako odborniki kot igralci kader v dosego glavnega cilja, to je obstanka v ligi, bi uspehi tudi v prihodnji sezoni ne smeli izostati.

Predsednik Mladosti Aldo Todde (na sliki) je pred startom prvenstva optimist: "Mislim, da je obstanek v ligi dosegljiv. Lansko ogrodje moštva smo ojačili s prihodom Davida Visintina, Fabia Samba in Robija Mora. V ekipo smo vključili tudi mlada Dimitrija Devetaka in Martina Bagona, da bi si nabrala čimveč izkušenj. V napadu smo potrdili zaupanje igralcem minule sezone, moštvene moči pa smo okrepili predvsem na sredini igrišča, tako da bo izkušeni trener Ghermi s svojo posadko mirno priplul v pristan.

Katera moštva se bodo po vašem mnenju potegovala za napredovanje?

Menim, da bosta glavna protagonist prvenstva San Canzian in Pro Romans, saj razpolagata obe moštvi z dobro organizacijsko strukturo in bogatim izborom igralcev.

Kaj pa finančni vidik?
Dobiti ustrezen denarni priliv ni lahka zadeva, saj deluje v našem okolju veliko nogometnih moštev, industrijskih obratov pa je malo; zaradi tega smo znatno omejili svoje kupne ambicije in štedimo z denarjem, kolikor je le mogoče. Za reden potek delovanja pa se moramo zahvaliti domači Zadrugi kreditni banki in številnim obrtnikom, ki nam s finančnimi prispevki omogočajo nastopanje v raznih prvenstvih. Finančno nas podpirajo tudi številni navijači, ki so zelo zvesti, saj spremljajo moštvo tako na domačih tekmah kot na gostovanjih.

Je delo z mladimi dobro začrtano?

Skupino štirinajstih cicibanov vodi trener Franko Peric, začetniki, ki nastopajo v Doberdobi, in to v okviru sodelovanja z Juventino in Sovod-

njami, pa sledijo strokovnim navodilom Darja Frandoliča. Z delom, ki poteka na mladinskem področju, sem zelo zadovoljen, saj vsako leto zrastejo dobri nogometaši. Ti se že mladi uveljavijo tudi v članskih ekipah.

Katere naloge mora opravljati predsednik nogometnega društva v našem okolju?

Predsedniška funkcija zajema tu pri nas široko paleto del: od iskanja sponzorjev, urejanja računov do opravljanja vzdrževalnih del na igrišču, kar seveda zahteva veliko prostega časa. K sreči mi pri vseh teh opravilih pomagajo številni odborniki in navdušenci, ki rade volje poprimajo za delo tako iz veselja kot iz ljubezni do nogometa.

PRVA AMATERSKA LIGA

Seznam igralcev, ki bodo branili društvene barve v sezoni 1999/2000: Sandi Gergolet, Dimitrij Devetak (vratarja), Emanuele Sanzo, Andrea Zin, Adriano Fontana, Alessandro Kobal, Giovanni Pellicani, Robi Moro (obramba), Fabio Sambo, Christian Gorian, Davide Visintin, Sergio Manià, Stefano Croci (sredina igrišča), Alessandro Vittorelli, Peter Gergolet, Matej Ferletič, Stefano Caiffa (napad).

NAMIZNI TENIS

EKIPA LINZA OSVOJILA 17. KRAŠKI POKAL

FOTO: EROMA

V soboto, 4., in v nedeljo, 5. t.m., je v športno-kulturnem centru v Zgoniku potekal mednarodni namiznoteniški turnir za 17. Kraški pokal. Letošnja izvedba je bila še posebno slovesna, saj se je ujemala s praznovanji ob 30-letnici Športnega kluba Kras, ki turnir tudi prireja.

Srečanja, ki je bilo na visoki kakovostni ravni, se je udeležilo osem ekip: poleg dveh Krasovih (Generali in Avalon) še šest: Erdgas Froschberg (Avstrija), Duga Resa (Hrvaška), Szekszard (Madžarska), Tramin (Italija), Kajuh Ljubljana (Slovenija) in Banik Havirov (Češka). 17. Kraški pokal je po izenačenem boju osvojila avstrijska ekipa Erdgas Froschberg iz Linza, ki je v nedeljskem finalu premagala Kras Generali (v postavi Wang Xue Lan, Jelena Abaimova in Vanja Milič) z izidom 4:2. Tretje mesto je osvojila Duga Resa, druga Krasova ekipa, Kras Avalon (v postavi Daša Bresciani, Martina, Nina

in Katja Milič), pa je zasedla osmo mesto. Pred turnirjem za 17. Kraški pokal pa je Kras Generali v petek, 3. t.m., na domačem zgoniškem igrišču izbojeval zmago nad portugalsko ekipo Madeira Funchal s 4:1. Tekma je bila veljavna za pokal ETU Nancy Evans Cup, Krasovke, v postavi Jelena Abaimova, Wang Xue Lan ter Katja in Vanja Milič (na sliki ekipa) pa so zmagale brez večjih težav. To je bil tudi krstni nastop za novo Krasovo igralko, Rusinjo Jelena Abaimovo, ki pa je bila ob tej priložnosti precej živčna (prvič je zaigrala v še povsem neznanem okolju), poleg tega pa je še imela nekaj smole, tako da je morala prepustiti točko nasprotnici. Vsekakor, po izjavah trenerja Krasa Generali Ge Ke Kuanga in športnega vodje Sonje Milič, Abaimova potrebuje še nekaj časa, da se vključi v novo okolje in da si pridobi večje izkušnje na mednarodni ravni.

ZAMEJSKI ŠPORT NA INTERNETU

<http://www.slosport.org>

To je naslov nove strani na internetu, ki je posvečena slovenskemu športu v Italiji. Pobudnik in urednik strani - ki nosi naslov *Slovenski šport v Italiji* - je časnikar in športni delavec Branko Lakovič. Spletna stran je še v poskusni fazi, saj bo urejanje vseh podatkov trajalo približno mesec dni, a že sedaj je na voljo uporabnikov več zanimivih podatkov. Tako se na strani lahko seznanimo z zgodovino Južnega Sokola do prve svetovne vojne, na voljo so najosnovnejši podatki o Združenju slovenskih športnih društev v Italiji in o večini naših športnih društev ter podatki o naših reprezentantih pa tudi o trenerjih državnih reprezentanc in o slovenskih prvotigaših. Stran prinaša tudi aktualnejše dogodke iz športne dejavnosti Slovencev v Italiji. Na voljo je torej nov pripomoček za vse tiste, ki se zanimajo za naš šport. Da bo spletna stran čim bogatejša, pa si Lakovič seveda pričakuje sodelovanje društev in posameznikov.

12. MARATON PRIJATELJSTVA

Kolesarski klub Adria iz Lonjerja in kolesarsko društvo Radenska Rog iz Ljubljane prireja v nedeljo, 12. septembra, 12. kolesarski Mednarodni maraton prijateljstva, ki se ga vsako leto udeležuje več stotin ljubiteljev kolesarstva iz Italije in Slovenije. Start ob 9.30 na Viču pri Ljubljani; proga: 95 km, Ljubljana-Vrhniko-Postojna-Senožeče (postanek)-Fernetiči-Bazovica-Lonjer. Prihod: okrog 13. ure. Predprijava in informacije na sedežu KK Adria, Lonjer 269, v večernih urah. Prijave na licu mesta od 7.30 dalje.

SLOVENIJA

KRITIČEN GLAS Z BOVŠKEGA

VEČINA IZSELJENIH ŠE BREZ DOMA (1)

MIRAN MIHELIC

Popotresna obnova v Posočju je za nekatere že preteklost, za druge pa razlog za vedno večji obup. Za tiste, ki so imeli le malo poškodb, in tiste, ki so prebivali ob vsem vidnih regionalnih cestah, je bilo v glavnem že poskrbljeno ali pa bo kmalu.

panje in obup; stopnjujeta pa se tudi zato, ker so razna obvestila o uspešnem poteku obnove Posočja le pavšalna, medtem ko najhujše prizadeti zama čakajo rešitve na konkretna vprašanja. Včasih se sami napotijo trkat od vrat do vrat, kjer pa prejemajo uradne razlage z otrplih obrazov, saj so prav tako na napačnih naslovih naveličani odvečnega "sitnarjenja", kateremu vzroka niso oni zakuhal. Medtem pa doslej tudi za javno objavo ni bilo mogoče dobiti uradne primerjave, kako potekajo dela glede na terminski plan, iz česar bi bilo možno ocenjevati načrtovana napredovanja sanacije. Tisti, ki menijo, da so bili po krivici zapostavljeni in da so jih prehiteli manj potrebni, bi tako

morda zvedeli, da to ni res in bi "dali mir" ali pa da sum ustrezno resnici.

S težavo je vendarle mogoče zbrati nekaj neuradnih podatkov o številu družin, ki čakajo na sanacijo svojih poslovnih prostorov. Daleč največ prizadetih je na Bovškem med tistimi, ki so oddajali turistične sobe ali apartmaje. Samostojni podjetniki in obrtniki so bili deležni vsaj nekaj pomoči od svojih združenj, s čimer so krili prve izgube zaradi prekinjenega poslovanja. Ni pa znano, da bi kdo poskrbel za omenjeno dopolnilno turistično dejavnost.

Tudi na občinah dobivajo od Državno-tehnične pisarne le redno poročilo o opravljenem delu brez primerjav o napredovanju v skladu z o-

perativnim planom. Tako je iz zadnjega takšnega sporočila medijem razvidno le, da je do 30. julija 1999 Državno-tehnična pisarna Bovec-Kobarid izdelala 2.386 elaboratov za prigraditev del in projektnih nalog, pridobljenih 1.413 odločb za gradbeno dovoljenje in prigraditev del, sklenjenih 916 tripartitnih gradbenih pogodb, podpisanih 1.271 vlog za dodelitev sredstev državne nepovratne pomoči in zaključnih izvedb del na 587 objektih. Iz teh podatkov ni mogoče narediti primerjav o odstopanjih od predvidenih izvedb. Tako slovenska javnost ne more dobiti predstave o poteku obnove. Iz nobenega javnosti dostopnega vira doslej še ni bilo možno dobiti pojasnil o tem, zakaj se obnova časovno odmika. Zato krožijo med prizadetimi le ugibanja o pomanjkanju sredstev, večkrat spremenjenem terminskem planu, vse večjem razkoraku med zapisom in neuradnimi tolmačenji zakona, čakanju na pripravo amandmajev, nemoči lokalne skupnosti in Logističnega centra oz. Sveta za razvoj Posočja pri pravi terminskega plana...

Mnogim ni jasno, zakaj se na nekaterih objektih, ki naj bi bili po zakonu med prioriteta, ni dokončala še niti projektna dokumentacija, medtem ko poteka sanacija v neposredni bližini na objektih, ki bi morali priti na vrsto po razrešitvi stiske najpotrebnejših. Dogaja se tako, da je bil saniran tudi objekt, kate-rega lastnik pred potresom sploh ni bil vseljen v hišo itd.

POSLOVNA DEJAVNOST NA STRANSKEM TIRU

Tisti, ki oddajajo turistične apartmaje ali sobe, ne zgubljajo le dohodka, ampak po dveh mrtvih sezonah tudi goste in bodo morali začeti vse znova. Jasno je, da ne bo sredstev za razvoj in nadaljnjo širitev dejavnosti, tako za širitev v družinsko podjetje, ki bi zaposlovalo mlade družinske člane. Ti se iz teh krajev praviloma izseljujejo ali pa po novi popotresni modi ostajajo in se sprijaznijo z priložnostnimi gradbenimi deli "zavoda". Tako se navajajo na kronično brezdelje in delomrznost "vsakdanjega zgodnjega vstajanja". To pa je še najhujše.

Da je ostalo pri sanaciji tistih domov, ki oddajajo turi-

stične sobe in apartmaje, je razvidno že samo iz podatkov turistične agencije Avri-gov, ki oddaja te kapacitete v imenu bistveno manj kot polovice tukajšnjih sobodajalcev. Tudi to sezono še ni uspelo sanirati turističnih sob in apartmajev okoli tridesetim sobodajalcem (okoli 140 ležišč), s katerimi imajo dolgotrajno sodelovanje. Na raznih delih Bovške so izseljeni občani še vedno nameščeni v 156 apartmajih po dokaj nižji ceni od tiste, ki velja v času turistične sezone. Ta podatek pove, da je tukajšnja turistična ponudba šibkejša še za to število. Koliko pa je bilo takšne ali drugačne poslovne škode, pa še ni nihče objavil.

Toda ta zamolčana dejstva so normalno stanje že od planiranega gospodarstva, zato niti časnikarji o tem ne poizvedujejo, kaj šele tisti, ki tega ne smejo po službeni dolžnosti.

Oh, zlati časi, kam hitite in Slovence še vedno, in to kljub osamosvojitvi, nevarno odnašate v nepovratnost, če ne bomo izstopili v čas samozavedanja! Zato solirati v pridobivanju informacij ni tako lahko.

DALEJE

15

ČETRTEK
9. SEPTEMBRA
1999

NA PREDVEČER SLOVESNEGA BLAGOSLOVA

V VIPAVI NOVA STAVBA ZA ŠKOFIJSKO GIMNAZIJO IN MALO SEMENIŠČE

16

ČETRTEK
9. SEPTEMBRA
1999

V soboto, 11. t.m., ob 15. uri bo slovesen blagoslov nove stavbe škofijske gimnazije in malega semenišča v Vipavi. Stavbo, ki je sodobna, prostorna in povsem nova, bo blagoslovil koprski škof Metod Pirih. Ob blagoslovitvi bo potekal tudi kulturni program.

Novo stavbo, v kateri bo odslej škofijska gimnazija v Vipavi, so predstavili na tiskovni konferenci v Vipavi 7. t.m., na kateri so spregovorili rektor vipavske gimnazije mag. Vinko Lapajne, ekonom koprške škofije Mohorčič, direktor gradbenega podjetja Primorje iz Ajdovščine, ki je v enem letu zgradilo stavbo, inž. Franc Črnigoj, vipavski župan mag. Ivan Princes ter mag. Božo Rustja, ki je srečanje s časnikarji tudi vodil.

Vsak govornik je s svojega zornega kota osvetlil gradnjo in pomen vipavske škofijske gimnazije in vsi so si bili edi-

ni v tem, da je gimnazija vse-slovenskega pomena, izjemnega pomena pa za Vipavsko dolino in Vipavo. Rektor Lapajne je povedal, da se bo vsako leto v vipavski škofijski gimnaziji šolalo do 240 dijakov, ki bodo pretežno vsi iz Primorske. Za tiste, ki se bodo vpisali v vipavsko gimnazijo iz bolj oddaljenih krajev, pa bo v dosednji stavbi malega semenišča in gimnazije nad Vipavo sodobno preurejen dijaški dom, in to tako za fante kot tudi za dekleta. Del stare stavbe v nekdanjem semenišču bodo posodobili, tako da bo lahko dijaški dom sprejel do 80 dijakov in dijakov. Denar za okrog šest milijard lir vredno naložbo, v katero pa ni všteta notranja oprema, je koprška škofija zbrala med verniki in drugimi dobrotniki - država ni dala za šolo niti tolarja.

"Želimo in hočemo ostanj majhna šola, tako da bi bila v vsakem letniku največ po dva razreda, se pravi skupnih o-

sem razredov, ker je koprška škofija najmanjša v Sloveniji in tudi zato, ker smo odraz dejanskega stanja prebivalstva na Primorskem. Na žalost tudi na Primorskem rdnost upada iz leta v leto," je dejal rektor Lapajne, ki je še dodal, da so se pri gradnji šole držali najsodobnejših standardov, in to tudi zato, da bi šola "zadilhala" z okoljem in dijakom pustila "dihati". Vsi skupaj pa so se zahvalili tudi vipavskemu županu, ki je imel posluš za potrebe šole. Rektor Lapajne je tudi povedal, da je globoko hvaležen direktorju gradbenega podjetja Primorje, ker je imelo posluš za graditelja. Direktor Črnigoj je k temu pristavil: "Radi smo pomagali in to predvsem zato, ker je prav, da kot domače, ajdovsko podjetje, pustimo pečat tudi v naši, Vipavski dolini, kajti zavedamo se pomena šole in ugleda, ki ga je šola imela in ga še vedno ima."

JUP

SOLIDARNOSTNA
AKCIJA KARITAS

DA BO KORAK V ŠOLO VESEL

Škofijska karitas Koper je v juniju začela z zbiranjem sredstev za nakup šolskih potrebščin otrokom iz socialno šibkih družin. V začetku avgusta je Odbor za materialno pomoč priskrbel 6.000 zvezkov, 1.000 map in 4.000 paketov vložnih listov. Tistim družinam, ki jim je bila potrebna izdatnejša pomoč, je bil v knjigarnah omogočen še dodaten nakup za vsakega otroka.

Pomoč so prejele družine, ki preko Karitas tudi med letom prejema pomoč v hrani ali oblekah. Ponujena je bila tudi družinam z večjim številom šolarjev in večina jo je s hvaležnostjo sprejela. Tako je po prvih podatkih prejelo pomoč 1.017 šolarjev iz 386 družin. Poleg tega so temu paketu dodale svoj prispevek tudi dekanije in župnijske Karitas. Nekatere so plačale položnice za učbenike, druge so otrokom kupile športne copate, nekatere šolske torbe in tudi skladišča Karitas so že sprejela in tudi oddala, sicer rabljeno, vendar dobro ohranjeno otroško garderobo.

V septembru prihajajo na odbor za materialno pomoč večinoma prošnje, ki jih pošiljajo posamezniki, šole, centri za socialno delo in drugi, in kjer predlagajo pomoč za vse leto, tako za plačilo šolske prehrane, dijaškega doma itd. Škofijska Karitas na te prošnje odgovarja po svojih zmogljivostih, tako v obliki "posvojitve na daljavo" kot tudi iz darov dobrih ljudi. V letošnjem letu je tudi Fiho (Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij Slovenije) prispevala v ta sklad. Na Karitasu se še v istem otrok in njihovih staršev zahvaljujejo vsem, ki so in bodo še prispevali svoj dar.

PRIHODNJO NEDELJO

PRED REFERENDUMOM O PREIMENOVANJU VIPAVSKEGA KRIŽA

V nedeljo, 12. septembra, bo v občini Ajdovščina referendum o imenu naselja Vipavski Križ. Občinski svet je sprejel odlok o preimenovanju in določil, da kraj spet dobi nekdanji naziv, to je Sveti Križ. Nasprotniki tega so v odgovoru zbrali dovolj podpisov in z njimi zahtevali, da o preimenovanju na referendumu odločijo volivci. Volivcev, ki bodo imeli pravico odločati o imenu kraja, je v občini skoraj 14 tisoč.

Glede preimenovanja obstaja troje stališč. Bratje kapucini iz kapucinskega samostana, ki so predlagali ponovno uvedbo imena kraja, ki ga je oblast leta 1955 iz ideoloških in političnih razlogov preimenovala v Vipavski Križ, pravijo, "da so s svojim predlogom želeli dobronamerno spomniti predvsem na veličino kulturne dediščine kraja, ki jo je še posebej zaznamoval naš brat kapucin Janez Svetokriški (1647-1714)".

Predlogu za preimenovanje nasprotuje t.i. *Iniciativni odbor za ohranitev imena Vipavski Križ*, ki zanika, da bi ime Sveti Križ imelo globljo in bogato tradicijo v zgodovini tega naselja. Ob njegovem delovanju so se v nekaterih ljubljanskih sredstvih obveščanja pojavile polresnice in laži o nekaterih svetokriških patricijih kapucinih, s čimer "si je Iniciativni odbor izpodkopal lastno legitimnost in tako postal motno ogledalo demokratične civilne družbe za dosednjega občega dobrega".

V začetku tega meseca pa se je javnosti predstavila skupina *Prijatelji Svetega Križa*, privržencev preimenovanja. Vo-

di jih Mirko Kovač iz Lokavca pri Ajdovščini. Ta skupina je v muzeju v Lokavcu pripravila razstavo knjig iz najrazličnejših obdobij, zemljevidov, raznih dokumentov in drugega gradiva, kjer je povsod zapisano ime Sveti Križ. Sveti Križ je zapisan tudi na znamenitem Kozlerjevem zemljevidu slovenske dežele iz leta 1853. Celotna vojska nekdanje Jugoslavije je upoštevala ime kraja, saj je na njenem zemljevidu iz leta 1967 zapisan tudi Sveti Križ. Razstava v krajevnem muzeju v Lokavcu ima dokumentarno vrednost, zaradi česar si jo velja ogledati. Prijatelji Svetega Križa so prikaze z razstave povzeli v posebni zbirki, ki jo bodo do opredeljevanja naslednje nedelje razdelili okoli 6.000 družinam v občini.

V besedilu, objavljenem v zbirki, avtorji opozarjajo, da *Prijatelji Svetega Križa* ni za spreminjanje imen brez razloga in utemeljitve. "Ime tega lepega kraja naše Vipavske doline želimo ohraniti takšno, kot so ga nam ohranili naši predniki. Ponavljamo, da je kraj stoletja nosil ime Sveti Križ, kar pričajo vsi zgodovinski dokumenti, stare razglednice, zemljevidi, krajevne tabele (gl. sliko) in drugo. Evropa pozna Janeza Svetokriškega in ne Janeza Vipavskega. Sveti Križ je dobil ime po cerkvi. Prvotna cerkva je v tem naselju stala že v 4. stoletju. Latinsko ime *Villa Crucis* pomeni Pristava pri Križu, ne pa križišče, kot pravijo nasprotniki preimenovanja. Tisti, ki zahtevajo Vipavski Križ, nimajo zgodovinskih dokazov. Za dosednjega cilja uporabljajo celo podtikanja in laži o kriških kapucinih in njihovem mecenu dr. Breschiju iz Italije."

Člani skupine *Prijatelji Svetega Križa* v dneh pred nedeljskim referendumom tudi poudarjajo, "da ime kraja ni politično vprašanje, tudi ne stvar vere, ampak vprašanje našega spoštovanja preteklosti in naših prednikov. Gre skratka za spoštovanje slovenskih korenin Vipavske doline in vrednot, na katerih je zgrajena Evropa".

M.

S 1. STRANI

OB ZAČETKU ŠOLSKEGA...

A žal se igrivi moment osvajanja učne snovi v glavnem ohranja v osnovnih šolah, sicer pa v teku šolskih let vzgojno-izobraževalni proces (iz objektivnih in subjektivnih razlogov) postaja vse manj razgiban, dijaki čedalje manj intelektualno živahni in dejavni, njihovo znanje pa bolj papirnato kot življenjsko. Mnogi mladi zapadajo pasivnosti in brezbrzičnosti, ki se odražata tudi na drugih ravneh vsakdanjega življenja, od jezikovne nemarnosti do skromne kulturne angažiranosti ali manjšega zanimanja za tisk, gledališče.

Šolniki resda tarnamo o tem in onem, vendar je italijansko šolstvo v zadnjih letih doživelo vrsto sprememb, reform - ali bolje rečeno - pretresov, ki tako ali drugače prizadevajo učni kader. V splošnem se zaradi demografskega upada krčijo delovna mesta, delovni urnik se podaljšuje s sejami, izpopolnjeval-

nimi tečaji in načrtovanjem, pri čemer pa se čedalje bolj poudarja birokratski vidik, ki seveda razžira energije, ki bi jih šolniki lahko usmerjali v kvalitetno delo v razredu. Šolniki večkrat opravljajo svoj poklic v neprimernih, neustrezno opremljenih prostorih, supleni brez vsakršne gotovosti in večkrat brez plač. Tako učenci tudi kak teden po začetku šolskega leta nimajo še nekaterih profesorjev, včasih pa se ti zamenjujejo še pozno po začetku pouka zaradi birokratskih zapletov in napak.

In v takem vzdušju se že vrsto let, seveda z nekaterimi pozitivnimi novostmi - kot lanska obnovitev, izpopolnjevalnih štipendij v Sloveniji, redni in izredni natečaji, porast vpisov na Goriškem - pri nas odpirajo šolska vrata. Tedaj se medijska pozornost za kratek čas preusmeri k šolskim temam, nato pa teče spet vse po starem.

Poglavito se mi zdi postaviti šolsko problematiko v ospredje, jo vsestransko osvetliti s sodelovanjem vseh komponent, ki so soudelež-

ne v šolskem življenju, nato pa smotno začrtati smernice delovanja v kratkoročnem in dolgoročnem smislu. Vem pa, da se pri vsakem odgovornejšem koraku nehajo neke splošne ugotovitve in da se pojavljajo čeri zelo različnih pogledov na manjšinsko šolsko stvarnost, kar upravičeno razburja duhove.

Tedaj se porajajo mučna vprašanja o zapiranju šol, o številu učencev, o rabi jezika, o otrocih iz italijanskih družin, o narodnostni vzgoji v slovenskih šolah, vprašanja, na katera so potrebni nedvoumni odgovori. Kajti vsakršno izobraževanje v slovenskih šolah v zamejstvu mora sloneti na jasnih in trdnih temeljih: na poudarjanju narodnih vrednot in simbolov, na dobrem znanju slovenskega jezika, na spoštljivem odnosu do slovenske zgodovine, literature, umetnosti in kulture sploh, ki naj ga oplaja svetovljanstvo intelektualne odprtosti.

Vsem dober začetek in še boljši konec šolskega leta!

DVA PORAZA NEMŠKE SPD

Na nemških državnozbornih volitvah 27. septembra lani je socialdemokratska stranka prejela nekaj nad 41% glasov in je za kanclerja bil izvoljen Gerhard Schröder. Po 16 letih je mesto kanclerja izgubil krščanski demokrat Helmut Kohl, četudi je imel za seboj uspeh, o katerem so Nemci še pred nekaj leti le sanjali: zedinjenje obeh Nemčij. Gerhard Schröder in njegova socialdemokratska stranka, pa sta doživela poraz v nedeljo, 5. t.m., ko še ni poteklo eno leto od lanskega zmagoslavja. Na deželni volitvah na Brandenburškem in v deželi Saar so socialdemokrati v primerjavi s prejšnjimi deželni volitvami nazadovali za 14,3% oz. 5%, medtem ko je CDU (meščanski demokrati) napredovala za 7,5 oz. 6,9%. Na Brandenburškem bodo najbrž sestavili l.i. "veliko koalicijo" SPD in CDU, torej obeh največjih stank, medtem ko bo v deželi Saar po vsej verjetno-

sti zavlada CDU, ki ima absolutno večino v deželnem zboru, ker zeleni niso prekorčili praga 5%. Da pri nemških socialdemokrati nekaj ni v redu, so junija letos pokazali izidi evropskih volitev. SPD je prejela le 30,7% glasov, medtem ko sta CDU in bavarska CSU prejeli kar 48,7%.

Zanimivo je, da je na Brandenburškem v nedeljo prekorčila prag 5% glasov in prvič dobila predstavnike v deželnem zboru skrajno desna Zveza nemškega naroda (Deutsche Volkunion - DVU). Zbrala je 5,9% glasov. Brandenburška je del ozemlja nekdanje komunistične Vzhodne Nemčije. Prvič je ta stranka dosegla uspeh na deželni volitvah na Saškem. Stranko je leta 1971 ustanovil bogati založnik Gerhard Frey, ki izdaja knjige, kot je npr. tista s pomenljivim naslovom *Šest milijonov Judov, pobitih v plinskih celicah, laž tega stoletja*.

DI